

הלכות שבת ש-א

שלט

ב ולכן יש נוהגים להרכיב נרות במוצאי שבת¹ יותר משאר לילות החול ונוהגים ג' לומר פיוטים וחמירות² אחר הברלה³ ללות את השבת אחר שיצא בדרך שמליון את המלך אחר שיצא מן העיר⁴:

ג. וטוב לבשל בשר או דבר אחר במוצאי שבת לכבוד סעודה זו⁵ ובזמנו שמאחרין כל כך סעודה ג' שאין יכולים לאכול במוצאי שבת יכולים לקיים סעודה זו בפוריות⁶ (ואין צריך להקדים סעודה ג') כשביל שיאכלו סעודה זו כראוי שמסעודה זו אינה חובה כל כך⁷ אלא מצוה מן המובחר בלבר⁸ (י):

ד. יש מהמקדקים שהיה לו טלית (מיוחד) של מצוה מיוחדת לשבת⁹ ובכל מוצאי שבת היה קופלה כדי להתעסק במצוה מיד¹⁰:

השלמה לתחלת הסמן¹¹

ש'א האיד יהא חילוכו בשבת ובאיזה מקומות לא ילך ובאיזה בלים או הפצים ילך ובאיזה לא ילך ואם נשרו בליו:

א. אם תשיב משבת גרלך וכו' וכברתו מעשות דרכך וגו'¹² שלא יהא חילוכך בשבת בחילוכך בחול¹³ לפיכך אסור לרוץ בשבת¹⁴ או לקפץ¹⁵ דהיינו לעקור שתי רגליו בבת אחת¹⁶ או לרלג¹⁷ דהיינו לעקור רגלו השניה קודם שניח הראשונה¹⁸ או לפסוע פסיעה גסה¹⁹ דהיינו כל שיש בה יותר מאמה²⁰ מראש גודל רגל זו עד ראש גודל רגל השניה²¹ אם אפשר לו בפחות²² דהיינו שאין שם רפש וזיט (א) או אמת המים כמו

קונטרס אחרון

(א) אם אין שם רפש כו' אף אם תמצוי לומר שכוונת הגהות אשר"י²³ לאפוקי מאמת המים²⁴

(באותיות מודגשות, כשאר המ"מ שברפס ראשון).
ב ישנה נה, יג.
ג שבת דף קיג, סע"א. מור ולבוש ס"א. וראה גם לקמן ס' שם ס"א.
ד ברכות דף ו' ע"ב. מור ושוע' ס"א.
ה ראה רש"י שבת קכג, ב ד"ה אסור ור"ה שפיר דמי. מור ושוע' ס"ג (לדלג ולקפץ).
ו ירושלמי ביצה פ"ה ה"ב. פ"ה המשניות להרמב"ם אהלות פ"ח מ"ה. וראה גם לקו"ת שה"ש מו, ב.
ז רמב"ם פכ"ד ח"ד. וראה גם רש"י וטור ושוע' שם.
ח ראה פ"ה המשניות להרמב"ם שם. לקו"ת שם.
ט ט"ז הונא שם. חוס' והובא באגודה פ"ק דתענית ס' ה, וס"א סק"ב.
י רבי שמעאל שם. וראה גם לעיל ס' צ ס"ג. וראה ק"א סק"א בסופו.
יא רש"י בשבת שם ד"ה מיהו לפסוע, ובעירובין מו, א ד"ה פסיעה. והגהות אשרי בעירובין פ' מי שהוציאוהו ס' ב ד"ה ואסור, בשם אור זרוע הל' עירובין ס' קטנ. רמ"א ס"א.
יב שו"ת מהרי"ל ווייט ס' עה. מ"א סק"ב. וכו"ה לקמן ס' שצ ס"ב.
יג הגהות אשרי בשם אור זרוע שם ורמ"א שם.

ז עולת שבת בשם גמא משה ס' תקיב.
ח כ"י בשם שבלי הלקט ס"ס קכג. בסדור לא הובאו פיוטים למוצאי שבת. וראה קצור הלכות מושוע אדמו"ר מילואים ע' קכד.
ט מ"ג.
י מ"ז. וראה לקו"ש ח"ו ע' 72.
יא מ"א ממשמעות הגמרא קט, ב.
יב מ"א.
יג ראה רא"ש פרק ערבי פסחים ס' יז. וראה אליה זוטא ואליה רבה סק"א.
יד ראה לקו"ש שם ע' 70 ואילך.
טו ראה לעיל ס' רכב ס"ג.
טז מ"א בשם מהר"ל מנחם הל' שבת ס' נ. וראה העי"ה תשעו ע' 86.

סימן שא

א מכת"ק מהר"ל (אחרי רבינו), שגרם בקובץ גרל תורה (ג' חוב' י' (ראה מבוטא שם). אל ההשלמה הזאת נמשכים ב' הק"א שנרשמו בכל המהדורות (כלי הפנים). בבתי"ל הו"ל מתקין גם חלק מסי' שא דלקמן (חלקו כתיב מהר"ל), באיזה שנינו לשון ובהוספת מ"מ וציונים. עיקרי השו"תים וכן המ"מ וציונים יתעקלו לקמן בשו"ת

ציונים לקונטרס אחרון

א עירובין פ"ד ס' ב שכתב (בשם אור זרוע ח"ב ס' קג) "אסור לפסוע יותר מאמה בשבת היבא ראפשי".

שיתבאר^ד ואף בחול אין לפסוע פסיעה גסה מפני שנזמלת אחת מחמש מאות ממאור עינו של אדם^{טו}:

ב במה דברים אמורים בהולך לדבר הרשות אבל אם (חסר)^{טז} (ז):

עד כאן מצאנו:

קונטרס אחרון

שבס"ג^א. מכל מקום משם^ב מתבאר שהתירו אפילו לדלג שלא ירבה בהילוך, וא"כ פשיטא שאם יש לפניו מעט רפש וטיט ויש לו צער קצת לטנף רגלו שרשאי לפסועו בפסיעה גסה שלא להרבות בהילוך, דאין סברא כלל לומר שאסור לו להרבות בהילוך גם כן, אלא חייב לילך באמצע רפש לקצר דרכו^ה. ועוד שהתירו^ו לקפוץ לבהורים המתענגים שאין זה שווה לכל נפש, כל שכן צער רפש וטיט שהוא שווה לכל נפש, ושירי אף אם אין חשש סחיטה^ז, ולא הוצרך רבא^ח לאיסור חשש סחיטה אלא^ט כדי להקשות קושיא אלימתא אדרב הונא, דאיסור זה פשוט בפרק בתרא דיומא^י, שהצריכו שלא להוציא ידו מתחת שפת הלוקח כו'^{יא} אף בהולך לדבר מצוה^{יב}, א"כ לדבר הרשות אין לילך כלל במים, ואפילו אי אפשר לו להקיף, ואפילו אינו חושש לכלוך גופו במים^{יג}.

ואף אם תמצו לומר שמניעת צער אינו חשוב ענג^{יד}, מכל מקום יש להקל בוה, שהרי רעת התוספות ואגודה^{טו} (וכן משמעות הרמב"ם^{טז} שאין איסור כלל בפסיעה גסה, שכתב ואסור לדלג כו', משמע דוקא דילוג ולא פסיעה גסה, שהוא מפרש (כפירוש התוס' ואגודה) דפסיעה גסה שבגמרא^{יז} היינו דילוג^{יח} (וקפיצה), וכמבואר ברי"ף^{יט} גבי אמת המים ע"ש^כ:

(ב) לרוץ כדי לראות^{כא} בו מה שכתב הט"ז^{כב} תמוה מאד, דאף בלא ענג אין איסור כלל

יד לא הגיע לידנו. וראה שו"ע ס"ג.

טו נגזר שבת שם. וברכות שם (מג, סע"ב). וראה גם

לעיל ס"ז צ שם. סי' רעא ס"ח.

טז הולך לדבר מצוה מותר, כדלעיל סי' צ ס"ג.

ציונים לקונטרס אחרון

ס"ב.

טז פ"ד הי"ד.

יז שבת ק"ג, ב.

יח ככת"י: וכן דעת התוס' מיימיוניות שם (אות ב).

יט שבת (מב, ב): פסע ליה פסיעה גסה וקפוץ.

כ ככת"י (מה שצויין קודם לתוס' ואגודה ליכא שם,

רק כאן): וכן דעת התוס' ואגודה. ע"י מ"א (אם כן

והי דיש להחמיר כפירוש רש"י (בשבת שם ד"ה מהו

לפסוע, ובעירובין מב, א ד"ה פסיעה), מ"מ במקום

צער יש להקל. ועוד אפשר דהגהות אשכנז (עירובין

פ"ד ס"ב) תאור זורע (הל' עירובין סי' קג) או"ז

לשע"י, ודביאר ליה דאיסור מרבה בהילוך וחשש

איסור סחיטה שוים הם. כחש רמ"א סי' תרי"ג (ס"ח:

וכל מקום דמותר לעבור במים, אפילו היה לו דרך

שיכול להקיף ביבשה, מותר לעבור, דלמעט בהילוך

עדיף). א"כ אפשר שבמקום שאין חשש איסור סחיטה,

כגון דרפש וטיט, אסור להרבות ג"כ בהילוך חיי"ב לילך

באמצע רפש לקצר דרכו, משא"כ לפי משמעות

אחרונים שם (כדלעיל שם ס"ג וי"ג) דאיסור מרבה

בהילוך נדחה מפני חשש איסור סחיטה. אלמא איסור

זה דמרבה בהילוך קל מאד, והלכך במקום רפש וטיט

עדיף מותר להרבות בהילוך, וא"כ מוטב שידלג גם

(שמבואר בגמ' שהוא קל יותר מלהרבות בהילוך).

כא היינו שבהלך החסר שבפנים בשב"ע, מתי

רבעו לרוץ בשבת כדי לראות דבר שמחנעגים

בו, כפירוש הב"ח ס"ג (והמובא במ"א סי' ד),

ואליה רבה ס"ק, וברביי הטור ושו"ע.

כב סק"א, שפירש מ"ש בשו"ע "וכן לראות",

שמותר לראות בשבת דבר שמחנעג מזה.

ג בשו"ע, אבל בשו"ע"ר לא הגיע לידנו. וכתבתי:

דוקא, דהתם א"א כלל בענין אחר כדאמר רבא בגמ',

ליקף קמרחא בהילוך ליעבר במ"א זימין דמיתוון

מאני ואחי לידו סחיטה, והלכך כיון דלא אפשר שפיר

דמי דלג, וכן פסועו פסיעה גסה.

ד סמ"ע י.

ה ככת"י: וכיון דעל כחך מותר להרבות בהילוך אם

כן מוטב שפסועו פסיעה גסה (וראה לקמן בהג"ה

האחרונה, שאפשר יש בוה מחלוקת הפוסקים).

ו סמ"ק סו"י רפ (ע' ר"א), טור ושו"ע ס"ב.

ז ככת"י: כמו באמת המים.

ח ככת"י: גבי אמת המים (שבת ק"ג), הובא בטור

ורשו"י סוף ס"ג).

ט ככת"י: משום דרב הונא התם סבירא ליה דאם פגע

באמת המים ואינו יכול להחזיק רגלו הראשונה על

עבר השני קודם שיתקער השניה מעבר זה שאסור דלג

ולקפוץ, וי"ז מתקיף י"י רבא ה"כ ליעבר ליקף קמפשי

בהילוכא ליעבר זימין דמיתוון מאני מיא ואחי לידו

סחיטה.

י ע"ז, ובדלקמן סי' תרי"ג ס"ח.

יא שו"ע שניי זה יזכור ולא יחסר את בגדיו,

כדלעיל שם וי"ג.

יב ככת"י: ונתבאר זה לקמן בפנים (ולפנינו חסר).

יג ככת"י: אבל אם חושש ללכידון גופו רדאי מויתע

הצנע חשוב כמו עונג ושירי אף בלא חשש איסור

סחיטה, ולא איירי רבא בהא.

יד ואפשר שגם הסמ"ק שהתיר לקפוץ משום ענג

יאסור משום מניעת צער רפש וטיט.

טו תנינא פ"א סי' ה בשם התוס', הובא במ"א

הלכות שבת שא

שמא

שא באיזה בלים מותר לצאת בשבת ובאיזה מהם אסורים וכו' ס"ג סעיפים:

אף על פי שנאמר בתורה^א סתם לא תעשה כל מלאכה ולא נתפרש בה איזה עשייה נקראת מלאכה ואיזה עשייה אינה נקראת מלאכה^ב ומצד הסברה

קונטרס אחרון

מדינא לראות ולהרהר בדברים חיצונים, שאפילו בפיו מותר להשבש חשבונות של מלך^א רק שלא ירבה בהם כמ"ש המגיד משנה פכ"ג^ב. והרב רבינו יונה^ג לא אסר אלא בעסקיו כשיש לו טרדת לב ונדנדת דאגה. והטור^ד הוסיף דמצוה שלא להרהר כלל בעסקיו אע"פ שאין איסור מן הדין (עיין סי' רמ"ט^ה שיש מצוה להמנע מדבר שאין בו איסור מדינא) ע"ש.

ומה שכתב המג"א^ו צ"ע היכי מיירי, אי בדיוקנא עצמה, ממה נפשך אי ס"ל דאף בחול אסור א"כ משום ענג שבת מי שריא איסורא דאל תפנו אל האלילים^ז שמדרבנן אין זה מענג אלא מנאץ^ח, ואי ס"ל כחוס'^ט ורא"ש^י דבחול שרי א"כ אף בשבת מנ"ל לאסור. ואף אם תמצו לומר לאסור כמו בכתב שתתחיה, וכן אם תמצו לומר דמיירי בכתב שתתחיה^{יא} ג"כ, צ"ע היכי שרי משום ענג שבת גזרה דשמא יקרא בשטרי הדיוטות כדפרש"י^{יב} ורא"ש^{יג}. עיין שם ברא"ש^{יד} דאיסור שטרי הדיוטות הוא ממצוה חפצך^{טו}, דמהתם נפקא לן ג"כ איסור מקח וממכר כמ"ש התוס'^{טז} ורא"ש פט"ו^{יז}, וא"כ נשרי נמי מקח וממכר לצורך ענג שבת כשאי אפשר לקנות בדרך היתר בהקפה^{יח}, וח"ו ישתקע הדבר, שלא תחירו משום ענג אלא דברים שאינם הם משם דרך חול, כגון שלא יהא דיבורך (עיין סי' ש"ז סי' ס"א בהג"ה^{יט}) והילוכך בשבת כבחול^כ, דשמתענג בהם יש כאן ענין ענג שבת ולא דרך חול, אבל שאר כל האיסורים היוצאים מפקוס זה^{כא} אם תשיב כו' אפילו הגזרות שגזרו חכמים בשבילם לסיג פשיטא דלא דחין להו משום מצות ענג^{כב} שהיא מצוה הבאה בעבירה^{כג}, וכל שכן להרמב"ם^{כד} דס"ל בשטרי הדיוטות שמא ימחוק, עיין ט"ז סי' ש"ז^{כה} דאסור אף בכתב שתחת הצורה אף אם מתענג כי שמא יבא לקרות בשטרי הדיוטות ולמחוק. הילכך מחבורתא כפשט לשון הסמ"ק^{כו} וכמ"ש הב"י^{כז} (וב"ח^{כח}) ואליה רבה^{כט}:

יח ראה גם תניא אנה"ק סי' כג ק"א, סעי' ב.

יז שניות כ, י.

ציונים לקונטרס אחרון

לו בשם ר"י, וכ"ה לקמן סי' שו סכ"א.
לז ישעיה נח, יג.
לח שם קיג, ב ד"ה שלא בשם ר"ח.
לט סי' ב (כטעם הראשון שברש"י ביצה לו, א ד"ה משום מקח וממכר), ולפי זה ה"ל לכאורה מקום להתיר לצורך ענג שבת (ראה לקמן סי' שו סכ"א), אבל ראה לקמן סי' שו ס"ד שכתב (כטעם ב' שברש"י שם), משום גזירה שמא יכתוב, מ ראה לקמן סי' שו ס"ז.
מא לקמן שם ס"ב.
מב שבת קיג, סעי' א.
מג ישעיה טע, ע.
מד ראה לקו"ש ח"א ע' 66 בשו"ג.
מה ראה לעיל סי' רמב ס"ט ובק"א סק"ה.
מו פכ"ג הי"ט, וראה לקמן סי' שו סכ"ג.
מוז סק"א.
מוז סי' רפ בסופו שכתב "וכן לראות כל דבר שמתענגים בו לראותו", כלומר, שמתיר לר"ן כדי לראות דבר שמתענג בו.
מט ד"ה כתוב בספר המצות.
נ סעיף ג.
נא סק"ז.

כג שבת ק"ג, סעי' א, וברש"י שם ד"ה של מלך, של עצה, שאינו שלו ואין צריך בכך, ובדלקמן סי' שו ס"ג.
כד הלכה יח, ובדלקמן שם סי' וס"ג.
כה אגרת החשובה סי' נג, הובא לקמן סי' שו סכ"א.
כו סי' שו, הובא לקמן שם.
כז סעי' ט, וראה גם שם סוף סי' ושם "שמן הדיון אין חובי גמור", וראה גם לעיל סי' רג ק"א סק"ב ושם "ועיין סי' רמט דמצוה בעלמא משכחת לה אף בדבר שמוחר גמור מן הדיון".
כח סק"ד, שפרש מ"ש בשו"ע "וכן לראות", שצ"ע שאסור לראות דיוקנאות .. מ"מ אם הראיה עונג לו מותר לראות.
כט ויקרא יט, ד, שבת קמט, א, טור ושו"ע יו"ד סי' קמב סט"ו.
ל ע"פ ב"ק צד, א, ועוד.
לא שם ד"ה דיוקני.
לב שם פכ"ג סי' ב, הובאו בש"ך שם ס"ק לג.
לג שאסור בדלקמן סי' שו סכ"ג וש"נ.
לד שם ד"ה אסור, ובדלקמן שם.
לה שם סי' א.

שההוצאה וההכנסה מרשות לרשות אינה נקראת בשם מלאכה כלל¹¹ אעפ"כ ממה שסמכה תורה פרשת שבת למלאכת המשכן¹² ללמוד שאין מלאכת המשכן דוחה את השבת¹³ מכאן אנו לומדים שכל מלאכה שהיתה חשובה במשכן נקראת מלאכה לענין שבת¹⁴ וההוצאה היתה ג"כ מלאכה¹⁵ חשובה¹⁶ במשכן שנאמר¹⁷ איש ואשה אל יעשו עוד מלאכה לתרומת הקדש ויכלא העם מהבוא הא למדת¹⁸ שההבאה שהיו מביאים מביתם שהוא רשות היחיד אל משה העומד במחנה ליהוה שהוא רשות הרבים¹⁹ נקראת הבאה זו מלאכה²⁰.

ומנין כל המלאכות שהיו במשכן הן ל"ט והן נקראות אבות מלאכות²¹ שיש עוד תולדות²² שלמדו מפי השמועה שלא אותן המלאכות בלבד שהיו במשכן נקראו מלאכות אלא כל מלאכה הדומה למלאכה שהיתה במשכן היא נקראת ג"כ בשם מלאכה כמותה²³ והרי היא בכלל לא תעשה כל מלאכה כגון הכנסה מרשות הרבים לרשות היחיד היא תולדת ההוצאה מרשות היחיד לרשות הרבים²⁴ (שהיא דומה לה ממש)²⁵.

ואפילו כל מלאכה הדומה במקצת למלאכה שהיתה במשכן הרי היא תולדתה אע"פ שאינה דומה לה ממש²⁶ כגון המוחן הוא אב מלאכה²⁷ שהיתה במשכן בשחיקת סממני הצבע²⁸ והמחתך הורק דק דק הוא תולדת המוחן²⁹ שהמוחן לוקח גוף אחד ומחלקו לגופים רבים הרבה וכל העושה רבר הדומה לזה היא תולדת המוחן³⁰ אע"פ שאינה דומה לו לגמרי שהמוחן משנה את גוף הראשון לגמרי מה שאין כן המחלק אף על פי כן הואיל ודומה לו בהעשותה גופים רבים מגוף אחד הרי זו תולדתו³¹ וכן יש בשאר כל המלאכות³² (ומתוך הצעה זו יתבאר לך מעם כל הדברים שאמרו עליהם שהם אסורים בשבת כמו התורה כמו שירבאר כל אחד ואחד במקומו³³):

ב כל המלאכות כולן אינן אסורין בשבת מן התורה אלא לעשותן בשבת כדרך שעושה אותן בחול אבל אם עושה אותן בשניי מדרך החול שאין דרך בחול

לג ראה גמ' ורש"י שם. וראה כונת משימים ע' ר"ן רמב"ם.

לד מ"מ פ"ז ה"ד. ע"י לחם משנה פ"יב ה"ח.

לה משנה ע"ג, א. וראה לקטן ס' שב ס"א. ס' שיר ס"א. ס' שב ס"א. ס' שב ס"א.

לו רש"י ט"ז, ב' ד"ה הם ויבדק ע"ג, א ר"ה הדופה.

לז מיומא דרב 99א שבת דף ע"ג, רע"ב ורש"י ר"ה דפריש. וכפירושו הרמב"ם פ"ז ה"ח ובפ"א ה"ח.

מ מור וש"ע ס' שב ס"א. וראה לקטן ס' שב ס"א.

לח רמב"ם פ"ז ה"ח. וראה לקטן ס' שב ס"א וסו"ה.

לט מ"מ שם ה"ח. וראה לעיל ס' רב ס"א.

מא המוציא והמוציא – לעיל בתחלת המעקף. מלבן – לקטן ס"א. קורע – ס' שב ס"א. מכה בפטיש – ס' שב ס"א. מנחק – ס' שב ס"א. רש – ס' ש' ש' ס"א. כונה ומותר – ס' ש' ס"א. מחתך – ס' ש' ש' ס"א. מנחק – ס' ש' ס"א. צד – ס' ש' ס"א. שוחט – ס' ש' ס"א. קושר ומותר – ס' ש' ס"א. מבשל – ס' ש' ס"א. צובע – ס' ש' ס"א. בורר – ס' ש' ס"א. מעבד – ס' ש' ס"א. ליש – ס' ש' ס"א. ש' ש' ס"א. חרש וזורע – ס' ש' ס"א. נזח – ס' ש' ס"א. כותב ומורק – ס' ש' ס"א. משרטט – ס' ש' ס"א. חופר – ס' ש' ס"א. מעטור – ס' ש' ס"א.

יט תוס' פ"ק ד"ה פשט. צ"ב, ב ר"ה הוצאה. סמ"ג ל"ה ס"ה (ז, א).

כ ר' חנינא נמך, ב' ורש"י ד"ה כנור.

כא מנכירחא ר"פ וקדח. רש"י ע"ה שמות לא, ג.

כב שבת דף צו ע"ב.

כג רבי יוחנן שם.

כד ראה מ"מ וצוונים. כונת משימים ע' קצו. וראה מהנה יוסף שבת ס"ס"ב.

כה שבת ל"ג.

כו תנב"ש פ"יב ה"ח. ותוס' שם ר"ה ונמא, בשם הירושלמי שבת פ"א ה"א.

כז ר' יוחנן שם.

כח כתיב¹ בשם מלאכה הרי זו ונקראת ג"כ בשם מלאכה לענין שבת. וראה לקטן ס' שצו ס"א (לדעה ה"ב) לימור נוסף: וזה שנאמר אל יצא איש ממקומו זו היא אזהרה על ההוצאה שהותר משה שלא לצאת עם הכלי מרשות היחיד לרשות הרבים ללקט הדגן. ומבואר בתוס' ב, א ר"ה פשט. וראה כונת משימים ע' ר"ן.

כט משנה שבת דף ע"ג ע"א. רמב"ם פ"ז ה"א.

ל כ"ב ב, א.

לא רש"י צ"ב, ב' ד"ה סבא. רמב"ם שם ה"ה.

לב גמרא שם צו ע"ב.

הלכות שבת שא

שמו

לעולם לעשותו כן מלאכה זו פטור מן התורה^מ אבל אסור לעשות כן מדברי סופרים^מ שמה יבא לעשותה כדרכה בחול^מ כיצד כגון שהוציא חפץ לאחר ידו או כרגליו או בפיו^מ או בין אצילי ידיו^מ או במגעלו^מ וכל כיוצא בזה שאינן דרך להוציא כן בחול הרי זה פטור אבל אסור ואוכלין שהוציאן בפיו חייב^מ שזה ג"כ דרך הוצאתן בחול^מ.

וכל דבר אינו חייב עליו אלא אם כן הוציאו דרך משיי אבל אם הוציאן דרך מלבוש שלבשו והוציאו או אפילו לא לבשו אלא תלאו במלבושיו תכשיט או שתלאו באחד מאיבריו תכשיט אע"פ שדרך להוציאו כן בחול פטור מן התורה^י ויש מהם דברים שמוותרים אפילו מדברי סופרים ויש מהם דברים שאסורים מדברי סופרים לאשה ולא לאיש והם כל תכשיט שאפשר לה לשלפה ממנה להראות נוייה להחברתה כדרך הנשים^מ ויש דברים שאסורים אף לאיש והם כל תכשיט שהוא רפוי עליו שאפשר לו בקל לופל מעליו מאליו^מ וכמו שיתבאר:

ג. וכל דבר שאותו בידו והוציאו חייב עליו בכל ענין אע"פ שהוא תכשיט או מלבוש^ג שדרך ללבושו או להתקשט בו באחד מאיבריו מכל מקום דרך הוא ג"כ להוציאו בידו לפעמים^ג.

ויש דברים שאפילו לא אחז בידו אלא תלאן^ה במלבושיו או באחד מאיבריו חייב עליהם אם דרך להוציאן כן בחול^ה לפעמים^ה כגון איש הוציא כסיוף^ה החנורה לו במתניו^ה או בקשת או כמנן או ברומח התלוין עליו במקום שדרך לתלותן שם בחול לפעמים הרי זה חייב כיון שהוציאן כדרך הוצאתן בחול^ה והן אינן לא מלבוש ולא תכשיט^ה שאם היו תכשיט לא היו בטלן לעתיד לבא^ה שנאמר^ה וכתתו חרבותם לאתים וגו'.

אבל אם יצא לבוש בשריו^ו או כבוע של בחול^ו או כאנפלאות של ברזל העשויות למלחמה^ו הואיל והן דרך מלבוש^ו הרי זה פטור אבל אסור מדברי סופרים משום שנראה כיוצא למלחמה בשבת^ו.

נד בכת"י אפילו אם אין דרך אותו דבר להוציאו בידו אלא ללבושו או לתלותו עליו לתכשיט (כן מתבאר חכמה סוגיות הגמ').
נה בכת"י: לבשן או תלאן.
נו רש"י יא, ב ד"ה אומן. וז"ל סק"י.
נז רש"י שם. מ"א סק"י. ויכלקטן מ"ו וש"נ. וראה לקמן מ"ט אם רק האומן רגל בק' לפעמים.
נח משנה בשבת דף סג ע"א. מור וש"ע מ"ו.
נט הנהגות אשרי פ"ו סי' יג משמעות דמ"ט שם. מ"א סק"י.
ס מ"א שם.
סא מור וש"ע שם.
סב גמרא שם.
סג ישעיה ב' ד. משנה שם.
סד משנה דף ס ע"א. מור וש"ע שם.
סה רמב"ם בפי' המשניות שם. ב"י ד"ה לא בשריו. מ"א סק"א.
סו רש"י סב, א ד"ה פמק. ב"י שם. מ"א שם.
סז רמב"ם פ"ט ה"ה. מור וש"ע שם. וראה גם רש"י, פ, א ד"ה אינו חייב.
סה רש"י, פה, ב ד"ה כל שאסרי חכמים משום מראת העין. מרדכי שם רמז שנה.

מב רב כהנא ע"ב, ב (ראה רש"י שם ד"ה חכמה ויתירה). משנה צב, א (ויכלקטן). צד, ב כחכמים (ראה רש"י שם ד"ה מחלוקת ביד). וראה חלקת מחוקק אבן העזר סי' קכג סק"ה. בית שמואל שם סק"ה. וראה גם לעיל סי' לב סי"ג. וראה עוד לקמן סי' ששן סי"ג.
מג משנה צב, א (פטור). צד, ב (משום שבת). וראה גם לקמן סי' ששן סי"א.
מד ראה תוס' סב, א ד"ה וכל.
מה משנה שם דף צב ע"א. רמב"ם פ"ב ה"ג.
מו וראה רש"י (תוס') שם ד"ה מרפק. מ"ט שם.
מז משנה שם. רמב"ם שם.
מח רבי מאיר משנה כריתות פ"ג ג' (סע"ב). שבת קכ, סע"א.
מט תוס' בשבת דף יא ע"ב ד"ה ואם, צב, א ד"ה תמוציא. ועי' בגמ' דף קב ע"א. וי"ל ודו"ק. וראה קובץ גידות" (ג). תוס' יב ע' לט.
נ מוכח מכל המשניות פ"ו דשבת. וראה גם לבוש מ"ו.
נא רמב"ם פ"ט ה"ה. מור וש"ע מ"ו. ויכלקטן ס"ה ואילך.
נב רמב"ם שם. מור וש"ע שם. ויכלקטן סק' ככ"א וש"נ.
נג מ"א סק"י. מ"ו סק"ה. וראה שבת קכב, א ורש"י ד"ה וסנדליו.

וכן אם יצא לבוש בתפילין פטור^ט אבל אסור מדברי סופרים אפילו אם הוא בענין שאין איסור בלבישתן משום כל תוסף כגון שאינו מתכוין לשם מצות תפילין כמו שנתבאר בס' כ"ט ול"א^ט מכל מקום אסור לצאת בהן מדברי סופרים גזירה שמה יצטרך ליכנס לבית הכסא ויסורן מעליו^ט וישבח ויביאן בידו ד' אמות ברשות הרבים^ט או מרשות הרבים לרשות היחיד כדי להצניען^ט.

וכן לא יצא אדם קמן במנעל שהוא גרול ממדת רגליו שמה יפול מעל רגלו וישבח ויביאנו בידו^ט אבל יוצא הוא בחלוק גרול^ט שאין לחוש שמה יפול מעליו^ט וכן לא יצא אדם במנעל אחד כרגלו^ט אחת ורגלו השנית בלי מנעל כי שמה ישחקו עליו על שהולך במנעל אחד ויסורנו מעל רגלו וישבח ויביאנו בידו^ט ואם יש לו מכה ברגלו השניה שאי אפשר לו לנעול בה מנעל מותר לו לצאת במנעל שברגלו האחת שאין בה מכה^ט שאין לחוש שמה ישחקו עליו לפי (ג) שמכתו מוכחת עליו שאי אפשר לו לנעול בה^ט (וכל איסורים שנתבארו ושיחבארו בס' זה אם אסורים ג"כ בחצר ובבית^ט יתבאר בסיומן ש"ג^ט):

ד' לא יצא אדם^ט בין איש בין אשה^ט במחט בין נקובה בין שאינה נקובה התחובה לו בבגדו באותן מקומות שבבגדו שאין דרך לעולם לתחובה שם בחול אף על פי שאין זה הוצאה כדרכה^ט מכל מקום אסור מדברי סופרים.

אבל איש שיצא במחט הנקובה התחובה לו בבגדו לחבר קצותיו כגון (ו) מפתחי חלוקן

קונטרס אחרון

(ג) שכתבו בו' לא העתקתי דעת רש"ל^ט, דכיון שאין לנו עכשיו רשות הרבים^ט פשיטא שאין להחמיר כלל נגד רוב הפוסקים. עיין ס' ש"ג^ט שרבים מקילים בכל ענין^ט:

(ד) מפתחי בו' עיין ס' ש"ג כבי"ז דפטור אבל אסור גבי אשה היינו כשעשויה לתכשיט^ט ומשום דלמא שלפא ומחויא אבל בלאו הכי^ט הוה מותר. ולכן כהאי גזונא באיש התייר

עב ברייתא שם. מור וש"ע שם.
עו ראה רש"י ד"ה אבל. מור ולבוש ס"ו.
עז חשנה דף ט ע"א. מור וש"ע שם.
עח רש"י שם ד"ה כוונן בשם רבותי. מור וש"ע שם.
עט כחייא בר רב בנמא דף טא ע"א. מור וש"ע שם.
פ נמא ורש"י שם ד"ה לשום. מור ונ"ז סק"ד.
פא רמ"א בהנחה ס"ג.
פב סוף כג.
פג מור מנבייתא יא, ב. לפירוש המ"א ס"ק יט. וכדלקמן ס"ט (שכ"ה גם בחי"ט).
פד ב"ח מר"ה ולא יצא במחט (בכל מקום שתחוב בבגד, וזאת חלק עליו המ"א בס"ק ח).
פה נמא שם לרבי מאיר. רש"י שם ד"ה מא לאו. רמב"ם פ"ט דב"א. לפירוש המ"א ס"ק יט.

סט משנה ט, א. רמב"ם פ"ט סוף ד"ד. וראה גם לקמן מ"א. ס' שם סוף פ"ט, ושם: הואיל והן דרך מלבוש ותכשיט.

ע סוף א. ובבב"ז: ולא קשה מידי טח שהקשה החוס' יוס טוב (פ"י מ"ב ד"ה ולא בתפילין, שבגמ' אמרין מנעל זה למ"ד שבת זמן תפילין הוא, ולעיל ס' לא קי"ל רלא זמן תפילין הוא).

עא רש"י סא, א ד"ה דילמא. מור וש"ע שם. וכדלעיל ס' מג.

עב מותרא דרב ספרא דף טז טא ע"א. וראה גם לעיל ס' רב ס"ט.

עג וראה לעיל ס' רמב"ם. לקמן בגמ' א.

עד ברייתא סוף פרק תולין דף קמא ע"ב ורש"י שם ד"ה לא יצא. מור וש"ע שם.

ציונים לקונטרס אחרון

גב בהנהגותיו על הטור ד"ה באותו, שהביא חשוכת מהר"ם (דפוס ברלין ס' לא) שפוסק כרב הוגא (סא רע"א) שיצא באותו שיש בו מכה, ומשום כך כתב הבי"ח (ד"ה ולא יצא במנעל) הביאו הט"ז סק"ד שיש להחמיר שלא לצאת כלל במנעל אחד. גב כדלקמן ס' שמה ס"א ורש"י. נד סוף כג.

גה לצאת לכרמלית בכל התכשיטין שאסרו חכמים לצאת ברי"ה.
גו ד"ה ולא תצא במחט שמחלקת (לענין אינה נקובה).
גז ואינה סוגרת בה מפתחי חלוקה.
גח כשסוגרת בה מפתחי חלוקה.

חלכות שבת שא

שמה

וכיוצא בזה מהמקומות שבבגדו שדרך לתחוב שם מחט בחול אע"פ שהיא לצורך הלבישה חייב הטאת¹⁹ לפי שאין דרך לתחוב שם מחט הנקובה אלא מחט שאינה נקובה וזה שתחב מחט נקובה משוי הוא לו אע"פ שהיא צריכה לו ללבישתו¹⁹ שאין

קונטרס אחרון

הסמ"ג¹¹ עיין שם. וזהו ג"כ כוונתו במה שכתב שם בש"ע¹² לאסור כשאנה מעמדת קישוריה, אבל כשמעמדת ס"ל כרש"י¹³ דלא שלפא, עיין שם במג"א¹⁴ שכן הוא דעת הש"ע¹⁵, ובחנם נדחק שם הט"ז¹⁶. אלא דלדינא הסכימו המג"א¹⁷ וט"ז לאסור אף במעמדת משום דלמא שלפא¹⁸. אבל כשאנו תכשיט שרי¹⁹, דלא כב"ח²⁰, ולפי זה באיש כהאי גוונא הוה שרי אף בתכשיט כמו שכתב הסמ"ג, אם לא משום דקיי"ל²¹ לאסור בתכשיט המיוחד לאיש ולאשה. אבל בשאינו תכשיט כלל אם הוא צורך לבישתו דומיא דמפתחי חלוקן שבסמ"ג שרי לגמרי כמו מעמדת קישוריה שבאשה, דהא השתא קיימינן לשיטת הגאונים²² דאיש שוה לאשה לגמרי בין המתחטם, ובפרט לדעת רש"י²³ דאף באשה מיקל יותר מההושפות²⁴ והרא"ש²⁵, ולהמג"א²⁶ כאן²⁷ צריך לומר דמיירי שלא לצורך לבישה וקישוט אלא שתחב במקום שדרך לתחוב לפעמים בחול להוליכה לאיזה מקום ועל זה נחלקו. אבל לפי זה דין האשה בשאינה נקובה לא מוכר בשום מקום²⁸ וקשה קושית הגמרא למאי חזיא. וגם המג"א חזר בו ופירש בס"י ש"ג סק"ז מתני' דמחט נקובה במעמדת קישוריה²⁹, וא"כ כהאי גוונא באיש לצורך לבישה חייב בבקושה ופטור בשאינה נקובה. ולדינא הכל אמת³⁰:

חייב אלא כשהוא לא לצורך הלבישה. וראה הע"ב תתל ע' 48.
פז ב"י ש' שנ ר"ה ולא תנא במחט נקובה. מ"א שם סק"ז. וכו' לקמן שם ס"א. אמנם ראה מהר"ב לסי' שא ר"ה והנה לפ"ז (במ"א) שחוקש על יבאר דה, ויישב ברוחק, ומסכים כאמור בס' התרומה וסמ"ג שם, שבהעמדת מפתחי החלוק לא מפרז מלבד כלל (ומותר רק באופן שהוא תכשיט), ויבאר בב' אופנים (ר"ה) והשתא ור"ה והנה לפ"ז (במחט), כיון שאין עשויות כ"י שלא יפול הבגד או כיון שאין דרך ליריד כרחק לכך.

פו מ' החרתה מ' רנד. סמ"ג כ, סק"ג (באשה), שאמור אף כשסוגרת מפתחי חלוקה). ב"י מ' שנ ר"ה ולא תנא במחט נקובה ובש"ע שם ס"א (שאף בזה חייבת הטאת). מ"א פ"ט ה"ג בשם הגאונים והרמב"ן (הרשב"א סב, א ד"ה אבד עולא. דעה א' בש"ע ס"א (שבוה דין האיש שזה לאשה). מ"א סמ"ג (שכמוסם שדרך להוציא לחיבי הכל חיוב). מ"א מ' שנ סק"ז (דמיירי אף במעמדת קישוריה לצורך לבישה). וראה קו"א סוף סק"ד ר. וכו' לקמן מ' שנ ס"א (באשה). אבל ראה מהר"ב לסי' שא ה"ה י, שהו אינו מוכרח ואפשר שאינו

צינונים לקונטרס אחרון

ע הנזכר לעיל, שמתיר תכשיט באשה כשהוא לעצמיתה.
עא הנזכר לעיל, החולק על רש"י ג"ל.
עב ראה פ"ו י' (שהחיר במעמדת קישוריה).
עג סק"ז, שגראה מדבריו שפסדו המחלוקת אם דין איש דומה לאשה במחט נקובה ואינה נקובה (שמצויין בפנים ס"ד וס"ה), ומיירי כשתחובים המחט בבגד למשוי (שלא לתכשיט ולעמיד מפתחי החלוק).
עד שהרי המשנה (נז, א) דמיירי באינה נקובה באשה מפרשנים בגמ' (ס, א) דמיירי בתכשיט (טס של דוב). וא"כ איך נפיש המחלוקת אם דין איש דומה לאשה — כשתחובת שלא לצורך לבישה וקישוט. וגם קשה קושית הגמרא (ס, א) מחט שאינה נקובה למאי חזיא (ומתורצין בגמ' לענין תכשיט, אבל לפירוש המ"א תישאר הקושיא).
עז וראה גם מהר"ב לסי' שא (ד"ה אבל) דמשמעות היר"ף והרמב"ם דמיירי אפילו צורך לבישה.
עז ולכן נתבאר כאן בפנים ס"ד"ה בין צורך לבישה ובין שלא לצורך לבישה.

נט שכתב יח, ב כתב לאסור באשה במחט שאינה נקובה דלמא שלפא ומחויא, ושם ע"ג כתב שבאיש לא גורנין רק במפתח של זהב שהוא תכשיט גדול.
ס סעיף ט.
סא שכתב ס, א ד"ה טהורה (דכיון דלעצמיתה היא לא שלפא ומחויא).
סב סק"ח.
סג שם: אם מעמדת בה קישוריה מותר לצאת בו.
סד סק"ח: דעל כרחק כאן מיירי (בש"ע שם) שאינו תכשיט, דא"כ אף במעמדת אסור דלמא שלפא לרעת התוס' (ס, א) ד"ה ותהוי, החולק על רש"י הג"ל. הרי מפרש הש"ע כהתוס' ולכן נדחק. סה כדעת התוס' הג"ל, וכדלקמן סי' שנ ס"א ושי"ג. סז כשמעמדת קישוריה שרי מטעם מלבוש, כמבאר בט"ז שם סק"ז וזמ"א סק"ח, וכדלקמן שם ושי"ג.
סז שם ד"ה ומ"ש אבל.
סח לקמן ס"ז ושי"ג.
סט שהובא בפנים ס"ד ושי"ג.

אדם רשאי לצאת עם כל חפצים הצריכים לו כשאין לא תכשיט ולא דרך מלבוש⁹⁹ (ואין זו נקראת הוצאה שלא כדרכה¹⁰⁰ לפי שלפעמים בחול¹⁰¹ כשרוצה להלוך מחט הנקובה לאיזה מקום תוחבה לפעמים בבגדו בהמקומות שתוחבין מחט שאינה נקובה ומוליכה כך ברשות הרבים עד המקום שהוא חפץ¹⁰²) ולפיכך הרי זו הוצאה כדרכה¹⁰³ וחייב עליה וכל שכן אם אינה תחובה לו לצורך לכישהו רק תחובה בהמקומות שבבגדו שדרך לתחוב בהם מחט בחול לפעמים כשמוליכה לאיזה מקום¹⁰⁴.

ה אבל מחט שאינה נקובה התחובה בבגדו אפילו במקומות שדרך לתחוב בהם בחול פטור¹⁰⁵ מפני שמחט זו הואיל ודרכה לשמש באותן המקומות שבבגד לצורך הלבישה הרי היא כבית יד לאותן מקומות ותורת מלבוש עליה¹⁰⁶ ומכל מקום מדברי סופרים אסור לצאת בה מפני שראשה העב שאינו נקוב יש עליו תורת תכשיט¹⁰⁷ ויש לחוש שמא ישלפנו מבגדו להראות נזיה לאחרים¹⁰⁸ וישבחו ויביאנו בידו ואף אם אין עליו תורת תכשיט כלל אין להקל לפי שיש חולקים ואומרים¹⁰⁹ שאיש היוצא במחט שאינה נקובה התחובה בבגדו לצורך הלבישה¹¹⁰ הרי זה חייב.

(ואף לפי סברא הראשונה אין להתיר במחט שאינה נקובה שאין עליה תורת תכשיט כלל אלא בזמן שדרך האנשים לתחוב מחט שאינה נקובה בבגדיהם לצורך הלבישה שנגשית מחט זו להם כבית יד לבגדיהם הואיל ודרכה לשמש לצורך לבישתם אבל בזמן שאין דרכם בכך אם היא תחובה בשבת במקום שדרך לתחובה בו בחול לפעמים כשרוצה להוליכה לאיזה מקום חייב ואם לאו פטור אבל אסור מדברי סופרים כשאר כל הוצאה שלא כדרכה בחול¹¹¹).

וכל זה באיש אבל דין האשה במחט הנקובה ושאינה נקובה יתבאר בס' ש"ג¹¹²:

ז מבעת שיש עליה חותם היא מתכשיטי האיש ולא מתכשיטי האשה ומבעת שאין עליה חותם היא מתכשיטי האשה ולא מתכשיטי האיש¹¹³ ולפיכך האיש שיוצא במבעת שאין עליה חותם שבאצבעו חייב¹¹⁴ שמשוי הוא לו¹¹⁵ ואין זו הוצאה שלא כדרכה לפי שלפעמים נותנת אשה לבעלה מבעתה שאין עליה חותם שיוליכנה לאומן

פח תוס' ס', א ד"ה למא. רא"ש פ"ו ס' ו (כשאנו מעמדת קשורה). כ"ח ס' שנ ד"ה ומ"ש אבל מחט (אף כשנעמדת קשורה במחט שאינה נקובה). מ"ז שם ס"ק ו. מ"א שם סק"ה (שהלקו עליו במחט שאינה נקובה).
פט כמקשות הב"ח שם ד"ה ומ"ש אבל. וכן הקשה במהר"ב לסי' שא (ד"ה ודנה לפי' נסתר).
צ מ"א ס"ק נ.

צא וכן נתבאר דעת הב"י במהר"ב שם. אמנם אה"כ שם (ד"ה וישנה) ביאר הטעם, משום דאורחא להוציאו דרך לבישה, ומ"מ לא מקרי דרך מלבוש אלא נזה שיריד כך תמיד כמו כל המלבושים.
צב תוס' יא, ב ד"ה ואם. מ"א ס' שנ סק"ו. וב"ה לקמן ס' שנ ס"א.

צג ראה קו"א סוף ס"ק ד, שלדעת המ"א מירי השועי, הן לצורך לבישה והן שלא לצורך לבישה. וראה גם מהר"ב לסי' שא (ד"ה אבל) ממשנעות הר"ף והרמב"ם.
צד מ"מ פ"ט ה"ג לדעת הגאונים. דעת המ"א בשו"ע

ס"ח מ"ז סק"ה.

צח כדלקמן ס' שנ ריש ס"א וש"נ.

צו עכ"ל לדאומרים בזה באשה (לקמן שם וש"נ). ונתבאר בקו"א ס"ק ה.

צז שבתכשיט המיוחד לאיש ולאשה גזרו גם באיש, כדלקמן מ"ז. וראה קו"א שם.

צח ר"ף (כה, ב) במעורא דעולא (סב, א). רמב"ם שם ד"ה. מ"מ שם ה"ג דעת רב' בשו"ע שם.

צט מ"א ס' שנ ס"ק ו. ונתבאר בקו"א שם. וראה מהר"ב לסי' שא ד"ה אבל, ושם הג"ח יב, שאינו מוכרח ואפשר דמירי שלא כדרך לבישה. וראה תהלה לדוד ס"ק ה.

ק שו"ע שם, פירוש המ"א ס' קז ומ' שנ ס"ק ו. ונתבאר בקו"א סוף ס"ק ה.

קא מעין יא.

קב רמב"ם פ"ט ה"ג.

קג עולא סב, א. רמב"ם שם. מור וש"ע ס"ט.

קד לבוש ס"ט.

הלכות שבת שא

שמו

לתקנה והוא משים אותה באצבעו עד שמגיע אצל אומן^{קא} נמצא שדרך התצאה היא^{קא} אף לאיש לפעמים להוציא מטבת שאין עליה חותם באצבעו וכיון שאינה תכשית לו חייב עליה^{קא} אבל אם יצא במטבת שיש עליה חותם שהוא תכשית לו פטור^{קא} אבל אסור מדברי סופרים גזירה שמא ישלפנה מאצבעו להראות גזירה לאחרים^{קא} ואח"כ ישב ויביאנה בידו.

ויש אומרים^{קא} שלא גזרו גזירה זו אלא בנשים לפי שהן שחצניות ודרכן בכך להראות נוי תכשיטתן זו לזו אבל איש אינו שחץ^{קא} ואין דרכו בכך ולכן מותר לו לצאת במטבת שיש עליה חותם שהיא תכשית לו וכן בשאר תכשיטיו ואע"פ שאינם מחוברים לכסותו^{קא} שאפשר לו לשלפם^{קא} ולשילם בידו להראותם לאחרים אין חוששין לזה הואיל ואין דרכו בכך וכן עיקר.

במה דברים אמורים במיני תכשיטין הדומין למטבת שיש עליה חותם שהיא תכשית לאיש ולא לאשה וכן כל מיני תכשיטין שהם תכשיטין לאיש ולא לאשה שאין דרך האשה להתקשט בהם כלל אבל מיני תכשיטים שהם תכשיטין לאיש ולאשה^{קא} שגם הנשים דרכן להתקשט בתכשיטין הללו כגון מהט שאינה נקובה לפי סברא הראשונה שנתבאר למעלה^{קא} וכל כיוצא בה הרי הם אסורים אף לאנשים לדברי הכל כדי שלא לחלק באיסור מין תכשיט אחד בין אנשים לנשים^{קא}.

(ולפיכך אף בזמן הזה שנהגו האנשים להתקשט בחול אף במטבת שאין עליה חותם והרי הוא עכשיו להם תכשיט ולא משוי אעפ"כ אסורים לצאת בה בשבת הואיל והוא תכשיט ג"כ לנשים^{קא} ולפי זה אף במטבת שיש עליה חותם אין לצאת בזמן הזה שהנשים נהגו ג"כ להתקשט אף במטבת שיש עליה חותם והרי הן תכשית לאיש ולאשה אלא שעכשיו נהגו היתר אנשים ונשים בכל המטבות ואין למחות בידם כמו שיתבאר בס"י ש"ג^{קא} עיין שם המעמל):

ז מטבת שקבוע בה אבן חלקה או אפילו כתובין בה אותיות על האבן או על המטבת אין זה נקרא חותם שלא נקרא חותם אלא אם כן חקוקים בה אותיות או צורות^{קא} כדי שאם יחתמוהו על השעוה יהיו על השעוה אותיות או צורות בולטות^{קא} וכן אם בולטין בה אותיות או צורות שאם יחתמוהו על השעוה יהיו על השעוה אותיות או צורות שוקעות כל זה נקרא חותם^{קא} ומותר לאיש לצאת במטבת שיש עליה חותם זה (אם אין דרך הנשים להתקשט בה) ובלבד שלא יהיה בולט בחותמת צורת אדם שלימה או שאר צורות האסורות אפילו בחול^{קא} כמו שיתבאר ביו"ד סי' קמ"א^{קא}:

קא גמרא שם. רמב"ם שם. מ"א סקנ"ו.

קא רש"י שם ד"ה אצל. רמב"ם שם. רא"ש פ"ו סי' י.

קא לבוש שם. מ"א שם.

קא רש"י שם ד"ה אמר עולא. הובא בפור ושוע"ש.

קא ראה רש"י ס"א ד"ה בני מלכים. הובא ברא"ש שם.

קא ד"ה בתוס' ס"א ד"ה וחיילופין. ועידינן ס"א, א

קא ד"ה כיון רמב"ם שם ד"ה. הובא בפור ושוע"ש.

קא ירושלמי שם פ"ו ה"א. הובא ברא"ש שם.

קא שמה אין חשש בכל אופן. כדלקמן מ"א וש"נ.

קא בבתי'י: בכל.

קא ד"ה שם (ב, א) ד"ה אמר (ובדף ב, ב), ורא"ש

שם מן הירושלמי שם. מור ושוע"ש.

קטו סעף ה.

קטז ד"ה שם. רא"ש שם.

קא רבינו ירוחם ג"כ ח"ה (ער, סע"א). ב"י ד"ה

ומ"ש רבינו אבל.

קא סוף סעף ב.

קא כלבו סי' לא (ב, א). שוע"ש.

קא ראה כל בו שם.

קא ב"י ד"ה כתב הכל בו.

קא עיין מ"א סקנ"ו.

קא סי' י"ה בשוע"ר לא הניע לדיוני, וראה שוע"ש

סי'. והמ"ר לא עיין שם היטב. וראה אליה רבה

סקנ"ב. פמ"ג א"א סקנ"ו.

ה דבר העשוי להכשית וגם להשתמש בו כגון מפתחות נאות של כסף כמין תכשיט^{קכז} אע"פ שתלאן בשלשלת שבצוארו^{קכח} או בחגורתו^{קכז} או בשאר מקומות שבנגדיו כדי להתקשט בהן בלבד אסור לצאת בהן מפני שהרואה יאמר שלצורך תשמיש הוא מוציאן^{קכז} ולא כדי להתקשט בו כלל.

ויש חולקין על זה ומתירין במפתחות של כסף^{קכח} שכיון שאין דרך לעשות מפתחות של כסף הרי עיקר עשייתן משום תכשיט ואף שמשתמשים בו ג"כ מכל מקום כיון שעיקרו לתכשיט עשוי לו אינו נחשב לו כמשוי ומותר לצאת בו^{קכט} וכן המנהג במקצת מדינות אלו^{קל} ובכלר שיהא בענין שאין לחוש בו שמוא יפסוק ויפול לארץ וישכח ויביאנו בידו^{קל} וגם שיהא בענין שאין האשה יכולה לשלפה משם להראותה להברותיה^{קל} או שאינה צריכה לשלפה משם שיכולה להראותו בעודו תלוי שם שאם לא כן אף לאיש אסור לצאת בה כיון שהוא תכשיט גם לאשה^{קל} (ועיין סי' ש"ג^{קל} שעכשיו נהגו להקל בתכשיטין).

אבל אם הוא של ברזל או של נחושת אע"פ שתלאו שם לנוי בעין תכשיט אסור לצאת בו^{קל} מטעם שיתבאר^{קל} ועוד שכיון שדרך הוא כן לעשות המפתח מברזל ונחושת הרי עיקרו נעשית להשמיש^{קל} ומשוי הוא^{קל} ואסור לצאת בו אפילו אם הוא מחובר וקבוע לעולם בחגורתו^{קל} או בשאר מקומות מבגדיו אפילו הוא קבוע שם בחוץ כל כך עד שאי אפשר להסירו משם לעולם בלי קלקול המקום שהוא קבוע בו שכיון שהוא עשוי להשתמש בפני עצמו ואינו משמש כלום לאותו מלבוש שהוא קבוע בו אינו בטל לובי אותו מלבוש^{קל} והרי זה כאילו הוציאו בלבדו בלי אותו מלבוש^{קל} ואע"פ שהמלבוש חשוב הרבה ממנו איננו טפל למלבוש בשביל כך^{קל} כיון שאיננו צורך

קכד סעף כג. ובת"י: מיהו לפי המנהג שיתבאר בסי' שג ט"ח (ולקמן שם כ"ב) יש להקל בכל ענין ע"י שם (גם אין לחוש שמוא יצטרך להשתמש בו, לדעת בעל התרומה (סי' רט, שעכשיו שאין לנו רד"י לא נזר), שיתבאר שם).

קכה מדר"ם שם. מור דיעה ר"א ברמ"א ס"א. ובת"י: (כדרך שהימים לקבוע ברוזל ושאר מיני תחכות בראש חגורתו לנוי, וכשקובעים בו חוקים בברזל צורת מפתח) מיט מאחר שאין רגילין לעשות צורת מפתח בכל החגורות הנה משוי כיון שדרך עשיית צורת מפתח מברזל עיקרו להשתמש לפתוח המנועל משא"כ בשל כסף המפתח עצמו הוא תכשיט (מהר"ם שם. הובא במהדכי והתנות מיימיות שם וכו').

קלו לקמן כ"ב. וטובא במהר"ם שם (שכח נזר משום אינו מחובר והשם שמוא יפול ויביאנו בידו).

קלז משמעות שול"ת מדר"ם שם (דמה"א אפילו משוי איכא למיזר). לביש שם.

קלח שול"ת מדר"ם שם.

קלט שול"ת מדר"ם שם. רמ"א שם.

קמ כולקמן כמ"ה וש"נ.

קמא שול"ת מדר"ם שם. שול"ת הרשב"א ח"ג סי' רכב. מ"א סק"ד.

קמב כיון שעכ"פ חשוב קצת נזר המלבוש, כולקמן כמ"ה וש"נ.

קכד ירושלמי פ"ו סוף ה"א, לפירוש יש מפרשים שבתמאר (כח, ב), וברא"ש פ"ו סוף ס"י. דעה ה"א בפור ושול"ע ס"א.

קכח רמ"ש שם (שבאשכנז נהגין היתר בה, משא"כ לדעת יש מפרשים).

קכו שול"ת מדר"ם מרומבונג (פראג) סי' תקלכ (שהקדמונים מציאו היתר, משא"כ לדעת יש מפרשים).

קכז רד"ה שם. רא"ש שם. מור ושול"ע שם.

קכח שול"ת מדר"ם שם. תשב"ץ סי' מט. הובא במדרכי רמ"ש שם. והנהג מיימיות פ"ט ד"ה אות ד. דעה ה"ב בפור ושול"ע שם.

קכט כבוש ס"א. וראה הע"כ תשנ"ע ע' 65.

קל אור ודוע ה"ל שבת מ" פה אות ד. רא"ש שם. אגודה סי' פה. דרכי תש"ה סק"ד.

קלא מדר"ם שם (מזה דלקמן סוף כ"א וש"נ). ביח סוף ס"ח (דוקא כשקבוע בסוף ההנהג בדרך

תכשיט). אליה וזמא ס"ק א. וכולקמן סוף כ"א וש"נ.

ובת"י: או שמוא יצטרך להשתמש בו וישלפנו. ע"י ר"ן (רפ"ו ס"ח (כתבו) בשם הרמב"ן (ג, א ר"ה ע"ד הרבא).

וע"י מ"ש שם מ"ז (ולקמן שם כ"ב). לקמן יצאה להצר

הבית עם מפתח בחגורה).

קלב ב"י ד"ה וז"ל רבינו וכן. כבוש ס"א.

קלג ב"י שם.

הלכות שבת שא

שמיט

המלוכש ולא תשמש המלוכש והרי זה כאילו יוצא במלית שאינה מצויצת כהלכתה שחייב הטאת מטעם זה קמט כמו שיתבאר קמט.

ומכל מקום אם הוא קבוע קמט בראש החגורה ועשוי (בעין וענקי"ל קמט לחגור בו קמט יש מתירים קמט לפי שאו הוא משמש להחגורה ובטל אצלה ואע"פ שאינו קבוע שם אלא בשבת בלבד קמט) וכן נוהגין במקצת מדינות אלו קמט אבל אם הוא קבוע באמצע החגורה אין שום חיתור בעולם קמט אלא אם כן הוא של כסף שאו עיקרו נעשית לתכשיט קמט.

וכן נרן של כסף שרגילין להתקשט בו מותר לצאת בו קמט והוא שלא יהא בה סכין קמט וכן תיק של בתי עניים (שקורין בריל"ן) אף שהוא עשוי מכסף לתכשיט אסור לצאת בו כשהבתי עניים בתוכו קמט לפי שאין הסכין והבתי עניים במלים לגבי הגרן והתיק אע"פ שהם של כסף מפני שהסכין והבתי עניים הם עיקר שהרי אין אומרים נעשה סכין לררן ובתי עניים לתוק אלא נעשה נרן לסכין ותוק לבתי עניים קמט:

מ לא יצא החייט במחט התחובה לו בבגדו קמט אפילו באותן מקומות שאין דרך שאר כל אדם לתחוב בהם לעולם קמט ואף הוא אינו תחוב שם אלא לסימן שיכירו כל רואיתו שהוא חייט קמט וכן הגר שנותן קסם באונגוס לסימן וכן הסורק שנותן משיח[ה] בצווארו קמט לסימן וכן כל שאר אומנים שנותנים דבר מאומנתם לסימן לא יצאו בהם בשבת ואם יצאו פטורין קמט שאין זו הוצאה כדרכה קמט כיון ששאר כל אדם אינו מציצין בו קמט ואף האומנים אין דרכם להוציא בענין זה אלא בשעה שרוצים להכריז על עצמם שהם אומנים ולא בשאר פעמים קמט:

י לא יצא הוב בבית קמט שעושה להצילו מויבתו שלא ימנף בה בגדיו ואם יצא חייב להאומרים שמלאכה שאינה צריכה לגופה חייב עליה קמט אבל להאומרים שמלאכה

קמט שרית מדר"ם ושרית רשב"א שם. ב"י שם.

קמט לקמן סמ"ח ושר"י.

קמט דרכי משה ס"ק ד. מ"א ס"ק יח.

קמט שרית מדר"ם (ס"א פד"י ס"י קמט ס"א).

קמט מ"א שם. וראה גם דרכי משה שם.

קמט מדר"ם שם. דעה ה' ברמ"א שם. ובסת"י:

חשוב כמו שמש"ש לחגור (שקורין יזנקיל דהיינו כעין קרס) וסמ"ח היינו דוקא כשקבוע בראש החגורה ביזנקיל דהיינו בקרס שעשוי לחגור בו (מ"א ס"ק יח) שבראשו השני עשוי צורת מפתח (או במקום שתולין בחוליס לגוי בראש החגורה ובהם חקוק צורת מפתח). וראה הע"כ תל ע' 47 ואילך.

קמט ראה גם לקמן סמ"א (במפתח שקשור בראש החגורה, שצ"ל בקשר של קיימא). וראה הע"כ שם ע' 53.

קמט מדר"ם ורמ"א שם.

קמט ובסת"י: אבל אם תולה מפתח באמצע החגורה אע"פ שקשור ומחולק היטב ברצועה בענין שא"א ליטול ממנו בנחת ואפילו תפר היטב את הרצועה בחגורתו אינו מועיל כלום כדקדקת סמ"א בהגיה (נ"ח מדר"ם ושל"ס ובספר המצות. ש"י שם. מ"א שם).

קמט מ"ז שם.

קמט מ"ב. מ"א סמ"ח.

קמט מ"א שם.

קמט ב"י מדר"ם ומ"ש רבינו בשם. רמ"א שם.

קמט ב"י שם. לבוש שם.

קמט ברייתא יא, ב. מור ושוע"י ס"ב. וראה לעיל ס"ד

שאף מי שאינו אומן אסור לצאת בה מדרבי

מוסר"ם.

קמט משמעות תוס' שם ד"ה ואם. מ"א ס"ק יג.

קמט רש"י שם ד"ה בקיום וד"ה במדי. מ"ז סמ"ח. מ"א

שם.

קמט ברייתא שם. מור ושוע"י שם.

קמט ברייתא שם, לניסת התוספת מ"א ה"ה. ונ"ח

במור ושוע"י שם.

קמט רמב"ם מ"ז הכ"א וכרבי מאיר בביריתא שם. מור

ושוע"י שם.

קמט וגמרא שם דרכי מאיר. רש"י שם ד"ה מאי לאו.

רמב"ם שם.

קמט תוס' שם. מ"א שם.

קמט רש"י שם ד"ה במדי. לבוש ס"ב. מ"ז סמ"ח.

וראה לעיל ריש מ"ז וס"ד, כשרוך להוציאן כן

בחול לפעמים.

קמט ברייתא יא, ב. מור ושוע"י ס"ב.

קמט אבי ורבא בגמ' שם יב, א דרכי יתירה. רמב"ם

פ"ח דרכ"ב. ב"י ד"ה ולא יצא.

שאניה צריכה לגופה פטור עליה כמו שנתבאר בס' רע"ח קסט אף זה פטור קסט לפי שאינו צריך כלל לגוף הכיס שמוציאו ואין לו חפץ בגופו אלא שיצילנו מויבתו קט אבל מכל מקום אסור מדברי סופרים קט כשאר מלאכה שאניה צריכה לגופה.

וכן אשה נדה המקשרת בגד לפניו שלא תלכלך קט בגדיה קט ברם נדוהא אסורה לצאת בו אלא אם כן הוא סינר עשוי כעין מלבוש קט מלפניה ומלאחריה כמו מכנסיים שלובשים לצניעות אבל אם הוא מלאחריה בלבד אלא שקושרתו ברצועות לפניו אין זה דרך מלבוש ואסור קט במה דברים אמורים כשמתכוונת כנגד זה להציל מטינוף בלבד שאו אינו נחשב למלבוש קט אלא אם כן עשוי כעין מלבוש גמור אבל אם מתכוונת בו להציל גופה מצער רחינו שלא יפול הדם על בשרה ויחייבש שם ונמצא מצערה קט הרי נעשה בגד זה מלבוש גמור קט כשאר מלבושים שהם עשויים להגנת הגוף ומותרת לצאת בו אף שאינו עשוי כעין מלבוש גמור:

יא אסור לאשה ליתן בגד על צעיפה מפני הגשמים שלא ילכלכו הצעיף קט שכינן שמתכוונת בו להציל מטינוף אינו נחשב מלבוש קט אבל אם מתכוונת שלא ידרו הגשמים על בשרה ויצעורה מותרת לפרוס בגד על ראשה קט אע"פ שעל ידי זה יציל הצעיף ג"כ מטינוף קט ואף כשמתכוונת בו להציל מטינוף בלבד אם אינו מונח על ראשה בלבד אלא היא מתעמטת בו ג"כ קט רוב גופה קט כדרך מלבוש ואע"פ שהוא בגד עב וגם שאינו ראוי לה לא היתה מתעמטת בו בלא הגשמים מותרת לצאת בו קט אפילו הוא שק ויריעה וחמילה קט (פירוש מיני בגדים גסים) וכן באיש וכל שכן שמוחר לאיש ליתן כובע על גבי כובע שעל ראשו מפני הגשמים כיון שהוא דרך מלבוש ובלבד שיחידה עמוק על ראשו קט כמו שיתבאר קט:

יב אין הקיטעו הגלוי קט יוצא בקב שלו רחינו שעושה כמין דפוס של רגל וחוקק בו מעט לשום ראש שוקו בתוכו קט ואין עושה קב זה כדי להלך בו שהרי עכ"פ צריך הוא למקלו קט ומותר לו לצאת במקלו כמו שיתבאר קט הואיל והוא צורך

קסח ס' כיצד. ובכח"י: ודעי שבשו"ע ס' רע"ח לא הכריע לך סתם כאן (נאליה רבה ס"ק כט).	קכג מ"א שם ממשמעות ב"ש. וראה גם שו"ע ס"ד.
קסט אבי ורבה שם לרבי שמעון. ב"ש שם.	קכד ס"ז סק"י. אליה רבה סוף ס"ק כו. ובדלקמן ס"ז (בכל מקום שרץ דרך לכישתו כך) ושל"ג ובכח"י:
קע תוס' דף א ר"ה רבי שמעון.	ודעת ה"א ס"ק כג יש לומר אפילו ראשה בלבד.
קעא ברייתא שם יא, ב. ובדלקמן שם.	אפילו היא חתוכת בגד פשתן שאניה בגד שרי (מהר"ל
קעב תוס' סד, ב ד"ה ובמודק. מור וש"ע ס"ז.	הל' שבת ס' כט. ח"א שם.) וראה לקמן סמ"א.
קעג ב"י. ס"ז ס' שם ס"ק י.	קפה ב"י שם. וראה לקמן מ"א רחינו דקא שאנים
קעד מור וש"ע שם.	לבדים הקשים הרבה.
קעה ס' התירושה. הובא בהנהגות מיימוניות שם אות מ. מ"א סק"ב. וראה גם לקמן ס' שג ס"ח.	קפו בדלקמן ס"ז ושל"ג.
קעו ראה תוס' שם.	קפז ב"ש שם.
קעז משנה שם סד, ב לפירוש התוס' שם. מ"א סק"ב.	קפח סוף פ' נ.
לקמן שם.	קפט רבי יוסי במשנה מו, א. מור וש"ע סמ"א.
קעח ראה ר"ן (כט, א) ד"ה ובמודק.	קצ רש"י סה, ב ד"ה הקטע.
קעט נהגות מדרכי פירק כל כתבי (פב, סוף ג). ונ"א ס"ד.	קצא רש"י על ה"ף (ל, א) ד"ה יוצא, ותוס' ס' ד"ה
קפ ראה ונ"א שם.	הקטע בשם רש"י. מור וש"ע שם. ונ"א לקמן ס' תרי"ח ס"ב כמובנר.
קפא ב"ש שם. וראה ברי השלחן ס' קטו ס"ק י.	קצב ר"י בתוס' שם וביומא ע"ה, ב ד"ה הקטע (הב').
קפב שו"ע הגדולים ל, ב אות א. ח"א סק"ב.	רבינו ירוחם תיב יב ח"ה (ער, ב). שו"ע שם.
	קצג לקמן ס"ז.

הלכות שבת שא

שנא

הילוכו אלא עשיית קב זה הוא בשביל שלא יהא נראה כחסר רגל אלא נכה רגל קצת (ה) לפיכך כיון שאינו צורך הילוכו (הרי הוא משוי עצמו) ואסור לצאת בו קצו.

קונטרס אחרון

(ה) לפיכך כיון בו עיין ב"י^{טו} שהעתיק לשון רש"י^{טז} דמשוי הוא, וכן משמע בש"ע^{טז} כמו שכתב האליה זוטא^{יז}, ואף שהתוספות ור"ן^{יח} א"ל כתבו כן משום דמסקינן בפרק בתרא דיומא^{יט} דלכולי עלמא מנעל הוא, מכל מקום אנן לא קי"ל הכי, אלא כר"י^כ שהתיר ביום הכיפורים אפילו במנעל של עץ כמו שיחבאר בס"י תר"ד^{כא}, עיין שם בב"י^{כב}, והטעם פירש הרמב"ן^{כג} שם דכולי עלמא היינו ד' מאירי ור' יוסי אבל רבנן פליגי דלאו מנעל הוא. ועיין שם בר"ן^{כד} דאפילו הכי מותר לצאת בהם לרשות הרבים ביום הכיפורים, ושאר שבתות אין היתר לפי טעמו. וכאן פסק [ר]מ"א^{כה} להלך, והוא מרבינו ירוחם^{כו} שכתב שאין המנהג כהאוסרים. וצ"ע דרבינו ירוחם אויל לטעמיה דגבי יום הכיפורים כתב שהמנהג להחמיר במנעל של עץ כמו שכתב ב"י שם^{כז} בשמו, והאיך נקטין קולי דסתרי אהודי כמבואר בפ"ת^{כח} דיומא^{כט} שהקשו משבת ליום הכיפורים.

וצריך לומר דס"ל להב"י ורמ"א דעל כרחק לא הקשו בגמרא משבת ליום הכיפורים אלא מקיטע לר' יוסי, דעל כרחק ס"ל דאין שם מנעל עליו, דאם לא כן לא ליחסר אף שאין צריך להילוכו אלא שלא יראה חסר רגל, דכל דבר שיש עליו שם מלבוש או תכשיט מותר ללבוש או להתקטע בו אפילו לאצולו מטינוף דלא חשיב כלל^ל, אבל כשאין עליו שם מנעל עץ בעלמא הוא ואינו תכשיט כלל שאין מתקשטין בבקעת עץ. אבל מי שאינו קיטע, אף שאין עליו תורת מנעל, כיון שהרגל נכנסת בו ומוחקל בו שרי, דמלבוש שלו הוא לכף רגלו. דאפילו במקל החגיר כתב הרא"ש בפ"ג דביצה^כ דהוה כמנעלו, אע"ג דס"ל בפ"ח^{כא} דיומא^{כב} דאין מנעל של עץ, אלא דהכא כיון שצורך הילוכו הוא שרי. ואין הטעם משום דאי אפשר לו בענין אחר, דהא אין ביציאתו מצוה גדולה כל כך לרחות שבת, אלא דכיון שאי אפשר לו לילך בענין אחר הרי כל סמיכת גופו בהליכתו על מקלו, ובהא תליא מלתא, כמבואר מפירש"י^{כג} גבי מקל של זקנים שמשם הביאו הפוסקים^{כד} לענין שבת, וא"כ הוא הדין במנעל של עץ שמהלך בו שכל גופו נסמך עליו בהליכתו דשרי אף שאפשר וזולתו, כמשמעות לשון הרא"ש^{כז} שלא כתב כרגלים דמו ליה אלא כמנעלים דמו, וכן משמע בש"ע^{כח} שכתב ואין עושה זה להלך בו משמע דאם היה מהלך בו הוה שרי.

והנה בש"ע לא העתיקו להתיר במחופה עור^{כט}, משום דאף דכהאי גוונא מקרי מנעל לכולי

קצד רבינו ירוחם שם. שול"ע שם.

קצה רמ"ב שם בשם רש"י, וביומא ע"י רע"ב ממשמעות קצה. ב"י ד"ה אין הקטע, לבוש סמ"ג. וראה ק"א סק"ה. שכל"ה לדעת הר"ף והרמב"ן במלחמות יומא פ"ה (ב, א"ב).

ציונים לקונטרס אחרון

צ סי' תרי"ד וכתב ר"י, וברלקמן שם סוף ס"ב.
צא ע"ה, ב. וראה תהלה לדרו ס"ק ט.
צב כדלעיל סי' וס"א (לאצולו טינוף) ולקמן סמ"ב (לצורך חבירו).
צג סי' ה.
צד סי' ז.
צה שבת סו רע"ב; ולא לסמיכת כל גופו.
צו הגהות מ"מ מניחות פ"ט סט"ז אות ב, וברלקמן ק"א ס"ק ו.
צז ביצה שם.
צח סוף טו.
צט רק בלבוש סט"ז.

צו ד"ה אין הקטע.
צז תובא כחוס' שבת סה, ב. ד"ה הקיטע.
צט סוף טו.
פ ס"ק טו.
פא על המשנה שם (ל, א) ד"ה הקיטע.
פב ע"ה, ב.
פג יומא שם (ב, טו"א).
פד טור ושו"ע ס"ב. לקמן שם ס"ב.
פה ד"ה ומ"ש ודוקא ד"ה והלכך.
פו יומא שם במלחמות.
פי יומא שם ד"ה ומיהו.
פח סוף טו.
פט נתיב יב ח"ה (עד, ב). תובא ב"י סוס"י שא.

קצו בבב"י: ואעפ"כ אינו חייב ע"ז מן התורה (נחמ"כ פ"ט חפ"ו. ג"ד חמ"א סוף ס"ק ב). חמ"י שלא הוציא בדרך המוציאים. וראה ק"א סוף סק"ה. חידוש צ"ע מו, א.

(ואף שכל דבר שיש עליו תורת מלבוש מותר ללבושו ולצאת בו אף שאינו צריך ללבושו לצורך הליכתו אלא לצורך אחר¹³⁷ וא"כ הוא הריץ קב זה שהוא מנעל שלו למה לא יצא בו אע"פ שאינו צורך הליכתו אלא להתחפש בו שלא יראה חסר רגל לפי שקב זה אין עליו תורת מנעל כלל הואיל והוא של עץ ואין נקרא מנעל אלא של עור¹³⁸ כמו שיתבאר בס"ד תרי"ד¹³⁹).

ואף אם קב זה מחופה עור שאו יש תורת מנעל עליו כמו שיתבאר שם¹⁴⁰ ואעפ"כ לא יצא בו הקטע שבין שאין בו אלא ראש שוקו חוששין שמא ישמט ממנו וישבח ויביאנו בידו¹⁴¹ אלא אם כן עור החופה את הקב עורף ממנו ג"כ למעלה מן הקב בענין שיוכל ללבוש עורף זה על שוקו ולקשור שם עליו שלא יוכל להשמט ממנו¹⁴²).

אבל מי שאינו קטע מותר לו לצאת במנעל של עץ¹⁴³ (ואפילו אינו מחופה עור כלל¹⁴⁴ שבין שהרגל נכנסת בו אין חוששין שמא ישמט מעל רגלו¹⁴⁵) אע"פ שאינו יכול להדקו בתווכו סביב רגלו וכל שכן שמותר לצאת במינו מנעלים המחוּפּים עור שקורין

קונטרס אחרון

עלמא אף לרבנן¹⁴⁶ דפליגי אר' מאיר ור' יוסי, מכל מקום קי"ל כר' יוסי לגבי ר' מאיר דאף מנעל אסור משום דילמא מיפסק¹⁴⁷, ואין היתר במחופה עור אלא היכא דמיהרע על ידי כך, כמו שכתבו התוס' שהעקתו בפנים (וכן כתב הרשב"א¹⁴⁸ הביאו המג"א¹⁴⁹ והתם מיירי שהרגל נכנסת, ולמדו מקב המחופה מבפנים¹⁵⁰, אבל בקטע מודה הרשב"א להתוס'¹⁵¹ דצריך לקשור מלמעלה אם הוא רחב על רגלו שהחפוי הוא מלמעלה), ובכהאי גוונא ליכא רבואה כלל, וזאת במכלל שכן מזה שכתב רמ"א¹⁵² בשם רשב"א¹⁵³. וכן כתב האליה וזוטא¹⁵⁴.

אלא שמה שכתב¹⁵⁵ דינו מחופה אסור מדאורייתא לדעת רש"י¹⁵⁶ אינו מוכרח, דיש לומר דמקרי שלא כדרך המוציאים¹⁵⁷, ואפשר שזהו כוונת הרמב"ם¹⁵⁸ ק"י לפי דעת המג"א¹⁵⁹ ק"י:

רה בכת"י: ומשום משוי ליכא אע"פ שהוא של עץ ואין עליו תורת מנעל מיהרע מיהרע מאחר שאינו קטע וצריך להיכנסו שמהלך בו והוא מירי דמנין לא גרע מחמל של חיגר שמותר ליקח בו כדלקטן ס"י¹⁶⁰ (ובשולחן ערוך¹⁶¹ ללמן ס"י¹⁶²) אע"פ שאין עליו תורת מנעל כלל שבשביל שאי אפשר לו ליקח בלי חמל לא היו מתירים איסור משוי אלא דעיקר הטעם שמתאחר שאי אפשר לחיגר ליקח בלי חמל הרי חמל עיקר הליכוו שכל גוף גוף נסמך עליו בכל הליכתו והיו דומה לנעל. וכימי לשון הרא"ש פ"ג דביצה (ס"י ה' תה' דה"א, ועי' רשב"א בחידושיו שכתב (ס"ה ב' ד"ה הקטע), ודלא כר"ן פ"ח דיומא (ב' ב' ד"ה ויהיו, שאמר לצאת בשבת במנעל של עץ). וראה ק"א ס"ח ה'.

ו' רבנו יוחנן שם. רב"א שם.

קצו בכת"י: אע"פ שאינו ללבוש לצורך הליכתו אלא כדי שלא יתא נקא חסר רגל ככל דבר שיש תורת מלבוש עליו מותר ללבושו דרך מלבוש אע"פ שא"צ אלא להצילו מטינוף כדלעיל ס"י¹⁶³ וייד (ובשולחן ערוך¹⁶⁴ ס"י וי"א) או לצורך חבירו כדלקטן ס"י¹⁶⁵ (ובשולחן ערוך¹⁶⁶ ללמן ס"י¹⁶⁷). ונתבאר בק"א ס"ח ה'.

קצח ר"ף ורנ"ג¹⁶⁸ במלחמות יטא פ"ח (ב' א"ב). וראה ר"ן שם סו"ה הלכך (ברעת דר"ף).

קצט סעיף ג'.

ו יבמות ק"ב ב'.

רא סעיף ג'.

רב יומא ע"ה, ב' ובתוס' שם ד"ה הקטע (הא'). ובכת"י: שחרי אפשר לו ליקח בלעדו ע"י מקלו.

רג תוס' שם בסופו. לבוש ס"י¹⁶⁹. וראה גם ק"א שם.

רד רבנו יוחנן שם. רב"א ס"י¹⁷⁰.

צינוים לקונטרס אחרון

הסעיף ברין פאנטני"ש.
קח ס"ק יז, ואליה רבה ס"ק לג (שהשירע השמיט), ושנכלל ברין פאנטני"ש.
קט אליה וזוטא ס"ק טז.
קי שצויין בתחילת הקריא.
קיא ראה גם מיהרע צ"צ מ"ז, א.
קוב פ"ט ט"ו: ואם יצאו פטורין.
קג סוף סקכ"ז (שכלל אותו עם דין אנקטמין דלקטן ט"ו), שפטר מטעם שאינו דרך הוצאה.

ק יבמות ק"ג, א, וכדלקטן ס"י תריד ס"ב שאסור ביוחכ"פ.
קא כרבא ביומא שם.
קב שם סו"ה הקטע (הא') באופן ה' (אי נמי).
קג שרית ח"א ס"י תרו.
קד ס"ק כד.
קה באופן הא' שבמחירון התוס' שם.
קו באופן ה' שבמחירון.
קז סעיף טז, בשם הרשב"א שם, וכדלקטן בסוף

הלכות שבת שא

שנג

(פאנמוני"ש) אע"פ שיכולים להשתמש מהרגלים במהרה"י שכיון שהרגל נכנסת בעור החופה אין חוששין שישמטו"י לגמרי ויש מקומות שנוהגין להחמיר שלא לצאת בהם^ט לכתחלה אע"פ שמותר מן הדין אבל אם שכח ויצא בהם אינו צריך להסירם מעל רגליו ברשות הרבים^י:

יג. קטע בשתי רגליו ומהלך על ארכבותיו ועל אירך שוקיו ועושה לו סמוכות של עור או של עץ לאורך שוקיו מותר לצאת בהם^{יב} לפי שהם תשמיש של^{יג} אבל קוטע שיכשו וכוצו גדי שוקיו וארכבותיו ואינו יכול להלך עליהם כלל אלא עושה לו כמין כסא נמוך ויושב עליו וכשהוא מהלך נסמך בידיו על ספסלים קטנים ועוקר גופו מן הארץ ונדרף לפניו וחוזר ונח על אחוריו והכסא קשורה לו מאחוריו ועושה לו סמוכות של עור או של עץ לראשי רגליו התלויים שכשהוא נשען על ידיו ועוקר עצמו נשען גם על רגליו קצת^{יד} לפעמים כשיש לפניו קרקע גבוהה^{טו} אבל רוב פעמים הן תלואין באוויר ואין נוגעין לארץ לא יצא בסמוכות אלו בשבת שכיון שהם תלויים ואינם מונחים על הארץ יש לחוש שמא ישמטו מעל רגליו^{טז} וישבת ויביאנו בידו אבל בכסא שמאחוריו ובספסלים שבידיו מותר לו לצאת^{יז} שכיון שאינו יכול ללכת מבליעם^{יח} הרי הם מנעלי^{יט} (שכל גופו נסמך עליהם^כ).

וכן חוגר שאינו יכול ללך כלל בלא מקל מותר לצאת בו אפילו אינו קשור לו^{כא} אבל אם אפשר לו ללך קצת בלא מקל ואינו נוטלו אלא (י) להחזיק את עצמו^{כב} שיוכל

קונטרס אחרון

(ו) להחזיק א"ע בו עיני ט"ז^{כד}, וצריך עיון דבהגהות מיימוניות^{כה} מבואר בהדיא דאף אם מתירא פן יפול אסור ומביא ממקל של זקנים, והתם פירש רש"י^{כז} דאין כל גופו נסמך עליו, וע"כ צריך לומר דהכא אף שסמך עליו פן יפול מכל מקום אין כל גופו נסמך עליו אלא שמחזיק את עצמו ע"י סמך קצת, אי נמי יש לומר דאין נסמך עליו בכל הליכתו אלא בעת שמתירא ליפול^{כח}.

ולפי זה יש לומר דהט"ז מייירי שנסמך עליו בכל הליכתו. ואפילו הכי צ"ע להתיר כשאין כל גופו נסמך עליו, דלא דמי למנעלים ידיה, שהרי הרא"ש^{כט} דאסר בוקן הנשען ונסמך על מקלו מחמת תשות כחו משמע דהיינו בכל הליכתו, שלא הזכיר כלל פן יפול. בשגם כי ראיתו^ל

רז	תשובת הרשב"א ח"א ס' תר. רמ"א שם.	ושריע שם.	
רח	רשב"א שם. מ"א סק"ד.	רסו	תוס' יומא עה, ב מר"ה הקטע (רב') בשם רש"י.
רט	הנהגות מיימוניות פ"ט אות ב. אגור ס' תכמ. רמ"א שם. מ"א סק"ד.	רטז	רש"י שם ד"ה ואין וצאן. תוס' סה, ב מר"ה הקטע וכן בתוס' יומא שם. ש"ע שם.
רי	הנהגות מיימוניות שם.	רז	תוס' שם ויומא שם. רבינו ירוחם שם. ש"ע שם.
ריא	אגור שם. מ"א שם.	ריח	תוס' שם ושם. רבינו ירוחם שם.
ריב	במשנה סו, א. ורש"י שם ד"ה סמוכות שלו. מור ושריע סמ"ז.	ריט	רא"ש ביצה פ"ג ס' ה. וראה גם ק"א סק"ה.
ריג	רש"י שם ד"ה וצאן. כ"י ד"ה אבל קטע. לבוש סמ"ז.	רב	ראה ק"א שם.
ריד	משנה שם. ורש"י שם ד"ה כפא רמ"ה סמוכות. מור ושריע סמ"ז.	רבא	תוס' ביטא וכשבת שם. רא"ש שבת פ"ו ס' י. מור ושריע מ"ז.
		רבב	מור ושריע שם.

צינונים לקונטרס אחרון

קיד	סקי"ב, שהתיר לצאת במקל במקום שיש חשש שיפול.	קטז	שבת סו רע"ב.
קטז	פ"ט ה"ט אות ב (וראה מה שהגיתו במהדורות פתקל שם; כיון דלחרוצי סוגיא עבירי [ולא] לסמוך בהן פן יפול).	קק	ראה רש"י שם סע"א.
		קקז	פ"ו ס' יז.
		קקט	של הט"ז שם.

ללכת (במובן) יותר ולא יפול^{רנב} וכן זקן ההולך בביתו בלא מקל וכשיצא לחוץ נשען על מקלו מחמת תשוע כחו אסור לצאת בו בשבת^{רנא} אפילו אם הוא זקן כל כך שמנענע גופו^{רנב} ומתוירא פן יפול^{רנב} (שכיון שהולך בביתו בלא מקל אם כן אין צריך זה למקל שסומך עליו כל גופו^{רנב} וכל הליכתו אלא שמתחזק בו בעת שמתוירא לפול הרי זה כמשו שנושא לצורך הליכתו ואינו דומה למנעלים שכל גופו נסמך עליהם בכל הליכתו ולכן מותר לצאת בהם אף אם אין עליהם שם מנעל כגון של עץ שאינו מחופה עור^{רנא}) וכן חולה שעמד מחליו^{רנב} אם אפשר לו לילך (קצת) בלא מקל אסור לצאת בו ואם לאו מותר וכן סומא לא יצא במקל^{רנא} שהרי אפשר לו לילך וזולתו^{רנא} ואינו נוטל אלא לישר ולתקן פסיעותיו^{רנב} ואין צריך לומר^ה החשובים שנוהגים לילך במקל חשוב שבידם שאסורים לצאת בו בשבת^{רנא} ואפילו ביו"ט אסורים לצאת בו (עין סי' תקכ"ב^{רנא}):

קונטרס אחרון

מפרק אין צדין^{רנא} תמוה, דהתם מיירי שרבים צריכים לה כמו שכתבו התוספות שם^{רנא} וכן הוא בסימן תקכ"ב^{רנב}, ואף גם זאת ביו"ט דווקא ולא בשבת לפי דעת הש"ע שהשמיט דבר זה כאן^{רנא}, וכן דעת המג"א^{רנב}, דלא כב"ח^{רנא}, וגם עיקר דין זה הוא מילתא דלא שיחא שיומין וינית שם מקל מבעוד יום, דמקל בעלמא בלאו הכי אסור^{רנב} עיין סימן תקכ"ב סי'נד:

(1) **החשובים בו** מה שכתב המג"א^{רנב} לאסור באיש דעלמא במבוי המעורב משום זילותא דשבת כמ"ש סימן תקכ"ב^{רנב}, אם כן לפי מה שכתב הט"ז בסימן תקכ"ב^{רנב} דאין לאסור אלא בכרמליה דהא הדין הכא, דלענין זילותא במבוי המעורב משום דרך חול אין לחלק כלל בין יו"ט לשבת, ואף לפי מ"ש הבי"ט^{רנא} מפרשי^{רנא} דאף בבית המדרש אסור היינו בכיתוף דמיתו כרוצה להוליד הרבה כדפירשי^{רנב}, ודמי למפשיל הקופה לאחוריו^{רנב} דהוי עובדין דחול מהאי טעמא כדפירש רש"י בריש פרק המביא^{רנא}, ומדקני התם^{רנא} וכן כו' משמע דדמי לרישא בנותן

רנא ראה ק"א סק"ו.

רנב רא"ש שם, מ"א סקכ"ו.

רנא סו"ק סי' רפ"א (נ"ש), דגהות מיימנות שם הפ"ו

אות ב מ"א שם.

רנב דגהות מיימנות שם, ובבב"א: ולכן אין להתיר

אפילו אם הולך במקום שיש חשש שיפול כגון

שהולך בחורף על מים הנגדל (ודבר הדין [ס"ק יב

צ"ע]) שאין המקל אלא לתקן פסיעותיו וזקוף קומה

מפני שגדליה ושוקיו וחתחת ולא לסמיכת כל גופו בכל

הליכתו והלכך אינו דומה כו' וראה ק"א שם.

רנא ראה רש"י, סי' רע"ב, דגהות מיימנות שם.

רנב בדלע"ל ס"ב.

צינונים לקונטרס אחרון

קכח סעיף א.

קכט סק"א, וזכ"ה לקמן שם סי' א.

קל ד"ה ומ"ש ואם הוי.

קלא ביצה כה, ב ד"ה מבחפי.

קלב שם ד"ה אלונקי.

קלג משנה ביצה כט, סו"ע"ב: וכן המוליך את החבין

לא יפשיל את הקופה לאחוריו.

קלד ביצה שם ד"ה וכן, וכדלקמן סי' תקי ס"ח.

קלה משנה ביצה שם: וכן המוליך את החבין לא

יפשיל כו'.

קכ ביצה כה, ב מרב נחמן שהתיר לילתא אשתו

לצאת "באלונקי" משום החשש שמא תפול.

קכא ד"ה שאני.

קכב טור ושו"ע סי"ב, לקמן שם סי"ג.

קכג ראה גם ב"י ד"ה ומ"ש ואם.

קכד סי"ק כז.

קכה ד"ה אין יוצאין בבבא.

קכו משום מוקצה, בדלקמן סי' שח ס"ח, וראה גם

לקמן סי' תקכ"ב ס"ה.

קכו ס"ק כז.

הלכות שבת שא

שנה

יד טוב לזהר שלא לצאת בשבת כמו שהוא יוצא בחול בלתי מלבוש או תכשיט אחד שיזכור על ידו שהיום שבת ולא יבא לחללו^ה:

מן מי שאסור וכבליהם כרגליו מותר לצאת בהם^ה מפני שהם לו כמו מלבוש^ה ואין

קונטרס אחרון

כדים בסל, דאף בחצר אסור לדעת הר"ן^ה, כמו שכתב הבי"י בסמ"ק^ה [ג' ק"ז]. אבל מקל בעלמא לא הוה עובדין דחול אלא ברשות הרבים כמ"ש רש"י^ה ד"ה ובי"ה^ה ד"ה וט"ז^ה ס' תקכ"ב. ובפרט דמסתמא אינו מוציאן לשמרו ולא לצורך מקומו אלא לצורך גופו, דשלא לצורך כלל בלאו הכי אסור אפילו לטלטלו דלא עדיף מכלי שמלאכתו להיתר בס"י ש"ת^ה ס"א.

והא דתצבא וזטא הוה בעי לשנויי^ה ס"ב, היינו נמי ברשות הרבים. ואף דפירש רש"י בריש פרק שואל^ה דמנתי' דהמביא קא דייק, מכל מקום לא דמי לגמרי, אף לדעת הר"ן דאסר התם אף בחצר, דהא התם אפוש' בהילוך עדיף^ה והכא^ה לא עדיף, אלא ודאי דלא דמי להדדי לגמרי עיין שם בתוס' ריש פרק שואל^ה וריש פרק מפני^ה, וכן משמע בגמרא^ה דלא מקשה ליה אלא מיו"ט, ולא משבת במבוי המעורב, שהיה כן דרכם ברוב המקומות כדאיתא בפ' הדר^ה גמ', ובפרט לפי הגירסא שבריש פרק שואל^ה דרב חנן^ה מקשה לאביי גם בחצבי דאפומא דמבואה בשבתא, ולמה הקשה קושיא קושיא ביו"ט דוקא, אלא ודאי דבמבוי המעורב לא צריך שינוי בכחאי גוונא, דלא מייחזי כנושא משאות כמו בכדים בסל, ולא כמוליך הרבה כמו במפשיל הקופה והכיתוף לפי פרש"י^ה ס"ב.

ומלשון הרמב"ם^ה ס"ג וש"ע ס' תק"י^ה משמע דאין צריך שינוי אפילו בכדים בסל אלא במקום ששייך בו איסור הוצאה שלא לצורך^ה, וכן משמע בהדיא בתוס' ריש פרק המביא^ה שפירש משום מראית העין. וכן כתבו בטור וש"ע שם^ה. וברמב"ם^ה משמע מסיורו לשונו דאף מקל ונסא מייירי בכחאי גוונא, עיין שם בפרק ה' שהתחיל שלא יעשה כו'^ה ס"ט, וכן כתב במקל וכסא^ה שלא יעשה כו'. ועיין במ"ש בס"י הקט"ד^ה, ועיין מג"א ס' שני^ה [ג' קס"ב] שרמ"א^ה ס"ג לא סבירא ליה כהטור שם:

רלה כל בו ס' לא (ל, א). רמ"א סוף סמ"ז. וראה לעיל ס' רב סוף ס"ג. וראה רמ"א שם 'ולא ילך אדם יחף בשבת במקום שאין דרך לילך יחף'. ובתנ"י: והח"א (ס"ב כו) כתב אפילו דרכם לילך בחול יחף יבבוש בשבת ומעלים כדי שיזכור שהוא שבת.

צינים לקונטרס אחרון

קלו שם (טז, א) ד"ה המביא. וראה לקמן ס' שבג ס"ד וס' חקי טע"י ט"ד.
קלו ד"ה המביא.
קלח ים שלם ביצה פ"ג ס' יד.
קלט ד"ה ומ"ש ואם.
קמ סק"א. וכ"ה לקמן שם ס"א. ומהם הוכיח אליה רבה כאן ס"ק ל', שגם כאן לא נאסר אלא ברה"י וכרמלית, דלא כמ"א כאן ס"ק כו.
קמא טע"ה טז.
קמב שבת קמח, א.
קמג שם ד"ה כל כמה דאפשר לשנוי משניין, דאמרינן [ביצה טז, ב] המביא כדי יין לא יביאם בסל ובקופה כו' (דמייירי במבוי המעורב).
קמד מאשר לאפוש' במשאות כמבואר ביצה ל, א "אתקף רבא כו".
קמה גבי חצביה בשבת קמח, א.
קמו קמח, א ד"ה אתקין.
קמו קכו, א ד"ה שלי.
קמו שבת קמח, א. וראה תוס' ביצה ל, א ד"ה

דמליא.
קמט סח, א. וכדלקמן ס' שסו ס"ח.
קנ שבת קמח, ב.
קנא בגמ' שם רב בר רב חנן.
קנב ביצה כט, ב ד"ה וכן.
קנג הל' יו"ט פ"ה ה"א.
קנד ס"ח. וראה גם לקמן שם סט"ז.
קנה היינו ברה"א או כרמלית, אבל לא בחצר. וכ"כ קו"א ס' חקטו סק"ג. וראה גם לקמן ס' חקי ס"ז.
קנו ביצה שם ד"ה המביא.
קנז שכתבו "דמוכה לצורך יו"ט הביאים". ועד"ז לשון רבנו לקמן ס' חקי סט"ז.
קנח הל' יו"ט שם.
קנט "כדרך שהוא עושה בחול".
קס שם ה"ג.
קסא ס"ז וקו"א סק"ג.
קסב ס"ק י.
קסג ס' חקי ס"ח.

חוששים שמא יפלו מעל הגליו ויביאם בידו לפי שמן הסתם הם תקועים היטב שלא יברר^{דסז}:

סז אין יוצאין באנקטמין^{דסז} והוא כמין חמור שעושים הליצנים ונראה כרוכב עליו והוא נושא והולך בהגליו^{דסז} ולא בקשרים^{דסז} והם עצים גבוהים שיש בהם מושב לכף ההגל והולכין בהם במישור^{דסז} ולא בפרמיו^{דסז} והם כעין צורות פירצוף שנותנים על הפנים להפחיד התניקות^{דסז} (שכל אלו משוי הם ואינם מלבושים ותכשיטין^{דסז}) ואם יצא בהם פמור^{דסז} (שאין זו דרך הוצאה לרוב בני אדם^{דסז}):

יז אין יוצאין בחיבה או קופה או מחצלת^{דסז} ואפילו מפני הגשמים^{דסז} אפילו שנתלבש בהם כמו במלבוש שכיון שאין דרך להתלבש בהם לעולם הרי הן משוי^{דסז} אבל יוצאין בשק ויריעה וחמילה^{דסז} דרך מלבוש^{דסז} מפני שדרך לצאת בהן בשעת הגשמים ולכן אף שלא בשעת הגשמים^{דסז} שם מלבוש עליהם:

יח יוצאין שפתן סרוק וצמר מנופץ שנותנין על גבי המכה בשבת^{דסז} כדי שלא יסרטו הבגדים את המכה^{דסז} מפני שהם לו כמו מלבוש^{דסז} ובלבד שהוכנו מבעוד יום בענין שאין בהם משום מלטול מוקצה על דרך שיתבאר בס' ש"ח^{דסז} וכן מותר לברוך סמרטוט על המכה שכידו או שבאצבעו ולצאת בו לרשות הרבים^{דסז} (ואין חוששין למראית העין שאמרו שמחביון להוציא הסמרטוט ולא כשכיל המכה כרכו בידו^{דסז}):

יט ואין צריך לומר שמותר לצאת בספוג^{דסז} וחתוכות בגדים דקים ישנים^{דסז} שעל המכה שהן מרפאים אותה והרי הן לו כתבשית^{דסז} וכן בקליפות שום ובצל^{דסז} ועלי גפנים ושאר עלים המרפאים^{דסז} ובלבד שלא יתנם על גבי המכה בתחלה בשבת אע"פ שאינו רוצה לצאת בהם לרשות הרבים לפי שגורו חכמים על כל דבר המרפא שלא ליתנו בתחלה בשבת משום שלא יבא לשחוק סמנים בשבת כמו שיתבאר בסמון שב"ח^{דסז} אבל אם היה מערב שבת ונפלה מעליה בשבת שמותר להחזירה עליה כמו שיתבאר שם מותר להחזירה אפילו ברשות הרבים^{דסז} כמו שמותר להחזיר ללבוש

רג רא"ש בפירושו שם ר"ה יוצאים בשקים. הובא ב"י ר"ה אין יוצאין בקופה. מ"א מק"ל.

רנד ברייתא ג, א לפירוש רש"י שם ר"ה פקודין ור"ה בעצמא. הובא ב"י סוף הכ"ה.

רנה רש"י שם ר"ה במונ. וראה גם לקמן ס' שח סוף סנ"ג.

רנז רש"י שם.

רנז מעין נז.

רנח ראה כל בו ס' לא (כפ, ג). ש"ע סנ"א. מ"א

סקס"ב לקמן סס"ג.

רנט ראה גם לקמן ס' שג ס"ט. ס' שח סוף סנ"ג.

רס תוספתא פ"ו ה"ב. הובאה ברי"ף (ל, ב) ורא"ש פ"ו

ס' יח ורמב"ם פ"ט ה"ז. מור וש"ע סכ"ב.

רסא ראה לקמן ס' שכה סכ"ז וש"י.

רסב מור וש"ע שם.

רסג ברייתא שם. רמב"ם שם. ר"ף שם. רמב"ם שם. רא"ש שם.

רסד מור וש"ע שם.

רסה ראה לקמן שם ס"ל וש"י.

רסו ראה ר"ף שם "הא הקניא אם נפל לא יחזיר היינו

בה בגמ' בעירובין כו'. וראה מ"מ ועינים לס' שכה ס"ל במסורה.

רלח ס' התרומה שם (מחא דלקמן סכ"א). מור ולבוש ס"ט.

רלז משה ס, א. מור וש"ע ס"ב.

רמ כדפירש רבי אבדו שם ע"ב ורש"י שם ר"ה חמרא.

מור וש"ע שם.

רמא כדפירש רבי בר פפא שם. מור וש"ע שם.

רמב רש"י שם ר"ה קישרי. מור וש"ע שם.

רמג כדפירש רבי בר רב הונא שם. מור וש"ע שם.

רמד רש"י שם ר"ה פרמי. מור וש"ע שם.

רמה לכוונ ס"ב ותוספות ה'ה' פ"ט ה"ז.

רמו רמב"ם שם. ר"ה סוף סכ"ב.

רמוז לתנן קושת האלהי רבה ס"ק לו. וראה ק"א סוף

סק"ה.

רמח ברייתא נדרים נה, ב. מור וש"ע סכ"א.

רמט ברייתא שם. רמב"ם פ"ט ה"ז.

רנ ג' פ' הרא"ש נדרים שם ר"ה אבל לא בקופה. וראה גם

רש"י שם ר"ה אבל. לבוש סכ"א.

רנא ברייתא שם. מור וש"ע שם.

רנב ב"י סוף הכ"ה. וראה לעיל ס"א, ולקמן סכ"א, שיתקע בו ראשו וחובו. וראה לקמן שם דהיינו דוקא שאינם לבדים הקשים הרבה.

הלכות שבת שא

שנו

מלבושים שנפלו מעליו ברשות הרבים וכן רטיה וכיוצא בה שנפלה ממכתה ולא הגיע לארץ אלא נפלה על גבי כלי שמותר להחזיר על גבי מכתו כמו שיתבאר שם מותר להחזיר אפילו ברשות הרבים¹⁰¹:

ב מותר לאגור סמרטוט על הרטיה או על שאר דברים שעל המכה ולצאת בו לרשות הרבים ויכול להחזירו ברשות הרבים ולהזיז ולקשרו שם¹⁰² ואין חוששים כשמתירו בידו ברשות הרבים שמא ישכח ויביאנו בידו מטעם שיתבאר בסיומן ש"ג¹⁰³ אבל אסור לכוך חוט או משיחה¹⁰⁴ על גבי הרטיה או שאר דברים שעל המכה¹⁰⁵ לפי שהחוט או משיחה חשובים¹⁰⁶ קצת ואינם בטלים לגבי רטיה כמו אגור של סמרטוט שאינו חשוב כלל כשמתירו מהרטיה שאינו צריך לו עוד הרי הוא משליכו לארץ ולפיכך הוא בטל לגבי הרטיה¹⁰⁷:

בא הבנים יוצאין בוגין¹⁰⁸ עד של זהב¹⁰⁹ הארונים¹¹⁰ או תפורים¹¹¹ להם בכסותם לגיור¹¹² אבל אם אינם ארונים¹¹³ או תפורים אלא תליון ע"י קשר וכיוצא בזה¹¹⁴ אסורים לצאת בהם אע"פ שהם בני קטנים¹¹⁵ לפי שאין דרך לצאת בוגין אלא בני מלכים וכיוצא בהם מכני עשירים גדולים ולשאר בנים הרי הוא יוהרא ובני מלכים והעשירים משחקים עליהם על שמתייהרים בדבר שאינן ראויין להם ויש לחוש שמא ישמעו אביו של זה הוזהר בוגין שמשחקים עליו וילך ויסיר הוגן מבגדו¹¹⁶ כיון שאינן ארונים ולא תפורים וישכח ויביאנו בידו ברשות הרבים.

ואפילו כשהם ארונים בכסותם לא ילכו בהם אפילו בבית אלא כשאין בהם עינבל אבל אם יש בהם עינבל העשוי להשמיע קול אסורים ללבושם בשבת¹¹⁷ שאסור להשמיע קול של זוג העשוי לקשקש בו התנינוק¹¹⁸ כמו שיתבאר בס"י של¹¹⁹ הדפ¹²⁰ ושל¹²¹ מ"א¹²² ואע"פ שכאן עושה זאת הקטן ואין אנו מצווים להפריש הקטן מהלול שבת¹²³ מכל מקום אסור ליתן לו מלבוש זה שהזוג ארונג בו שהרי זה כמאכילו איסור בדידים¹²⁴ עיין ס' ש"ג¹²⁵.

אבל כשאין בו עינבל מותר אף לגדול לצאת בכסותו שהזוג ארונג¹²⁶ או תפור בו ואם

רעט ר"ן (ל, ב) מו"ה גמ' קשרי. מור וש"ע שם.

רפ ב"ח ד"ה בני מלכים. מ"א סק"ד. מ"א סק"ד.

רפא ריב"א בתוס' שם ד"ה בני מלכים בשם הירושלמי

שבת פ"ו ה"ט. מ"א סק"ב.

רפב תוס' שם. מ"א שם.

רפג פסקי ריא"ז פ"ו ה"ד אות יד. שלטי הגבורים שם.

רפד רמ"א שם. מ"א סק"ד. וראה גם לקטן ס' שה

ס"ד.

רפז פסקי ריא"ז ושלטי הגבורים שם מתוספתא פ"ד

הפ"ו. מ"א שם.

רפה ס"א, ושם, דדיוני כשמתבוק להשמיע קול.

רפו סוף ב.

רפז כדלקמן ס' שמג ס"א וש"ע. וראה שם ס' ביג

שאביו צריך להפרישו, אלא אם כן הוא תינוק

שאין בו הבנה עדיין.

רפט מ"א סוף סק"ד.

רפט ס"ה. וראה שם ס"ז. וראה תהלה ליד ס' שמג

סוף ס"ב. בהע"ב תהלה ע' 80.

רצ שבת נח, א.

רסז ראה תהל"ד סוף סק"א.

רסח תוספתא פ"ו ה"ג ר"ף (ל, ב). רמב"ם פ"ט ה"ג.

מור וש"ע ס"ב. וראה גם לקטן ס"א.

רסט ס"ב וש"ע.

ער תוספתא שם. ר"ף ורמב"ם שם. מור וש"ע שם.

רעא מ"א סק"א ממשמעות התוספתא ור"ף ורמב"ם

שם.

ערב רמב"ם שם. מ"א שם. ועי"ז הוא לקטן סק"ד. וראה

מהד"ב לס"י שא (ר"ה ושיטה) שביאר המעם,

שאין דרך המשיחה לשמש צורך לבישה רק מחמת מקרה

המכה. וכתב (שם ד"ה אבל) שאפשר לפ"ז אסור גם

ברא דלעיל ס"ז.

רעג מ"א שם.

עדד משנה סו, ב. מור וש"ע ס"ב. וכן הם כמין

פעמונים קטנים.

ערז רש"י שם ד"ה בונים. תוס' נח, א ד"ה מאי שנא.

רעז רבא בנ"ג שם ס, א. מור וש"ע שם.

רעז ראה גמרא נח, א (דמרא ביה מומחא). וראה

שלטי הגבורים שם ל, ב אות ב.

רעח רש"י שם. וראה לקטן ס"ב.

הוא מבני מלכים או כיוצא בהם אף אם תלוי בצוארו מותר לצאת בו ואין חוששין שמא יפסוק ויפול ויביאנו בידו לפי שמן הסתם כל זוג של כסף או זהב תוקעין אותו יפה בשלשלת שלא יפסוק אבל זוג של שאר מיני מתכת אין כל אדם רשאי לצאת בו עד שיהיה ארוג^א או תפור בכסותו שאף שאין לחוש בו שמא ישתקע עליו בני מלכים וכיוצא בהם כיון שאין זה חשוב כלל ואין בו יוהרא שדרך כל אדם לצאת בו מכל מקום יש לחוש שמא יפסוק ויפול ויביאנו בידו^ב:

בב וכל זה כגון שהיה דרך בימיהם לעשותו לנו לכל הבגדים^ג של בני מלכים וכיוצא בהם מכסף וזהב ושאר כל אדם משאר מיני מתכות^ד ולכך לא רצו חכמים להמריח לפוסקו מערב שבת מכל הבגדים שהוא ארוג או תפור בהם ולגנות הבגדים^ה אבל תכשיט שאין רגילין לחברו בבגד אסור לצאת בו^ו אף על פי שארוג ותפור בבגד שגורו עליו גזירה משום אינו ארוג ותפור^ז כיון שאין שם גנאי כלל אם יפסיקנו מהבגד שהרי אין רגילות כלל לחברו בבגד.

כמה דברים אמורים בשאר מיני מתכת אבל של כסף או זהב מותר בכל ענין^ח ואפילו לחלותו בצוארו שכיון שמן הסתם תוקעין אותו יפה שלא יפול ויפסוק מחמת שדמיו יקדים^ט אין לגזור בו שמא לא יחברנו יפה בענין שיוכל ליפסק ולפול ולכן התירו לצאת במפתח של זהב או כסף התלוים בבגדו אף על פי שאין רגילות לחלותו שם ואסור במפתח של שאר מיני מתכות כמו שנתבאר למעלה^י לבר מטעם המבואר שם:

בג וכל זה בתכשיט שהוא דבר המותר לצאת בו ואין צריך שיהיה מחובר לכסות אלא משום גזירה שהוא יפסק ויפול אבל אם חיבר לכסותו דבר שאינו עשוי לתכשיט אלא להשתמש בו שהוא דבר האסור לצאת בו אין חיבורו לכסותו מתירו לצאת בו ודרי הוא כתלש ומופסק מהכסות דכיון שהוא עשוי להשתמש בפני עצמו ואינו משמש כלום לאותו מלבוש שהוא אינו בטל לגבי אותו מלבוש^{יא} אע"פ שהמלבוש חשוב הרבה ממנו כמ"ש למעלה^{יב}.

כמה דברים אמורים כשדבר זה שחיברו לכסות הוא חשוב קצת נגד הכסות אבל אם אינו חשוב כלל נגד חשיבות הכסות כגון מטפחת שמקנחין בו את האף (שקורין פאצילי"ש) הרי היא בטילה לגבי הכסות^{יג} אם היא תפורת לו בב' תכיפות^{יד} שב' תכיפות חשובין חיבור לענין כלאים^{טו} (ולענין שבת עיין סי' ש"מ^{טז}) אבל אם היא

כסף וזהב לעיל סי"ה, אף שאין רגילות לעשותו לנו.
רצט כדלעיל סוף סכ"א וש"ג.

ש סעף ח.

שא ש"ל הרשב"א סי' ס"ה רסב. ש"ל מדר"ם (פראג) סי' תקלב הובא במדריכי סי' שנ ודנהות מייטניות פ"ח ה"ח אות ד. וכדלקמן סמ"ה וש"ג.

שב סעף ח.

שג שלשי הבגורים ל ב אות ב בשם ריא"ו. הובא (בהלק) ברע"א סכ"ג. מ"ז סק"ד.

דש שלשי הנבגורים שם. מ"ז שם. מ"א סק"ד. וראה משנה שלשה סי' כ ס"ק ד.

שה משנה כלאים סוף"ט. מור וטע"ז י"ד סי' ש"ב. שו סעף יב.

רצא ר"י בתוס' נה, א ד"ה מאי. וכ"ד הפוסקים המורים לעיל סי"ח במפתחות של כסף. ראה תהלה לזר מ"ס ח. וראה גם לקמן סוף סכ"ב.

רצב גמ' שם. וכ"ד לעיל סוף ס"ב וס"ח.

רצג תוס' נה, א ד"ה הב"ע (כמו העבר בתוהם שאסרו בברייתא שם, וברמ"א סי' דש ס"א). ש"ל מדר"ם (פראג) סי' תקלב. הובא בתהות מייטניות פ"ח ה"ח אות ד ונודרי שם רמז שנ. רמ"א סכ"ג. מ"א סק"ד.

רצד תוס' שם ד"ה מאי.

רצה תוס' שם ד"ה הב"ע. מדר"ם שם. מ"א שם.

רצו תוס' שם. מדר"ם שם. רמ"א סכ"ג.

רצז תוס' שם.

רצח כדלקמן בסמוך, שלומדים מרא המותרין מפתח של

הלכות שבת שא

שנמ

תפורה לחגורה אסור לצאת בו שנגר החגורה היא חשובה ואינה במלאה אליה^ש ואין צריך לימר אם קשורה שם אפילו בקשר של קיימא^ש ואף אם רוצה לחגור שם במטפחת זו על גבי החגורה או תחתיה אין זה מועיל כלום שאין יוצאין ב' החגורות זו על גבי זו^ש כמו שיתבאר^ש ומו שרוצה לישא עמו מטפחת זו אין לו תקנה אלא אם כן יקשרנה בראש החגורה^ש (מערב שבת^ש) בקשר של קיימא^ש שאו נעשית כחגורה אחת ארוכה ויחגור את עצמו בכולה כל זמן שהולך ברחוב^ש וכן אסור לצאת במטלית שקושרין בפתילין של כובע לקנה בה עיניו^ש מפני שאינה במלאה לגבי הכובע; **בד** אותן עגולים ורזקים שגורה מלכות^ש שכל יהודי ישא אחר מהם בכסותו מותר לצאת בהם בשבת^ש שהם במלים לגבי הכסות^ש אף אם אינם תפורים בכסות אלא מחוברים בה קצת^ש על ידי קשירה^ש וכיוצא בה:

בד מותר לצאת במיני עשבים שקושרין אותם בקשרים ותולין אותם בצואר לרפואה^ש ואינם כמשוי לאדם אלא כתכשיט הואיל והם לרפואה^ש ומשמע זה^ש מותר לצאת בקמיע מומחה^ש שתכשיט הוא לחולה כאחד ממלבושיו^ש אבל אין יוצאין בקמיע שאינו מומחה^ש אפילו לברמלית^ש.

ואיזהו קמיע מומחה כל שעשהו איש מומחה אע"פ שהקמיע עצמו אינו מומחה^ש וכל שכן אם קמיע עצמו הוא מומחה אע"פ שעשהו איש שאינו מומחה^ש.

כיצד נעשה האיש מומחה כגון שכתב לחש אחד בנ' איגרות וריפא ג' בני אדם כל איגרת רפאתה אדם אחד נעשה איש הכותב מומחה^ש ללחש זה^ש וכל פעם שיתכבנו מותר לצאת בו בשבת אע"פ שהקמיע עצמו אינו מומחה שאגרת זו הר' לא רפאתה עדיין מעולם ואף שהאיש אינו יודע כלום ברפואות אין בכך כלום^ש ואם אדם אחר כתב איגרת זו הרביעית אע"פ שהוא אותו לחש עצמו שבאיגרות הראשונות אסור לצאת^ש הואיל ולא כתבה איש המומחה שמולו גורם ואף האיש המומחה לא נעשה מומחה ע"י כן אלא ללחש זה בלבד אבל לא לשאר לחשים^ש ואף אם כתב

שכ משמעות המ"א שם.
שכא משנה ג' פ"ב, ב ורש"י ד"ה קשרי פואה. מור וש"ע סכ"ד.
שכב לבוש סכ"ד.
שכג לבוש רסכ"ה.
שכד ג' שם ס"א, א. מור וש"ע סכ"ה.
שכה רש"י במשנה פ, א ד"ה שאינו. לבוש שם.
שכו משנה שם. מור וש"ע שם. וראה העמק לקנן פ"י שה ס"א.
שכז מ"א פ"י שה סקנ"ז.
שכח רב פפא ס"א, א. מור וש"ע שם.
שכט תוס' שם ד"ה אע"ג (רא"י). מור וש"ע שם.
של רב פפא ס"א, ב. מור וש"ע שם.
שלא ר"י בתוס' ס"א, א ד"ה ע"י. רא"ש פ"י ס"ח. מור וש"ע שם.
שלב ב"י מו"ק אהר שכתבתי.
שלג רא"ש שם. מור וש"ע שם. וראה מ"ז סקנ"ז (בחלקה ד' רא"י).
שלד תוס' שם. רא"ש שם. מור וש"ע שם.

שז ב"ח ד"ה בני מלכים. מ"א שם.
שה מ"ז סק"ד.
שט מ"ז שם.
שו לקמן סמ"ב.
שיא מ"ז שם.
שיב שבשבת אסור לקשור קשר של קיימא, כדלקמן פ"י.
שיג ש"ז סק"י א"י.
שיז מ"ז שם, לנרתיק תוספת שבת מ"ז סקנ"ז. וכדלעיל פ"ח (במפתח שיראש הרגורג), ש"ל קבוע שם עכ"פ לשבת בלבד.
שיד ש"ז שם.
שטו לש"ז הגורם בשם ראי"ו פ"י ה"ד אות ג.
מ"א מ"ז סק"ד.
שטז כהנא דפוסים: פ"ח. באור וז"ע (שבציון הבא): צ"ע. וראה רש"י כ"ד, א ד"ה המפזיר. שם כ"ב, ב ד"ה מפני. ביצה ג, א ד"ה דאיכא חבירי. ועוד.
שזי אור וז"ע ד"ה שבת מ"ז פ"ד אות ג. רמ"א סכ"ג.
שיח מ"א סק"ד.
שיט רמ"א שם.

כמה מיני לחשים וכל אחד מהם הועילו כמה פעמים לא נעשה מומחה אלא ללחשים אלו שהועילו ג' פעמים אבל לא לשאר לחשים שלא הועילו עדיין ג' פעמים^{טז}:

כו וכיצד נעשה קמיע עצמו מומחה אע"פ שלא עשאו איש מומחה כגון שכתב לחש אחד באיגרת אחת ורפאתה אותו איגרת ג' פעמים^{טז} שנעשה זו האיגרת מומחה ומותר לכל אדם לצאת בה בשבת אע"פ שהאיש אינו מומחה עדיין שלא כתב אלא קמיע אחת ואם יכתוב עוד לחש זה באיגרת אחרת אסור לצאת באותה איגרת בשבת^{טז} כל זמן שלא רפאתה ג' פעמים:

כז אין האיש נעשה מומחה עד שירפאו ג' איגרותיו לג' בני אדם כל איגרת לאדם אחד אבל אם ריפא לאדם אחד כמה פעמים בכמה איגרות של לחש אחד לא נעשה מומחה ללחש זה^{טז} שיש מקום לתלות הרפואה במולו של החולה שמולו גורם לו^{טז} שיקבל רפואתו מקמיעות אבל בשכונת לחש זה לאדם אחר אפשר שלא יועיל לו כלום ואסור לצאת בו (ואף אדם זה שנתרפא כבר ג' פעמים אסור לצאת באיגרת אחר של איש זה שלא נעשה עדיין מומחה לכל אדם^{טז}):

כח אבל אם איגרת אחת רפאתה ג' פעמים אפילו לאדם אחד נעשית קמיע זו מומחה לכל אדם שכל אדם מותר לצאת בה בשבת שמן הסתם יש לתלות הרפואה בקמיע המומחה ולא במול החולה^{טז} משא"כ כשג' איגרות רפאו אדם אחד שאז לא נעשית שום אחת מהן קמיע מומחה וע"כ צריך לתלות הרפואה במול אדם או במול הרופא הכותב איגרות או במול החולה שמקבל הרפואה מהאיגרות אזי לא נעשה הרופא מומחה על ידי כך כי שמא מול החולה גורם^{טז} אלא אם כן ריפא לג' בני אדם שאז מן הסתם הרפואה תלויה במולו כיון שהוחזק בג' אנשים:

כט ואם הרופא אבד את המחאתו מלחש זה כגון שאחר שריפא ג' בני אדם בלחש אחד כתב עוד ג' איגרות מלחש זה^{טז} לג' בני אדם^{טז} ולא הועילו כלום מכאן ואילך אסור לצאת באיגרותיו שיכתוב עוד או אפילו באגרות שכתב כבר בעודו מומחה^{טז}.

במה דברים אמורים באגרות שלא רפאו אלא פעם או שתיים אבל איגרת שרפאתה כבר ג' פעמים כיון שנעשית קמיע מומחה מצד עצמה מותר לכל אדם לצאת בה לעולם אף לאחר שאבד הרופא שכתבה את המחאתו^{טז}.

במה דברים אמורים כשנעשית איגרת זו קמיע מומחה קודם שנעשה הרופא מומחה או אפילו אם באו ב' המחאות כאחד^{טז} כגון שכתב ב' איגרות לב' בני אדם כל אחת

שלה רא"ש שם. לבוש סכ"ה.

שלו רב פפא סא, ב. מור ושילע סכ"ה.

שלו מ"א ס"ק לו.

שלה בניא רב פפא סא, ב. ולחזמרא. מור ושילע

סכ"ה.

שלוט נג' שם. מ"א ס"ק לג.

שמ מפרש כן את דברי דמג"א שם (ליישב קשיית

האחרונים עליו).

שמא תוס' סא, ב ד"ה חר. רא"ש פ"ו ס' ה. מ"ז ס"ק

מו (בחלוקה הב).

שמב מ"ז מוך ספ"ו.

שמג תוס' סא, א ד"ה אע"ג (הב') בשם ר"י. מ"ז

ספ"ו. מ"א סק"ה.

שמג ראה תהליך סק"ב.

שמה לבוש סכ"ה.

שמו ר"י בתוס' שם. מ"ז ומ"א שם.

שמו ב"י שם ורמ"א סכ"ה בתוס' סא, ב ד"ה תלתא

הנהגות אשרי שם פ"ו ס' ח (ברפוסים שלפני

נמצא זה בהדפוס מדרש"ל שעל דרא"ש).

הלכות שבת שא

שסא

מהם ריפאה לאדם אחד מזה לברו פעם או שנים בלבר ואח"כ כתב איגרת שלישית לאחר מהם וריפאה אותו אדם ב' פעמים ואז עדיין לא נעשה הרופא מומחה כיון שלא הוחזק עדיין בג' אנשים וכן איגרת זו השלישית אינה קמיע מומחה עדיין כיון שלא ריפאה אלא ב' פעמים ואח"כ ריפאה איגרת זו השלישית פעם ג' לאדם אחר ונעשה רופא שכתבה מומחה ללחש זה כיון שהוחזק בג' אנשים וגם איגרת זו השלישית נעשית קמיע מומחה לעולם אף לאחר שיאבד הרופא המחאתו ^{שסב}.

אבל אם נעשה הרופא מומחה קודם שנעשית איגרת זו קמיע מומחה הדינו שריפא כבר ג' אנשים בג' איגרות קודם שריפא איגרת זו פעם ג' אף אם איגרת זו היא משני איגרות שנתחזק בהן הרופא למומחה אסור לצאת בה אחר שאבד המחאתו ^{שסג} כי שמוא אין איגרת זו קמיע מומחה מצד עצמו ומה שריפאה פעם ג' הוא מחמת שכתבה רופא שנתברר לנו כבר המחאתו ע"י שריפא כבר ג' פעמים בג' איגרות וא"כ לאחר שאבד הרופא המחאתו שמוא אבדה ג"כ המחאת איגרת זו:

ל כל קמיע מומחה שמותר לצאת בה אין חילוק בין אם הוא של כתב בין אם הוא של עיקרין ^{שסד} בין אם הוא חולה שיש בו סכנה בין שאין בו סכנה ^{שסו} ואפילו אם לא אחזו עדיין שום חולי כלל אלא שהוא ממשפחת נכפין ^{שסז} וכיוצא בהן משאר התולאים ^{שסח} ודואג שלא יאחזו חולי משפחתו ^{שסח} ותולה בו קמיע ^{שסח} מותר לצאת בו (בשבת לרשות הרבים).

וקמיע של כתב שיש בו אוכרות או פסוקים מכתבי הקודש אם הוא מחופה עור שמותר ליכנס בו לבית הכסא מותר לצאת בו בשבת לרשות הרבים ואם אינו מחופה עור אסור לצאת בו בשבת גזירה שמוא יצטרך לבית הכסא ויסירו מעליו בידו וישכח ויביאנו בידו ברשות הרבים ^{שסח} ואם הוא חולה שיש בו סכנה ^{שסח} אם יסירו מעליו אפילו לפי שעה הרי מותר לו ליכנס לבית הכסא מפני פיקוח נפש ^{שסח} ולכן מותר לו גם כן לצאת בו לרשות הרבים:

ל לא יקשור הקמיע באצבעה או במטבעת ויצא בו לרשות הרבים ^{שסח} או לרמולית מפני מראית העין ^{שסח} שנראה כאלו מתקשט בו בתורת תכשיט ואינו מתכוין כלל לרפואה ובאמת אינו תכשיט כלל אלא מחמת הרפואה ^{שסח} אבל כשהוא קשור ותלוי בצוארו יכול להתירו ברשות הרבים אם אינו קשור של קיימא ^{שסח} ולחזור ולקשור ^{שסח} ואין חישישן כשמתירו בידו ברשות הרבים שמוא ישכח ויביאנו בידו ^{שסח} ממעם שיתבאר בס' ש"צ ^{שסח}:

אות פ. מ"א סק"ט.
שנח נג' שם סא, סנ"ב.
שנט רש"י שם ד"ה שיש.
שס ברייתא סא, א"ב. מור ושוע' סוף סכ"ה.
שסא ברייתא שם רע"ב.
שסב רש"י שם ד"ה מפני. מור ושוע' שם.
שסג כדלקמן פ' שו"ס ב"ב.
שסד ברייתא שם סנ"א (קושר ונתיר). מור ושוע' שם. וראה גם לעיל ס"ב.
שסה תוס' נ, א ד"ה במה. לבוש סוף סכ"ה. וראה גם לעיל שם.
שסו סכ"ב וש"נ.

שמת מ"א סק"ט.
שמש מ"א סק"ט.
שנ מ"א שם. ואוצ"ל: משלשה איגרות שנתחזק.
שנא רש"י סמנעין (רש"י סא, א ד"ה ולא).
שנב ברייתא סא, סנ"א. מור ושוע' סוף סכ"ה.
שנג ברייתא שם רש"י ד"ה אלא. מור ושוע' שם. והוא חולי הנפילה (רש"י שם).
שנד פסקי ריא"ז פ"ו ה"ה אות פ. שלש המורים (ל, ב אות ג). מרדכי רמז שמה. לבוש סוף סכ"ה.
שנה רש"י שם.
שנו מור ושוע' שם.
שנז נג' שם סב, א. הנהות אשרי שם פ"ו ס' ט. ד"מ.

שסב

הלכות שבת שא

לב נאמן הרופא לומר על עצמו שהוא מומחה לקמיעות ^{שסז} שכבר ריפא ג' אנשים ^{שסח} בג' אגרות ^{שסט} וכן נאמן לומר על קמיע אחת שריפא ושי(נ)ה ושילש ונעשה קמיע מומחה ^{שע} אע"פ שהוא אינו מומחה עדיין ^{שעא}:

לג מותר לצאת בכביצת החגב ששמו חרגול ^{שעב} שתולין אותו באונו לכאב האוזן ^{שעג} ובשן של שועל ^{שעד} חי שתולין למי שישן יותר מדאי שקיץ משינתו ובשן של שועל מת שתולין למי שאינו יכול לישן שישן ^{שעה} ובמסמר מעץ שצלבו עליו ^{שעו} שמרפאים בו נפח של מכת ברזל ^{שעז} (אע"פ שכל אלו רפואות בסגולה מותר לצאת בהן בין בחול בין בשבת ^{שעח}) ואין כזה משום דרכי האמורי ^{שעט} כיון שניכר הדבר שמתכוין לרפואה וכן בכל דבר שעושה וניכר בו שמתכוין לרפואה ^{שפ} אע"פ שאין ידוע לנו הידאך באה הרפואה ע"י עשיית דבר זה ^{שפא} אבל אם עושה איזה מעשה ואין ניכר בו שהוא משום רפואה אסור משום דרכי האמורי ^{שפב} שהזהירה התורה עליהן ולא תלכו בחוקות הגוי וגו' ^{שפג}.

אבל כל לחש מותר לרפואה ^{שפד} או להגן שלא יבא עליו חולי ^{שפה} או נזק ^{שפז} אפילו אם אין ידוע אם לחש זה מנעיל או לאו אבל אם ידוע שלחש זה אינו מועיל אסור משום דרכי האמורי ^{שפז} ויש מי שהושיע בכל לחש שאינו בדוק ובכל קמיע שאינו מומחה משום דרכי האמורי ^{שפח} וכל בעל נפש יחוש לדבריו (במקום שאין שם צורך כל כך) ^{שפח}:

לד כל מי שיש לו בתגלו מכה שרפואתו לקשור עליה מטבע שיש עליו צורה מותר לצאת בו ^{שפכ} שכיין שהוא מרפא הרי הוא לו כתכשיט ^{שפכא} (ומלבוש ^{שפכב}) אבל אם הוא מכה שאין המטבע מרפא אותה ואינה קשורה עליה אלא להגן עליו שלא תנגוף בקצות ויתורה הדרכים ^{שפג} אסור לצאת בה ^{שפד} שהמטבע חשוב הוא ואינו מתבטל מחשיבותו וצורה להקרא עליו שם מלבוש (ותכשיט) אלא אם כן יש בו צורך לרפואה (שאו יש עליו שם תכשיט):

תלכו'. וכ"ה לקמן סי' תרה ס"ב. וראה רמב"ם הל' ע"ז רפ"א.
שפד תוספתא פ"ה דר"א. רש"י תולין שם. רשב"א ספ"ו. ר"ן שם. רא"ש שם. מור וש"ע שם. וראה גם לקמן סי' שו ס"ח. סי' שז ס"ב. וראה א"ח ח"ג ע' עט.
שפה כדלעיל ס"ל גבי קמיע.
שפו ראה לקמן סי' שכה ס"ג.
שפז ר"ן שם. רשב"א שם. ש"ע שם.
שפח רבינו יונה שער תשובה שער ג אות קד. הובא בר"ן שם. ש"ע שם.
שפט וראה לקמן סי' שח סע"א.
שע משנה גמ' מה, א ורש"י שם ד"ה בת ארעא. מור וש"ע סכ"ח.
שעא לבוש סכ"ח. וכ"ה לעיל סי' פ"ב וסכ"ח.
שעב וכ"ה בסוף הסעיף (משא"כ לעיל שם ושם שהוא נראה. וראה מ"מ תנינים).
שעג רש"י שם ד"ה דאקושה.
שעד מ"א סקט"א.
שעה ראה ע"ז לעיל ס"ב. וראה מהר"ב ל"ה שא (ד"ה) והנה לפ"ז בנאות דר"ה (שעה) והעם שפורפת על המטבע (משנה שם. מור וש"ע סי' שג סכ"ב) ומיקרי דרך מלבוש ותכשיט.

שסז ירושלמי שבת פ"ו ה"ב. מור וש"ע סכ"ו.
שסח לשון המדרכי שם סוף רמז שמה בהענקת דברי הירושלמי.
שסט כדלעיל סכ"ה.
שע ירושלמי שם. מדרכי שם.
שעא כדלעיל סכ"ו.
שעב משנה סו. א. מור וש"ע סכ"ו.
שעג גמ' שם ורש"י ד"ה לשיחלא.
שעד משנה שם. מור וש"ע שם.
שעה גמ' שם.
שעו משנה שם. מור וש"ע שם.
שעז גמ' שם ורש"י ד"ה לזרפא.
שעה ראה מ"מ תנינים.
שעט כ"מ במשנה שם. מור וש"ע שם.
שפ אביר ורמא בגמ' שם. מור וש"ע שם. והוא כפודש הרא"ש ספ"ו ור"ן שם ספ"ו. וכ"ה ברש"י תולין עז, סע"ב.
שפא רא"ש שם.
שפב אביר ורמא שם. מור וש"ע שם. וכפודש הרא"ש שם ור"ן שם. וראה גם רש"י תולין שם.
שפג ויקרא כ, כג. תורת כהנים אחרי מות פ"ב אות יג. ושם מובא המסמך (ויקרא יד, ג): "בהקוותיהם לא

הלכות שבת שא

שסג

לִּי הִיוּצָא בַמִּלִּית הַמְקוּפֶּלֶת וּמוֹנַחַת עַל כַּתְפֵי^{טו} דְּהִינּוּ שְׁלֹאֲחָר שְׁנֵתָנָה עַל רֵאשׁוֹ הַגְּבִיָּה שׁוֹלֵחַ] עַל כַּתְפֵי^{טז} בֵּין שְׁהַגְבִּיהָ כָּל אוֹרֵךְ שׁוֹלִיָּה בֵּין שְׁלֹא הַגְּבִיָּה אֵלָּא שְׁנֵי כַּנְפֵי שׁוֹלִיָּה וְנִתֵּן כַּנֵּף אַחֵר עַל כַּתֵּף זֶה וְכַנֵּף אַחֵר עַל כַּתֵּף זֶה וְאִמְצִיעִית שׁוֹלִיָּה מְשׁוֹשְׁלֶשֶׁת עַל גּוֹפֵי לְמִטָּה מַכְתִּיפֵי^{טז} חֵיב^{טז} שְׁאִין זֶה דֶּרֶךְ מַלְבּוּשׁ אֵלָּא מְשׁוּי הוּא^י וְיֵשׁ פּוֹרְטִין^{יב} כְּשֶׁאִמְצִיעִית שׁוֹלִיָּה מְשׁוֹשְׁלֶשֶׁת לְמִטָּה מַכְתִּיפֵי אֵף עַל פִּי כְּשֶׁנִּפְתָּה נִתּוּנִים עַל כַּתְפֵי וְכֵן עֵיקָר^{יג} אֲבָל אֲסוּר מְדַבְּרֵי סוֹפְרִים^{יד} מִפְּנֵי שְׁנֵרָא כְּמִשְׁוִי^{יד} וְאִפְּלוּ אִם אֵין כְּנִפְתָּה נִתּוּנִים עַל כַּתְפֵי אֵלָּא שְׁתַּפְסֵם בִּידֵי וְהַגְּבִיָּה בְּדִי שְׁלֹא יִתְלַכֵּךְ אוֹ בְּדִי שְׁלֹא יִקְרַע אֲסוּר^{טז}.

אֲבָל אִם אֵינוּ מְגִבִּיה בִּידֵי אֵלָּא הוּא מִתְעַטֵּף בַּמִּלִּיתוֹ בַּעֲנֵן שְׁשׁוֹלִיָּה מְגֻבְהִין הִרְבָּה מִן הָאָרֶץ וְכַנְפֵי שׁוֹלִיָּה אֵינֶם נִתּוּנִים עַל כַּתְפֵי^{יז} אֵלָּא הֵם מְשׁוֹשְׁלִים עַל זְרוּעֵי יָדָיו וְאִמְצִיעִית שׁוֹלִיָּה מְשׁוֹשְׁלֶשֶׁת לְמִטָּה מַכְתִּיפֵי וּמִכְסָּה רֹב גּוֹפִי^{יח} הִרִי זֶה מוֹתֵר וְלִפִּי זֶה מוֹתֵר לְהִתְעַטֵּף בַּמִּלִּית תַּחַת הַגְּלִימָא לְהַבְיֹא לְבַיִת הַכְּנֶסֶת^{יח} בִּשְׁבַת שְׁחֵרִית שְׁאֵף שְׁמִתְעַטֵּף בָּהּ בַּעֲנֵן שְׁמִתְקַצֵּרֶת שְׁאִינָה יוּצָא מִתַּחַת הַגְּלִימָא לְמִטָּה כָּל שְׁהוּא מִכְסָּה רֹב גּוֹפֵי מוֹתֵר:

לִּי לֹא אֲסוּר לִיתֵן כַּנְפֵי שׁוֹלִיָּה אִפְּלוּ עַל כַּתְפֵי אֵלָּא כְּשֶׁמַּתְכוּיִן לְהַגְבִּיה הַמִּלִּית שְׁלֹא תִלְכֵּךְ בְּשׁוֹלִיָּה אוֹ שְׁלֹא תִקְרַע^{יט} אוֹ שְׁלֹא תַעֲכַבְהוּ מִלְּלַת בְּמַהֲרָה^{יט} אֲבָל אִם כּוֹנֵנוֹ לְהַתְנַאוֹת בּוֹה כְּמִנְהַג אֲנָשִׁי הַמְּקוּם^{יט} שְׁמִתְנַאִים בּוֹה גַם בְּחֻלּוֹת^{יט} הִרִי זֶה מוֹתֵר שׁוֹהוֹ דֶּרֶךְ לְבִישָׁתָם וְאֵינוֹ נִרְאָה כְּמִשְׁוִי וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר שְׁמוֹתֵר לִקְפֹּל קְצוֹת שׁוֹלִי מִלִּיתוֹ מִכָּאן וּמִכָּאן עַל יָדָיו בְּדִי לְהַתְנַאוֹת^{יט} וְכַלְכֵּר שְׁאִמְצִיעִית שׁוֹלִיָּה מְשׁוֹשְׁלֶשֶׁת לְמִטָּה מַכְתִּיפֵי וּמִכְסָּה רֹב גּוֹפִי^{יט}.

וְכָל זֶה בַּמִּלִּית שְׁהִיא תַּחֲתִיבָה אַחַת מְרֻבֶּעֶת^{יט} כְּמוֹ מִלִּיתוֹת שֶׁל מְצוֹה שְׁלֹחֵס^{יט} שְׁאִין בָּהֶם נִקְבִּים לְהוּצִיא הַיָּדִים מִתּוֹכָם אֲבָל מַלְבּוּשִׁים שֶׁלֹּנוּ שְׁהוּא לְבוּשׁ בָּהֶם וּמוּצִיא אֶת הַיָּדִים מִתּוֹכָם מוֹתֵר לְתוֹפֵס בִּידִים מִקְצַת הַמַּלְבּוּשׁ אִפְּלוּ בְּשׁוֹלֵי לְהַגְבִּיה שְׁלֹא יַעֲכַבְהוּ מִלְּלַת אוֹ שְׁלֹא יִתְלַכֵּךְ אוֹ שְׁלֹא יִקְרַע^{יט} אֲבָל לֹא יִגְבִּיה הִרְבָּה^{יט} (ח) מִי כָּל אוֹרֵךְ

קונטרס אחרון

(ח) כָּל אוֹרֵךְ בִּי הִנֵּה הַמַּגֵּ"א כָּאֵן לֹא מִירֵשׁ עַד כְּמָה מִיקְרֵי דֶּרֶךְ לְבִישָׁה, וְכֵן בְּשִׁ"ע סַעֲיָה כִּ"ט

שצו רַב יַעֲקֹב בֶּר יוֹסֵף אֲמַר רַבִּי יוֹחָנָן קָמוּ, א. מוֹר וְשׁוֹרֵעַ כִּ"ט.	תח רִזְקָה סִי ק. שׁוֹרֵעַ פֶּנֶךְ כִּ"ט.
שצו וְשׁוֹרֵעַ כִּ"ט.	תט רַב פֶּפֶא קָמוּ, א. רַבִּינִים פִּינֵס הִי"ח. שׁוֹרֵעַ סִ"א.
שצו רִשִּׁי שֶׁם רִ"ה מְבַלִּית. מוֹר וְשׁוֹרֵעַ שֶׁם.	תי תוֹסִי שֶׁם רִ"ה מוֹר. מוֹר וְלִבּוּשׁ סִ"א.
שצו עוֹבְדֵי רַבִּי שֶׁם. רִשִּׁי שֶׁם רִ"ה בִּן רִ"ה וְרִזְקָה רִ"ה נִשְׁאֵל.	תיא רַבִּינִים שֶׁם. מוֹר וְשׁוֹרֵעַ שֶׁם.
שצט רִשִּׁי שֶׁם רִ"ה נִשְׁאֵל. רַאָה מוֹרִי אֲבוּהָ רִ"ה הִיוּצָא. וְרַאָה קִי"א סִ"ח.	תיב רַאָה רִשִּׁי שֶׁם רִ"ה מִתְנַאֵה.
ת רִשִּׁי שֶׁם רִ"ה חֵיב (כְּשֶׁהַגְּבִיָּה לְנִגְרִי) וְרִ"ה בִּן (כְּשֶׁהַגְּבִיָּה צִדִּיר). מִיז סִקְרָה (כְּשֶׁהַגְּבִיָּה לְנִגְרִי).	תיג מְשֻׁמָּעוֹת דְּרַבִּינִים וְהַשְׁרִיעַ שֶׁם.
תא רַבִּינִים פִּינֵס הִי"ח. מוֹר וְשׁוֹרֵעַ סִ"א.	תיד כִּדְלִיעִל סִ"ה.
תב שׁוֹרֵעַ שֶׁם, שְׁהִבִּיא רַק אֶת דַּעַת דְּרַבִּינִים.	תטז שׁוֹרֵעַ סִ"א.
תג רַבִּינִים שֶׁם. מוֹר וְשׁוֹרֵעַ שֶׁם.	תז שׁוֹרֵעַ שֶׁם. וְרַאָה קִי"א סִ"ח (שִׁישִׁיב קוֹשִׁיֹת דְּהִ"י). וְרַאָה לִקְמוֹן פִּי תִרִיג סִ"ח, שְׁאֲסוּר רַק בְּמִקּוּם שֵׁשׁ חֲשֵׁשׁ שִׁיבּוּא לְמַחֲסוּהָ.
תד כִּי מוֹרִי הִיוּצָא.	תיח מִ"א סִקְרָה.
תה רַבִּינִים שֶׁם. שׁוֹרֵעַ שֶׁם. וְרַאָה קִי"א סִקְרָה.	תיט כָּאֵן צִי"ל צִי"ן הִקְרָא, וְלֹא כִרְפֵס בְּמַעוֹת סִ"ה (קִנְיָרִים חֲשִׁלָּח בְּמִפּוֹ).
תו שְׁכָלִי הִלָּקֵם סִי קָ בְּשֶׁם רִ"ה. שׁוֹרֵעַ סִ"ט.	
תז מִיז פֶּנֶךְ סִקְרָה. וְרַאָה גַם קִי"א רִסְקָה.	

שוליה בענין שלא יהא רוב גופו מכוסה^{תכ} ולא יהיו דרך מלבוש כלל ואף אם אמצעות שוליו מכסה רוב גופו לא יגביה קצוות שוליו על כתפיו כיון שליש אומרים^{תכא} שיש

קונטרס אחרון

הדבר סתום ושקול, שמתחלה כתב למטה מכתפיו ואח"כ הוסיף גם גופו ולא פירש כמה ומסתמא רובו ככולו, וכיון שהט"ז^{תפ} פירש כן בהדיא ואין הש"ע ומג"א חולקין עליו בפירוש יש להחמיר כדבריו.

ומה שכתב מהרי"ל^{תפח} שהביא המג"א^{תפז} כאן^{תפז}, היינו שדעתו להחמיר במרוב^{תפז} משום תקוני מנא^{תפח}, אבל הש"ע ורמ"א ומג"א ושאר אחרונים שאנו נמשכים אחריהם שהשימו אסור זה, משום דרש"י^{תפז} יחידה הוא בפירוש זה דמורב, שרוב המפרשים והפוסקים פירשו בענין אחר^{תפז}, ולפי דעתם הדבר ברור ופשוט שאין לאסור כלל משום אסור הוצאה בגדון שכתב הט"ז ס"ק כ"ה^{תפח}, ואם נחזיקו הט"ז לפרש"י^{תפז} הרי לא הזכירו כלל לעיל ואין כתב כמ"ש לעיל^{תפז}, וגם לא היו ליה למימר הנה להם כו'^{תפז} כיון שיש להם על מי שיסמכו^{תפז}, וגם מה שכתב בס"ק כ"א דכל הפוסקים כו'^{תפח}, הוא תמוה מאוד, שבפירוש הרי"ף^{תפז} והרא"ש^{תפז} וסיעתם לא נזכר כלל אסור זה, שלפי דעת הרי"ף^{תפז} והרא"ש^{תפז} אין אסור אלא כשנעשה כמרוב על השורה, ולפי דעת התוס'^{תפח} וסיעתם אין אסור אלא כשהוא על כתפו בלבד ואינו מגיע על הזרוע עיין שם, וכן כתב הטור להדיא, והרמב"ם^{תפז} בלבד הוא שפירש לאסור גם על ידו, ונקט בלישניה המנוטף^{תפז} בטליתו כו' משמע דמיידי בתחילה מרובעת שמתעטפין בה. ועוד שכיון שלפי דעת רוב הפוסקים אין לנו לאסור כלל בעל ידו כיון שלא נזכר בגמרא, אלא שאנו אוסרים מחמת פסוק הש"ע כרמב"ם, אם כן כיון שהש"ע עצמו מיקל במלבושים וידן אין לנו להחמיר כלל בדבריו סופרים^{תפז}, בפרט שכמה אחרונים שאנו נמשכים אחריהם הסכימו עמו^{תפז}.

אבל על כתפיו פשיטא שיש לחשוש לדעת הט"ז, כיון שלפי דעת רש"י^{תפז} ור"ן^{תפז} יש בזה חיוב שקילה לדעת הט"ז^{תפז}. ובפרט שגם הש"ע^{תפז} לא הזכיר כלל היתר על כתפיו, מכלל שחזר בו ממה שכתב בב"י^{תפז}, כמו שחזר בו לאסור בתחילה מרובעת לתפוס קצתה, שבב"י^{תפז} התייר משום דלא דמי למה שכתב הרמב"ם וקפלה כו', שכשנכפפה מקופלין על ידו אין שם כלום מלבישת הטלית מן ידו עד הארץ ונראה כנושא משוי על ידו כמו שכתב הב"י בעל כתפו,

תכ מ"ז מקב"ד. וראה קריא שם.

תכא לעיל ס"ה.

צינונים לקונטרס אחרון

קסד סוף סקב"ד.
קסד הל' שבת ס"ז כג: הגי נשי שמפשילים ומפליים בגדיהם חחת וזרועותיהם להגביתן שלא יטפנו שוליהן אסורים דנעשים באמצע כמרוב, קסד ס"ק מד.
קסד שבגמרא קמו, א.
קסד כפירוש רש"י שם ד"ה אסור.
קסד שם ד"ה כיסוי.
קע משום אסור הנצאה.
קעא וז"ל: שנהגים הנשים לחגור בחגורה ואח"כ מגביתן קצת הבגד וחונקין שנית למטה .. אלא דחוששני בזה הוזה כמרוב דאסרין לעיל.
קעב בט"ז שלפנינו "דאסרין לעיל".
קעג מוטב יהיו שונגים ואל יהיו מוידים.
קעג שם ד"ה כיסוי.
קעג רוב המפרשים והפוסקים שלא פירשו כרש"י, אלא ודאי כוונתו למה שאסר בסקב"א משום אסור הנצאה אפילו במלבושים וידן כשמגביתו מעט שלא יחלכלכו, וחלק על מה שהחזיר בזה בש"ע ס"ה.
קעה כתבו לדין וזי ובי לא היה בזמן כולם בגדים כמו לדידן דהיינו עם בתי הידים.

קעו שם (סב, א).
קעו פכ"ב ס"י יא.
קעז קמו, א ד"ה מהו.
קעז פ"ט הי"ח.
קפ ברמב"ם "המתעטף", ובשו"ע ס"ה "היוצא מעטף כו".
קפא ראה כללי הפוסקים וההוראה כלל לח.
קפב לכוש ס"ה וז"א ס"ק מר שהחזיר בהגביה קצת.
קפג קמו, א ד"ה נשאל (שחייב אפילו כשהגביה רק צדיו), שהיא דעה הא' שבס"ה.
קפד שם (סב, א) ד"ה היוצא.
קפה דלא סבירא ליה לחלק בין טליתות שלהם למלבושים שלנו.
קפו ס"ה, שהחזיר רק במלבושים וידן לתפוס קצתם כו'.
קפו סוד"ה היוצא בטלית, שהחזיר בטליתות שלהם לתפוס קצתם, וכמלבושים שלנו להגבית שוליו.
קפה בא ליישב קושית הט"ז שם על היתר הב"י שם, ממש הרמב"ם דגם בידו שייך אסור זה.

הלכות שבת שא

שסה

בוה חייב חמאת ולדברי הכל עכ"פ נראה כמשווי ואסור מדברי סופרים^{חכב} ואף שלבוש בו ומציאי ידיו מתוכו.

ומלבושים שלנו שנתעמף בהן ולא הוציא ידיו מתוכם אסור לתפוס קצתם בידיהם להנביחם שלא יתלכך^{חכב} אפילו אינו תופס בשוליהם^{חכד}:

לן במקומות שנהגו לקפל הטלית ולהניחה כך מקופלת על כתפיהם סביב צוארם והולכין כך אף בחצרות ובבתיהם מותרים לצאת כן בשבת אף לרשות הרבים^{חכה} שדרך מלבוש הוא להם^{חכז} אבל אם אין הולכין כן בבתיהם אלא כשיוצאין לחוץ מקפלין הטלית על כתפיהם תחת הגלימא להביאה לבית הכנסת אסור לצאת כן בשבת ואם יצא חייב כמו שנתבאר למעלה^{חכז} ומכל מקום מותר לקפל צד הימין ולהניחה על כתף שמאל בדרך שמתעמפין במליתות של מצוה^{חכח} ולצאת כן לרשות הרבים הואיל וכך הוא דרך לבישתה אף בבית^{חכט}.

וכן יוצא אדם בסודר המקופל ומונח על כתפו^{חכח} הואיל וכך הוא דרך לבישתו^{חכז} ואינו צריך לברך נימא מן הסודר על אצבעו שלא יפול מעליו^{חכז} אבל במקומות שאין כך דרך לבישתו כגון במדינות אלו אם רוצה להוציא סודר צריך לכסות בו ראשו ורובו^{חכז} דרך מלבוש^{חכד} גמור^{חכה} ואם אין הסודר רחב כל כך לכסות ראשו ורובו^{חכז} יש לו תקנה לעשותו כמין אבנט^{חכז} ולצאת בו דהיינו שיקשור ב' ראשי הסודר (שמלפניו) זה בוה (כנגדו) למטה מכתפיו^{חכח} (וגם אמצעות הסודר שמלאחריו יתא משרך למטה מכתפיו) שנמצא עשוי כמין אבנט ומותר לצאת בו (אף שחגור באבנט אחר למטה להמתירם לצאת ב') חגורות כמו שיתבאר^{חכט}).

ויש מי שאומרים שאף במקומות שדרך לבישתם הוא בסודר המקופל על כתפיהם צריך שיהא הסודר רחב לכסות ראשו ורובו אם יפשיטוהו מקיפולו ואם אינו רחב כל כך אין שם מלבוש עליו ואין יוצאין בו אלא אם כן עשאו כמין אבנט כמו שנתבאר ויש להם לחוש לדבריו:

קונטרס אחרון

משא"כ כשתופס למעלה משוליה אזי יש שם עוד מלבישת הטלית למטה מן ידו בדרך מלבוש, וכן כשתופס בשוליה ומגביה למעלה שמתקפל הטלית למטה וקיפול זה הוא למטה מידו בדרך מלבוש. ואפילו הכי בשש"ע חשש להחמיר, שלא רצה לסמוך על סברתו אלא להקל במלבושים דידן בדבר שאין איסור מפורש אלא בדברי הרמב"ם:

תכב כדלעיל שם.

תכג מ"א שם.

תכד ראה ק"א שם בסופו.

תכה תשובת הרשב"א ח"ה סי' רכה. שו"ע סי"ל.

תכו רשב"א שם. מ"ז סק"מ. מ"א סקמ"ג.

תכז סעף לה. וראה גם לעיל סי' יג ס"ב.

תכח כדלעיל סי' ח סי' עש"ג.

תכט דרכי משה סק"א. רמ"א סי"ל.

תל גמרא קמא, א (וראה גם סב, א ורש"י שם ד"ה

ומדר), מור וש"ע סל"ד.

תלא רשב"א שם. רבנו יוחנן גיב' ח"ה (עק, ד), כ"י ד"ה יוצא אדם. מ"א מקמ"ז.

תלב גמ' שם. מור וש"ע שם.

תלג רב חייא בר אבא אמר רבי יוחנן שם קמא, ב. מור.

וראה גם לעיל סי"א ומ"ה ולקמן סמ"א (בכל

מקום שאין דרך לבישתו כך). וראה לקמן שם דלא סגי

בכל גופו בלבד.

תלד רש"י שם ד"ה מבאין. מור.

תלה בלי קיפול (תהלה לדוד סי' כט).

תלו גמ' שם לפי' הרמב"ם פ"ט הי"ט. שו"ע סל"ד.

תלז רמב"ם שם.

תלח גמ' שם. רמב"ם שם. שו"ע שם.

תלט לקמן סמ"ב.

תמ רמב"ם שם לפירוש רב"י ד"ה הבלנים.

לח' הוציא במעות הצדורים לו בסדינו^{חמא} שהוא לבוש בו חייב אף על פי שאינו אוהם בידו לפי שדרך להוציא כן בחול לפעמים^{חמב} אבל הוציא במעות התפורים בבגדו פטור שאין דרך הוצאה בכך^{חמג} אבל אסור לצאת בו מדברי סופרים^{חמד} בין שתפורים בו מעות^{חמז} בין כסף והב^{חמו} שאינם מוקצים^{חמח}.

ובמקום הפסד כגון שהוא בין הנכרים שאי אפשר לו להפקדם אצלם וגם לא להניח הבגד בביתם שלא יגנבו ממנו כשיצא החוצה נוהגין להקל לצאת בהם^{חמח} לפי^{חמט} שיש אומרים^{חכ} שכל שבות שהוא שינוי מדרך החול לא גזרו עליו במקום הפסד מרובה כמו שיתבאר בס' ש"ח^{חמא} וגם^{חמב} יש אומרים^{חמג} שעבשו^{חמז} אין לנו רשות הרבים אלא כרמלית ואפילו הוצאה כדרכה אינה אסורה בה אלא מדברי סופרים.

ומכל מקום אין להקל^{חכ} אלא כשאי אפשר לו שלא לצאת לכרמלית כגון שמתירא לישב בלא בבית כל היום שלא ירגישו הנכרים שיש אצלו מעות והתפטר כליו לגזלם ממנו או אפשר שיבא לדרי סכנה שיהרגוהו בשביל מעותיו^{חמח} אבל אם אפשר לו שלא לצאת כגון שהוא בין ישראלים אלא שאינו מאמינם להפקדם אצלם או להניח הבגד בביתם ישב בבית כל השבת ולא יצא בהם^{חמז} לכרמלית ואם אין חשש להפקד אצלם או שאין חשש להניח הבגד בבית יש (ט) להחמיר^{חמט} לפי שמו מעליו מבעוד יום שלא יהא לבוש בו בשבת אפילו בבית שמא ישכח ויצא בו כמו שיתבאר בס' ש"ח^{חמז}:

קונטרס אחרון

(ט) להחמיר לפי שמו בו זהו בודאי כוונת רמ"א^{פס}, שאם כוונתו כדמשמע קצת בלבוש^{פס} שכתב וכן כו', למה כתב כאן יש להחמיר, דמשמע דאין האיסור ברור מדינא, מאי שנא מכשאינו צריך לצאת שכתב סתם לא יצא משמע דאסור מדינא. וכן בדיון, דהא אין היתר אלא משום פסידא. וכן כתב רמ"א בהדיא בס' ש"י סי' קצ"א, (ואין לדמר) דהתם דוקא שחייב כשמוציא לרשות הרבים בכיס התפור בבגד, אבל הכא פטור אבל אסור אף ברשות הרבים. דזה אינו, דרמ"א הוציא דבריו מב"י סוף סי' ש"ט, ובב"י למדה מדין המפתח שבס' ש"ג סי' קצ"ג, ושם כתבו הב"י^{פס} ומג"א^{פס}, וכן הוא במגיד משנה^{פס}, דהאסורין^{פס} אזלי לשיטתיהו דגבי

במעות מ"א סקמ"ו.

תנא ראב"ד בהשגות פ"ו ה"ט. הובא מ"א סי' שז סק"ו.
תנא סוף ס"ב (ויש אומרים .. במקום הפסד, ויש למקור ע"ד במקום הפסד גדול). וראה לקמן סי' שז סוף סק"ג (במוסגר). סי' שלו סמ"ג. לעיל סי' רטו סוף סק"ב בסופו. וראה וזכרן וזכר אות קסו.
תנא מדיר"ל ואגור שם. דרכי משה אות י. מ"א שם.
תנא כדלקמן סי' ששה סוף סוף ס"א וש"ג.
תנא ראה גם לקמן סי' שש סוף ס"ב.
תנא איסור והיתר שם. רמ"א שם.
תנא איסור והיתר שם. רמ"א שם.
תנא רמ"א סל"ג. וראה קרי"א סק"ט. לקמן סוף סל"ט.
תנא סוף כז. וראה גם לקמן סי' שי ס"ד.

תנא ברייתא קמא, א. מור ש"ע סל"ב.

תנא ברייתא שם (דרכי של תנו). לבוש סל"ב. אלה סל"ג. וראה גם להלן סל"ט.

תנא ש"ת מדר"ם (פראג) סי' צד (ממשנה צב, א). מ"א סוף מו.

תנא מדר"ם שם. ש"ע סל"ג.

תנא ש"ע שם.

תנא מדר"ם שם. ש"ע שם. וראה לקמן סי' שז ס"ג.

תנא באופן שיתבאר לקמן סל"ט.

תנא איסור והיתר האריך שער נא אות מו. ש"ת מדר"ל החדשות שם (נטפח להיתר). אגור סי' תקכב. ונ"א סל"ג.

תנא מדר"ל ואגור שם. ב"י ד"ה ונ"ש רבינו או

ציונים לקונטרס אחרון

קפט סוף סל"ג.
קצ סוף סל"ג: וכן אם אפשר לו להניחם בבית .. יש להחמיר.
קצא בכיס התפור בבגד ושכת בו מעות "אין ללבוש בשבת דחיישינן שמא יצא בו". וראה גם לקמן שם סיד"ד.
קצב ולקמן שם סכ"ג.
קצג סוף סי' שג.
קצד סק"ג.
קצה פ"ט ה"ח.
קצו רמב"ן סד, ב ד"ה אמר רב. ורשב"א עבד"ק בית נחיתות ש"י סי' ב.

הלכות שבת שא

שמו

לפני וכל זה בתפורים בבגדיו^{תס} שאין זו הוצאה כדרכה אבל אם הם צריכים בוחס או שהם בכיס התפור בו שדרך להוציא בו בחול או שהן באזור חלול שדרך להוציא בו כשפיו למעלה^{תסא} או שהן בין בגדיו לבשרו במקומות שדרך להוציא כן בחול לפעמים^{תסב} אסור לצאת בהם אפילו לכרמלית אע"פ שמתירא לישב עמיהם בבית שלא ירגישו בו הנכרים ואפילו לטלטל המעות^{תסג} להצניעם באיזה מקום באותה חצר אסור שלא התירו שום שבות גמור משום הפסד מרובה^{תסד} ואפילו אם הם מעות מנוקבים שאין יוצאין בהוצאה כשפיו^{תסה} לא מפקע שם מוקצה מהם^{תסו} אלא אם כן הם של כסף ושל זהב ונקובים כדי לתלות בצואר בתו לתכשיט^{תסז} (שאו מותר לטלטלן אף שלא במקום חשש הפסד כלל אם הם מיוחדים לכך^{תסח}).

ומכל מקום מותר לו^(י) לשאת המעות אצלו באותו חצר^{תסט} לפי שזוהו טלמול כלאחר

קונטרס אחרון

תכשיטין^{תצ} דהא בהא תליא. ואף דלכאורה הוה משמע דכולי עלמא מודים במפתח וכיוצא בו דחייב^{תצא}, דחיישנין שמא ישכח ויצא מהא דחנניה אומר^{תצב} חייב אדם למשמש כו', אם כן כל שכן בשבת שלא יתלה בו או יניח בו לכתחלה בענין שיוכל לבא לידי חיוב כשישכח עיין סוף סי' רנ"ב, וע"כ לא הוצרכו הרשב"א^{תצ} וסיעתו לומר שאין דרך לשלוח תכשיטין כשיוצא לרשות הרבים, אלא משום דבאלו הכי הוי ליה גזרה לגזרה כמבואר בר"ן^{תצג} דאין סהדי כו'י^{תצד} שאין דרך כו'י^{תצד}, אבל בנידון דידן אפשר דכולי עלמא מודו דחיישנין לספק שמא ישכח לשלפו. אבל זה אינו דבספר התרומה^{תצ} וטור סימן ש"ג מבואר בהדיא שאף בנידון דידן אין איסור אלא הרבמלית לפי שיטת המחירין בתכשיטים, והטיבו אשר דברו הבי' ומג"א דלטעמיהו אולי^י, ובר מן דין משמע מלשון רמ"א בסי' ש"י ס"ז שכוונתו כאן כמ"ש, שאם לא כן לא נזכר כלל מזה בסעיף זה, ואיך כתב כדלעיל סי' ש"א סל"ג:

(י) **לשאת המעות בו** אף דרמ"א^י כתב מנוקבים דוקא, מכל מקום אם אירע שאינן מנוקבים, כיון דאיכא הפסד מרובה פשיטא שיש לסמוך על הדין אומרים שהחזיר מהר"ל^י אף שאינן מנוקבים, דבורבנות סמכין בהפסד מרובה אפילו איחיד^{יט} וקטן במקום גדול^י. וכל שכן הכא

תנ"ט מ"א סק"ז.	תסה אצ"ל: בשפוי (ראה לבוש סוף פל"ג).
תס כדלעיל פל"ח.	תסו מ"א סק"ז.
תסא משנה צב, א ורש"י שם ר"ה פוגנתו ור"ה ופיה.	תסז מ"א שם במסופ. ס"ז סק"ב.
תסב משמעות המ"א שם (ראה כף החיים ס"ק קצ).	תסה ראה אליה רבה ס"ק ס.
וראה משנה שם (בתוך חזקו) ורש"י שם ר"ה שכן.	תסט יש אומרים במהר"ל הל' שבת סי' כח. הובא בדרכי משה ס"ק י' ובמ"א שם. וראה קור"א סק"י.
תסג שהם מוקצה גמור, כדלקמן סי' שח ס"ח.	
תסד ראה מג"א סי' שלד סק"ג. לקמן סי' שלד ס"ב.	

ציונים לקונטרס אחרון

קצו שם סי' י"ח. ולקמן שם סכ"ג (שאסור אף שגם בהר"א אינו אסור אלא מטעם גזירה).	רג דנפיק בהו נמי לרה"ר.
קצח שגם החולקים על הרמב"ן ורשב"א בענין התכשיטין (שאינו אסור בהר"א אלא מטעם גזירה) מודים לרמב"ן ורשב"א לענין מפתח שאסור אף בבית, שאם יצא לרה"ר יהי חייב (וא"כ אין מכאן הוכחה לאסור אפילו שלא כדרכו).	רד לפשוט תכשיטין בחצר.
קצט שבת יב, א.	רה סי' רמ בסימנים (גבי טבעות): וא"כ בכרמלית אסור אף לדידן, וכ"ה ביושרי' שם ולקמן שם סכ"ג לדעה. שאסור בכרמלית וחצר שאינה מעורבת (משא"כ בבית).
ר בבגדו בע"ש עם חשכה. טור ורש"ע סי' רנב ס"ז (מצוה). לעיל שם ס"ב. וראה גם לעיל סי' רסו סט"ז.	רו וא"כ שפיר יש להוכיח לדעת האוסרים, שאסור בבית אפילו שלא כדרכו, שאף אם יצא לרה"ר לא יתחייב.
רא נו, א ד"ה כבלא.	רז סוף לב.
רב שם (כט, א) ד"ה אמר רב. הובא לקמן סי' שג סכ"ג.	רח מנהגים הל' שבת סי' כח. הובא במ"א סקמ"ה.
	רי ראה גם לעיל סי' רמ קור"א סק"ד. סי' רנב קור"א סק"ב. וראה כללי הפוסקים וההוראה כלל צט.
	רי ראה רמ"א חז"מ סי' כה ס"ב.

הלכות שבת שא

ידית כיון שאינו מטלטל בידו אלא בגופו **חטא** ובלבד שיש חשש הפסד אם לא ישאוס ואצלו שאם לא כן אף אם אינם מעות המוקצים אלא שאר כסף הזהב יש להחמיר שלא לשאת אותם אצלו שמה ישבח ויצא בהם כמו שנתבאר **חטב**:

קונצרט אחרון

אדוני אלה חורמא בעלמא, שהרי ניקוב כזה אינו מועיל כלום בסלטול גמור, ועל כרחך עיקר ההיתיר משום לסלטול בלאחר יד, וטעמה הראשונה¹⁷¹ שהתיר לסלטול בגופו אף לצורך המוקצה, הוא אף אלא ניקוב כלל נמי. אלא כדא נמי אדעתיה דמיהוראל¹⁷² שחשד לפרש לטמון על כסברת הראשונים¹⁷³ בלבד וחשש לשיטת רבנו תם¹⁷⁴ והתוספות¹⁷⁵ פלגני עליה כמו שנחבאם בסממן וצויה¹⁷⁶, לכן צריך לזה היתר הניקוב. אבל אלה שאלו שאינם מבינים כדא הראשונים¹⁷⁷ לטמון עליו בהפסד מרובה, וכל שכן לרדן¹⁷⁸ לזנוג נקבאם כמש' סממן¹⁷⁹ שיש¹⁸⁰.

ואפילו הכי לא שרי הכא בלא הפסד מרובה, משום חשש שמא ישכח יוצא, חששו (חסר כאן) איהו תיבות¹⁰¹) לא נתפשט עדיין ספרי הרשב"א, וקאי בשבטת התוס'¹⁰² וספרי התרומה¹⁰³ ויתעייטו לל אלא סביבא לפרו חששא זו, מכל מקום בלא חשש הפסד לא רצה לטמון על הראש¹⁰⁴ נגד הדבכה¹⁰⁵, וכן דעת ספרי התרומה¹⁰⁶ והגהות מיימוניות פ"ק¹⁰⁷ ומודעי ריש פרק כ"א¹⁰⁸, עיין שם שכתבו דגבי מחשך בדרך ומומלץ כיסו עליו פחות פחות מדי אמות שיין נמי איסור מוקצה¹⁰⁹. ואין לומר שכינס בידו, ובספרי להוכיח משם וילמא מיירי כי אורחא דמילתא שאלו. אודם אוזו כי כל הדרך בין דגבי משם. ובספרי התרומה גופיה וכן במדריך עתיקין יביאנו ענין. והוה כן נעת האגודה¹¹⁰ שבבית יוסף סוף סוף ש"ט ונפח ורס"י קט"ט, שאלה התידי אלא משום שהוא כבר עליו¹¹¹ ולא משום שהוא טלטול בגופו כמו שכתבו האחרונים כאן¹¹², דאין להלק בין כיסו תלוי בחגורו שהיה אורחא כדרכה ובין מעות ציוריו לענין שיש חיוב תחתא דבכתיא גזונא מיייר הכא הוצאה כדרכה, ואפילו הכי לענין טלטול לא מיתסר אלא בידו ממש¹¹³.

ומיהו לענין מה שמבואר מספר התרומה ^{דכס} וסיעתו דאף שישנו עליו כבר שייר איסור מוקצה, על כרחל אל פליגי עם הגאווה בהא, שהרי בספר התרומה בסמינים ס' פ"ד ובסמ"א ^ד והגהות במימוניות ^{דכס} שהביא ב"י סוף ס' תנ"ז ^{דכס} מבואר כמו שכתב הגאווה, ועוד צריך לומר דאמרי במסלול בבית הללנינו הוא הדין בין נושא מרחוב לבית וכן נמשך בדרך עד שגיע לעיר

ממ"נ. מי' שיא ממ"נ.
תעב מעיף לח.

תע מ"א שם.
תעא ראה רא"ש פ"ג סי' יט. וראה גם לעיל סי' רסו
סוף סי' יט. סי' רעו ס"י ובקו"א סק"ג. לקמן סי' שח

ציונים לקונצרטם אחרון

ורב אות ה.
רבג סי' תמז. ראה גם לעיל סי' רסו קו"א סי' ק
(במסנר).
ורכז אר' הדיו' טלטול ע"י גופו, שמתור לדעת
הרא"ש בגי'ל.
ורכז ביצה פ"א סי' ה.
ורכו הוכח לעיל סי' רסו ט"ט.
ורכו ט"ז ס"ק כב. מ"א ס"ק מה. הוכח לעיל שם
במסנר.
ורכז וכוין לדעת כל הני פוסקים אסור טלטול ע"י
גופו לצורך המוקצה, לכן לא התיר כאן
מהר"ל אלא במקום הפסד.
ורכז סי' רכו.
רל לאו"ע ע"ב (כו, א).
רלא ה"ל ירו"ט פ"ג אות ה.
רלב ראה שם בד"מ אות אות ה. לקמן סי' תקו
וה"פ.

רוא מ' ט. ורואה ג' לעיל ט' רעו קר'א סק'ג.
רוב לט, א ד"ה מפני.
רוב ר' רצ"א.
רוד קר'א סק'ג.
רש סק'פ טו.
רש ברפ"ר שג'אר חלק שורה אחת. וכנראה
 צ"ל: שחששו לזה הרב"ש [מבזה] בית
 תמיכות ש"ג סי' ב. מ"מ פ"ט ה"ח] וסיעתו [הובא]
 ונסמנו לקמן סי' שג סק'ג]. ואף שבימים של
 [היר"ל] לא נתפשטו בו.
רז ד"ה רבי ענין [לענין תכשישים. ורואה
 לעיל קר'א סק' ט דהא בהא תליא].
רז סי' רב.
רז תובא ותבאר לקמן שם.
רז רצ"א [לענין טטלוס בו הצד, שלא התירו
 לצדוד המוקצה].
רז סי' רב. ורואה לעיל ט' רעו קר'א סק' ג.

הלכות שבת שא

שסמ

ב וכל זה (יא) כשהפסד הוא בא בענין שאין נבחר כל כך בשבילו ואינו נחפו כל כך מחמתו להצלת ממנו כגון זה ששבת בין הנכרים שמתירא שלא יגזלו ממנו מעותיו שאינו בחול כל כך כשאין מתירים לו לצאת בהם מביתם כיון שעדיין אין שום אדם בא לגזול ממנו^{חטט}.

אבל מי שלשמים באים עליו לגזול ממנו או שעבדי המושל באים לחפש בתיבתו לקחת ממנו שהוא בחול ונחפו להציל מהם יש מתירים^{חטז} לטלטל מעותיו בידו להחביאם במבואות ואם אין לו מחבא באותו חצר יש מתירין^{חטו} אפילו להוציא למקום אחר דרך כרמלית לפי שאין אדם מעמיד עצמו על ממנו ובודאי יצילם מהפסד ואם לא נחיר לו להציל ע"י מלטול מוקצה וטלטול הברמלית שהן מדברי סופרים יש לחוש שלא יבא לידי איסור של תורה^{חטז} בהצלתם שיחפזם בקרקע^{חטז} וכיוצא בזה (שכין) שהוא בחול ונחפו בהצלתם ימחר להצילו בכל הצלה שתזדמן לו יותר במהרה כי אומר בלבו האין שאעשה לא אעשה בהיתר משא"כ כשהתירו לו חכמים להציל ע"י איסור של דבריהם לא יציל ע"י איסור של תורה^{חטז}).

ולענין הלכה אין להקל אלא באיסור מלטול מוקצה אבל לא באיסור הברמלית כמו שיתבאר בס' של"ד חטט:

בא לבדים הקשים הרבה אסור להוציאם לרשות הרבים או לברמלית^{חטז} כשהוא

קונטרס אחרון

ולבית. ועוד דאף ברחוב מיד שנזכר צריך לילך בודאי ואינו רשאי לעמוד עוד כאן. דפשיטא דאינו יכול להניחו עליו כל השבת כולה כמבואר כאן במג"א^{קכ} דאם אין חשש סכנה אסור, וא"כ איזה שיעור יש לדבר, אלא ודאי דאפילו שהיה מועטת בעמידה לפוש שאינה צורך הליכה אסור, שלא להתירו אלא לטלטלו לכל מקום שירצה שלוחו יש גבול וסוף, אבל לא לעמוד כמו שירצה, שלוחו אין גבול שיכול לעמוד כל היום. ומשום הכי מי שהתשיך דעומד לפוש בכל פתות פתות מדי אמות מודה האגודה דאיכא נמי איסור טלטול כמו שכתב ספר התרומה. מיהו בסמ"ג^{קכ} והגהות מיימוניות^{קכ} שהביאו התוספתא דסוכה^{קכ} דאפילו נר בידו מניחו על הארץ משמע דפליגי על האגודה, ולכן טוב להחמיר אם הוא בידו ממש, וכמו שיתבאר בס' ש"ת^{קכ}. אבל אם הוא תלוי עליו או אצלו בחיקו כמ"ש בס' רס"ו^{קכ} הדבר פשוט להתיר, לפי מה שכתבו האחרונים כאן^{קכ} דהוי טלטול כלאחר יד, ואפילו לצורך המוקצה מותר. עיין במה שנתבאר בס' רע"ו^{קכ}:

(יא) כשהפסד בו עיין במ"ש בס' רס"ו וראו וסימן של"ד וק"ב:

ק"א מ"א סק"ב דמנעם שפאן לא תתירו אלא בחשש איסור של תורה.
תעז ב"ה ס' ש"ד ר"ה וכתב בעל התרומה. וז"ל לקמן שם.
תעז ראה גם לעיל ולקמן שם.
תעט סעיף ב.
תפ רב ושמאל קמו, ב. מר וש"ע ס"ה.

תעג מ"א סק"ב. וראה לעיל ס' רמו קו"א סק"ב.
תעד ספר התרומה ס' רכו. וכפירוש המ"א שם סק"ג ודחינו ודא כשהוא בחול. וראה לקמן ס' של"ד ס"ב.
תעז הלבנת וזמנתי רבי שלום מנישטט ס' נט. הובא בגור"ל הל' שבת ס' כח. מ"א סק"ה. אליה רבה סק"ג נט. וראה גם לקמן שם.
תעו לקמן שם "לידי איסור המור". וראה לעיל ס' רמו

צינונים לקונטרס אחרון

רלב סקמ"ה.
רלז עש"ל.
רלה פ"ה אות ר.
רלו פ"ד ה"ז.
רלז סוף ס"יג.
רלה סעיף יט.
רלז ט"ז ס"ק כב. מ"א סקמ"ה.
רמ קו"א סק"ג.
רמא ס"ז וקו"א סק"ב.
רמב סעיף ב.

מעוטף בהם דרך מלבוש^{תפא} לפי שאינם ראוים למלבוש וגראים כמשוי^{תפב} אבל אם אינם קשים הרבה מותר^{תפג} אפילו אינו צריך כלל להתעטף בהם ואין מתעטף בהם אלא כדי להוציאם לרשות הרבים לישב עליהם שם הוא או אחר^{תפד} ובלבד שיתעטף בהם^{תפה} ראשו ורובו אבל אם לא כסה בהם ראשו אלא כל גופו בלבד לא נעשו מלבוש על ידי כן ואסור להוציאם אפילו אם צריך להם להתכסות בהם גופם.

וכן הדין בכל דבר שאינו מלבוש ורוצה להוציאו ע"י שיתעטף בו בדרך מלבוש כגון סדין או סודר במדינות אלו כמו שנתבאר למעלה^{תפז}:

בב מותר לצאת לרשות הרבים בשני מלבושים השוים זה על גבי זה^{תפח} אע"פ שאינו צריך אלא לאחר מהם ואינו מוציא השני אלא לצורך חברו^{תפח} ואין השני נראה כמשוי הוואל והוא לבוש בו ואפילו מיני מלבושים שאין דרך לעולם להתלבש בשנים לצורך עצמו כגון שתי חגורות זו על גבי זו^{תפח} אין השניה חשובה משוי הוואל והוא חגור בה ויש חולקין בזה ואוסרין שתי חגורות^{תפז} שכיון שלו בעצמו אין שום הנאה ותועלת ללבישתו מהחגורה השניה ואינו מוציאה אלא לצורך חברו^{תפז} הרי הוא משוי^{תפז} וכן ראוי לנהוג^{תפז} ואף אם אינו מוציאו לצורך חברו אלא שחוגר חגורה חשובה על גבי חגורה קרועה^{תפז} אסור שכיון שבהחשובה בלבדה די לו לצורך לבישתו הרי השניה חשוב משוי אף על פי שהוא חגור בה כיון שאין דרך לחגור כן^{תפז} אבל במקומות שדרך לחגור ב' חגורות מותר לצאת בהן^{תפז}.

ובכל מקום מותר לצאת בב' חגורות כשיש מלבוש מפקס ביניהם^{תפז} כגון התחתונה על גבי החלק והעליונה על גבי הסרבל^{תפז} שאז יש הנאה ותועלת משניהן וכן בכל ענין שיש לו בעצמו הנאה ותועלת ללבישתו משתי החגורות ואף אם עכשיו אינו צריך הוא אלא לאותו מקום ומוציא השניה לצורך חברו הוואל וחגור בענין שדרך לחגור בה לפעמים לצורך עצמו אינה משוי ומותר:

בג וכל זה בחגורה אבל בשאר מלבושים אפילו אותם שרוב הפעמים אין דרך להתלבש בשנים השוים לצורך עצמו כגון שני חלוקים זה על גבי זה^{תפז} או שני סרבלים זה על גבי זה^{תפז} או ב' אנפלאות זו על גבי זו^{תפז} הוואל ובימיות הקור דרך

תפא רש"י שם ד"ה רב. מור.

תפב ראה גמ' שם. ורמב"ם פ"ט ה"ו.

תפג נראה שם (במיעוץ). מור (בבינונים) שו"ע שם. וראה גם לעיל ס"א וס"ב.

תפד משמעות הגמ' ופירוש רש"י שם. וראה וקמ"ס' מו וכלבו ס"ה לא (כפ, ג) הובאו ב"י ד"ה וכתוב ברוקה. וראה לעיל ס"א, דכ"ה גם כדי להציל משנעף.

תפה ב"י ד"ה לבדים מפורש רש"י שם ורמב"ם שם.

תפז ספק לו ושל'.

תפח מור וש"ע ס"ו.

תפז וקמ"ס ס"ה מן. כל בו ס"ה לא (כפ, ג) שו"ע שם. וראה דרכי משה אות יג.

תפט רש"י נגז' ב' ד"ה תרי בשם רבו הלוי. ב"י ד"ה שתי חגורות מסתמית ה"ף (כו, א) שהשנינו והרמב"ם שלא הזכירו בפ"ט מדל' שבת. שו"ע שם.

תפז רש"י ותוס' שם ד"ה תרי. רא"ש פ"ו ס"ה ה. מור ורמ"א ס"ו.

תפז מרדכי רמז שמו בשם רבינו יואל (לענין ב')

מקורין). הובא בב"י ד"ה שתי חגורות.

תפב תוס' ד"ה שם. ב"ה שם. משא"כ שאר מלבושים, בדלוקן מ"ג.

תפג רמ"א שם. וראה לקמן ס"ה שלד ס"י שבידקה התירו אף בזה.

תפד גמ' שם (קמרא עילוי הצינא). רש"י שם ד"ה קמרא. **תפז** תוס' שם.

תפז עולת שבת ס"ה מן. אליה וזמא סק"מ. וראה מנחת צדק ד"ה ס"ה מא.

תפז תוס' שם ורא"ש ומרדכי שם (בדחש"ב ב"ה כלים פוגרא וחגור בשבת קכ, א) ורמ"א ס"ו.

תפז ראה רש"י קכ, סע"א ד"ה פוגרא וד"ה חגור. **תפט** ב"י ד"ה ומ"ש בשם מנ"ש התוס' קמז, ב' ד"ה צריך. שו"ע ס"ו.

תק מור בשם ספר דמוצות (וראה ב"י שם וביררשה שם). שו"ע שם.

תקא אגור ס"ה תב. הובא ב"י ד"ה כתוב בשביל חלקמ. רמ"א שם.

הלכות שבת שא

שעא

הוא לפעמים להתלבש בשנים ושלושה מלבושים ^{תקב} או יותר הרי הם חשובים דרך מלבוש כל השנה ומותר להוציאם אפילו לצורך חברו ^{תקב} וכן מותר לצאת בשני כובעים ^{תקד} (אפילו לצורך חבירו לפי) שכן דרכו כחול לשום כובע גדול על גבי כובע קטן ^{תקה} ובלבד שהוא בענין שלא יוכל הרוח להפריח כובע העליון מעל ראשו כמו שיתבאר ^{תקו}:

בזר בבתי ידים (שקורין הענטש"ד) מותר לצאת ^{תקז} לפי שהם מלבוש של הידים ^{תקח} ויש מי שמחמיר להצריך שיתפרס מערב שבת בבתי ידים של מלבושו (או שיקשרם בהם קשר של קיימא יפה) ^{תקט} לפי שלפעמים צריך למשמש בכשרו מפני כינה או פרעוש העוקצים אותו ואינו יכול למשמש בידיים הלבושים בבתי ידים וצריך להוציא יד אחר מבית יד אחד ואחוז הבית יד בידו השניה שלא כדרך מלבוש שמא ישכח ויביאנה כך ד' אמות ^{תקי} וראוי לחוש לדבריו ^{תקיב}.

אבל באותו בית יד שלנו שמשמין בו שתי הידים אחת מפה ואחת מפה מותר לצאת בו בלי שום קשריה ותפירה לפי שאף אם יוציא ממנו ידו אחד כדי למשמש בה באיזה מקום ישאר עדיין לבוש על ידו השניה ^{תקיב} ואין כאן איסור כלל אם ילך כך ד' אמות ואין חוששין שמא יוציא ממנו שתי ידיו ואחר כך ישכח ויאחזנו בידו וילך בו ד' אמות ויש מהמירין גם כוח ^{תקיד} (וטוב לחוש לדבריהם ^{תקיד} במקום שאפשר שאין הקור גדול כל כך) אבל המנהג להקל (בכל ענין) ^{תקטו}:

בזה מותר לצאת במלית המצויצת כהלכתה ^{תקסו} אפילו בלילה ^{תקז} שאינו זמן ציצית ^{תקז} שאין הציצית הכשירות חשובין משוי אלא הרי הן מניי הבגד ומתכשטיו כמו האמירה וכיוצא בה ^{תקסז} כמה דברים אמורים באיש אבל באשה שציאתה במלית המצויצת חייבת ^{תקסח} שמשוי הוא לה זו ואם אינה מצויצת כהלכתה הרי הן משוי אף לאיש ולא יצא בה ואם יצא חייב הטאת ^{תקסב} מפני שאותן החומין חשובין הן בעיניו ודעתו עליהם עד שישלימם ויעשם ציצית ^{תקסב} ולפיכך אינם בטלים לגבי הטלית ^{תקסג} אע"פ שהם קשורים בו קשר של קיימא:

בזו אבל מותר לצאת מעוטף בכילה שתלוין בה רצועות ^{תקכד} שמושכין אותה בהן על גבי כלונס שעל גבי המטה ^{תקכה} אע"פ שהרצועות אינן צריכין כלל לכילה

וראה לעיל סעי' להלול באוה אופן מותר לצאת במלית בשבת.

תקז רמב"ם שם ב"י רפ"י ית. מ"א ס' יג סק"א. וראה גם לעיל שם (בין הדלת קטן בין הדלת גדול).

תקח כולעל ס' יח מ"א וש"ג.

תקט רמב"ם שם. לעיל ס' יג ס"ב.

תקכ מ"א סוף סק"ד.

תקכא רב הונא אמר רב קלף. ב. רמב"ם שם. מור

ושו"ע ס"ח ס"ו יג מ"א. לעיל שם רס"א.

תקכב רמב"ם שם. ר"ח שם. רמב"ם בתוס' שם ד"ה

ציצית. שו"ע שם. וראה גם לעיל שם.

תקכג גמרא שם. וז"ל לעיל שם. לעיל ס"ח וסכ"ג.

תקכד רבי אבין בר רב הונא אמר רב חמא בר גוריא

קלף. ב. מור ושו"ע ס"ח.

תקכה ראה רש"י שם ד"ה ומסבירה. מור ושו"ע שם.

תקב תוס' גמ', ב ד"ה תרי.

תקד כולעל סמ"ב וש"ג.

תקד אור וזו"ע הל' שבת ס' פד אות ו. רמ"א שם.

תקה אור וזו"ע שם. ד"מ אות יד.

תקי סעיף ג.

תקי שבלי הלקט ס' ק. אגור ס' תמא. שו"ע ס"ג.

תקה שבלי הלקט שם. מ"ז סק"ב.

תקט שבלי הלקט ואגור שם. שו"ע שם.

תקי שבלי הלקט שם. מ"ז שם.

תקיא שו"ע שם. מ"ז שם.

תקיב מ"ז שם.

תקג ב"ח ד"ה שתי תורות. הובא במ"ז שם.

תקיד ראה ב"ח שם. מ"א סק"ג.

תקטו ב"ח שם. מ"א שם.

תקטז רמב"ם פ"ח ה"ב מגמרא מנחות לו, ב - וזה, א.

מור ושו"ע ס"ח. וראה גם לעיל ס' יג ס"ב וש"ג.

שעב

הלכות שבת שא

כשמתקמץ ויוצא בה^{תקכו} מכל מקום כיון שאין חשובין כלל הרי הן בטליון לגבי הכילה^{תקכז} לפיכך מותר לצאת ברצועות התלויות באבנט שאין חשובות ובטילות לגבי האבנט^{תקכח} אבל אם הן של משי הרי הן חשובות ואין בטילות ואסור לצאת בהן אלא אם כן המנעלים או הבתי שוקים קשורין בהם^{תקכט} שאז הן משמשות ללבישתו ואין משוי:

בזו וכן הדין בכל דבר שנפסק מן הבגד וראשו אחד מחובר לבגד כגון לולאות וכיוצא בהן אם הוא חשוב אסור לצאת בו^{תקל} שכיון שאינו משמשת כלום לבגד מחמת שנפסק ראשו אחד הרי הוא משוי^{תקלז} ואינו בטל לגבי הבגד כיוון שהוא חשוב ודעתו עליו^{תקלכ} אבל אם אינו חשוב הרי הוא בטל לגבי הבגד ומותר לצאת בו^{תקלז}:

מזה כובע גדול שמשמין על הראש^{תקלד} כדי לעשות צל על הפנים להגין מפני החמה^{תקלה} או כדי להגין מפני הזבובים^{תקלז} וכל כיוצא בזה שהוא מתכוין בלבישתו שיאחיל עליו^{תקלז} להגין מאיזה דבר^{תקלז} אסור ללבושו בשבת אפילו בתוך הבית משום איסור עשיית אוהל אם הוא מתפשט להלן מראשו טפח^{תקלט} על טפח^{תקמ} (ואפילו הוא כנגד פניו בלבד^{תקמא}).

בר"א כשהטפח המתפשט (הזה) הוא קשה וחזק שאינו נכפף למטה אבל אם נכפף למטה אף אם בולט הרבה יותר מטפח סביבות כל ראשו אין שם אוהל עליו ומותר^{תקמב} לפיכך מותר לפרוס הטלית על ראשו אע"פ שבולט הרבה להלן מראשו^{תקמב} אלא אם כן הוא ממין בגד הקשה (שקורין גרא"ב גר"ן)^{תקמג} ויש אומרים^{תקמג} שלא אסרו אלא כשהוא קשה ביותר כעין גג (שאי אפשר לו בקל להיות נכפף לכן יש עליו שם אוהל אבל אם אינו קשה ביותר אין שם אוהל עליו ומותר) ויש (י) מי שמיקל

קונטרס אחרון

(יב) מי שמיקל בו בספר התרומה^{יח} והגהות מיימוניות^{יח} כתבו שמא מותרין^{יח} דלא פסיקא להו להחזיר, והמג"א^{יח} כתב כן בפשיטות כדי ליישב המנהג, אבל לפי מה שכתב הט"ז^{יח} וליישב המנהג אין צריך לזה, והנה המג"א נתחכם^{יח} להביא תחלה לשון הרמב"ם^{יח} שחובע הוא קשה ביותר, משום דבלאו הכי אי אפשר להחזיר כלל בשיפוע, דאם כן מאי קאמר

תקכו רש"י שם.

תקכז גמ' שם. מור וש"ע שם.

תקכח תוס' שם, רא"ש פ"ב סי' ד. מור וש"ע שם.

תקכט רא"ש שם, מור וש"ע שם.

תקל סי' התרומה מוס"י רנד, סמ"ג ל"ת סה (כה, א).

מור וש"ע סוף סל"א.

תקלא ראה גם לעיל סי' א.

תקלב ראה מרדכי רמז תנז. הגהות מיימוניות פ"ח סי' ה'.

אות נ וברע"ל פמ"ה וש"נ וראה תרל"ד סקל"ב.

תקלג מור בשם ספר המצות ש"ע שם.

תקלד ברייתא קלה, ב רש"י שם ר"ה סייגא.

תקלה ר"ף שם (נו, ב) ורא"ש פ"ב סי' ג.

צינונים לקונטרס אחרון

רמז סקנ"א.

רמז סקכ"ז.

רמז ער"ז גם לעיל סי' רמז ס"ק א וש"נ.

רמז פכ"ב הל"א.

רמז סי' רנד (פרק תולין).

רמז פכ"ב אות ת.

רמז כ"ה בהגהות מיימוניות, ובס' התרומה: נמי מותרין.

הלכות שבת שא

שעג

עוד חסמו שאם אינו עומד בשוה אלא בשיפוע אין שם אוהל עליו ומותר אף שהוא קשה ביותר וטוב להחמיר (בכל זה שיהא נכפף ממש למטה מאילו ואז אף אם מנביתו ומעמידו בשוה בידו אין בכך כלום).

וכל זה כשמתכוין בו להאחיל עליו להגן מאוזה דבר אבל אם אינו מתכוין רק לכסות ראשו אע"פ שזממלא נעשה אוהל סביבו אין בכך כלום חסמו לפי שכל אוהל שאין לו דפנות תחתיו אין איסור בעשייתו אלא אם כן מתכוין בו לעשיית אוהל חסמו כמו שיתבאר בס"י שט"ז חסמו:

במז לפיכך מותר ללבוש כובע גדול של לבד הנחזה בקצת מקומות שקורין (בריש"ל) אף אם יש תבוכו נייד קשה שעל ידי כן מתקשה ביותר ועומד בשוה כיון שאינו מתכוין לאוהל אלא לכסות ראשו חסמו ובמקומות שנהגו להקל בכל ענין אף אם הוא

קונטרס אחרון

דלא מיהק דהיינו שהוא נכפף תיפוק ליה משום שאינו עומד בשוה אלא בשיפוע, ואין לומר דהכי נמי קאמר, דאם כן הוי ליה למימר הכי בהדיא לאשמועינן דאף אם מיהק שרי בשיפוע, אלא ודאי צריך לומר לפי זה דכשלא מיהק שרי אף שעומד בשוה שקשה קצת שיוכל לעמוד בשוה, אבל אינו קשה ביותר כמו גג כמו שכתב הרמב"ם. אבל מלשון התוס' וראש"ם מבואר דכל שאינו נכפף כגלימא מיקרי מיהק. וכן דעת הט"ז שאסר בטלית של גרא"ב גרייץ מחמת שעומד בשוה אע"פ שאינו קשה ביותר. וכן משמע מלשוןו בס"י שט"ז ומלשון שאר אחרונים דלא קיי"ל כרמב"ם אלא כמשמעות תוס' וראש"ם, הילכך לא הזכירו היתר השיפוע שכתבו ספר התרומה והגהות מיימוניות.

ועיין בס"י שט"ז שכתב"ג עוד היתר ממה שכתב הר"ן¹¹⁷ גבי סדינים שע"ז המטות שלנו עיין שם. וזה אינו, דשאני התם דאין איסור כלל בעשיית מחיצות לגג העשוי מתחלה, דהוי ליה מלמעלה למטה דשרי אפילו במחיצות שמגיעות לארץ כמבואר שם בגי' וי"ה. ומה שכתב הר"ן כיון דבפריסה כו', היינו שאם היה זה נקרא אהל היה שם אוהל גם על היוצא כמו בכילה שם, אי נמי קושטא דמלתא נקט ולאפוקי כשיש בין חבל לחבל ג' טפחים ולא היה עליה כר מבעוד יום שכתב שם הר"ן לעיל מיניה¹¹⁸ דאסור אף במטה שלנו. ותדע שהרי במגיד משנה¹¹⁹ דילג תיבות אלו וי"ה מכלל שאינן עיקר טעם ההיתר כמו שכתב הט"ז. אבל בגג האהל איפכא שמעינן להראש"ם סוף פ"ק דסוכה והכי קיי"ל בסוף ס' תרל"א י"ט דכשמצתו קרוי אהל נעשה כולו אהל. ואף שכאן אין לומר שיעשה כולו אהל¹²⁰, מכל מקום על כל פנים הא לא אמרינן מדמצתו אינו אהל לא יהיה כולו אהל, דהא התם לא אמרינן הכי אף כבהאי גוונא כדמוכח בטור סוף ס' תרל"ג עיין שם במג"א י"ט ובמ"ש שם י"ט ודו"ק:

תקנו ספר התרומה ס' רנד (פרק תולין). הנהיג מימוניות שם אות ת. מ"א סק"א.	תקמח מ"א שם מראש"ש ביצה פ"ד ס' יא.
תקמז מ"ו ומ"א שם.	תקמט סוף יא.
	תקנ מ"ז סק"ז.

ציונים לקונטרס אחרון

רנ שבת קלח, ב ד"ה הא.	רנו ד"ה ומטה, וכדלקמן ס' שטו ס"י.
רנא פ"ב ס' ג.	רנו פכ"ב ה"ל.
רנב ס"ק ח.	רנח שבר"ן שם [במהדורת פנקלן הוסיפו תיבות אלו בחצ"ר].
רנג הט"ז שם.	רנט ס"י, וראה גם במג"א ס' תרלג סק"ז. אבל כשנע"ר חסר סיום ס' תרלא.
רנד שם (נז ב) ד"ה ודאמרינן: אע"ז דתחתי סדינין מפוריא טפת כיון דבפריסת סדינין ע"ג מטה ליכא משום אהל לית לן בה (כמו"כ כאן שהחלק שעל ראשו אינו אהל).	רס אף החלק שעל ראשו.
רנז וילקמן שם ס"ט.	רסא סק"ח.
	רסב בס"י תרלג (סימן ז) בשו"ע"ר לא הגיע לירינו.

מתכוין לאוהל אין למחות בידם ^{תקנא} כי יש להם על מה שיסמכו שיש מתירין לגמרי בכל ענין ^{תקנב} שסוברים שלא גזרו כאן משום עשיית אוהל הואיל ונעשה דרך לבישה:

ג וכל זה ללבוש הכובע בבית אבל אסור ללבוש על גבי כובע קמן שעל ראשו ולצאת בו ^{תקנב} אע"פ שאינו מתפשט מפח להלן מראשו ^{תקנב} לפי שיש לחוש שמא יפריחו הרוח מעל ראשו ויביאנו בידו ד' אמות ^{תקנב} אלא אם כן הוא מהדרק מראשו ^{תקנב} או שהוא קשור ברצועה תחת גרונו ^{תקנב} שבוה אין לחוש לכלום ^{תקנב} ובמקומות שאין דרך בני אדם לילך ברחוב בכובע קמן בלבד בלי כובע זה הגדול מותר לצאת בו בכל ענין שבודאי לא ילך ד' אמות בלעדיו ^{תקנב} אבל אם יש עליו כובע שדרך לילך בו ברחוב לפעמים אסור ללבוש עליו שום כובע אחר בין גדול בין קמן אף על פי שהוא צריך לו מחמת הקור וכיוצא בזה אלא אם כן הוא בענין שאין לחוש בו שמא יפילנו הרוח מעל ראשו ^{תקנב} כמו שנתבאר ^{תקנב}.

נא מי שמצא תפילין בשבת ^{תקנב} ברה"ר ^{תקנב} או בשדה ^{תקנב} או בכל מקום שאינן משתמרים מכלבים ^{תקנב} וכיוצא בהם ^{תקנב} ויכולין לבא לירי בוין ^{תקנב} כיצד יעשה אם יש בהם רצועות קשורות ^{תקנב} שיכול ללבוש ^{תקנב} יכניסן לעיר זוג זוג ^{תקנב} דהיינו שילבישן כדרכן בחול תפילין של יד על זרועו ושל ראש על ראשו ^{תקנב} ונכנס וחולצן בעיר ^{תקנב} (בבצר החיצונה שהוא מקום המשתמר ראשו ^{תקנב}) וחזור ויוצא ולבוש זוג אחר עד שיכניס בולין ^{תקנב} ואינו יכול ללבוש ב' זוגות כאחת אף על פי שלא יעבור בזה בכל תוסף שחרי שבת אינו זמן תפילין כלל וכשמוסיף על המצוה שלא במזנה לא שייך כל תוסף כלל ^{תקנב} מכל מקום כיון שבהלן אין לובש לעולם ב' זוגות א"כ זוג השני אינו נקרא דרך לבישה אלא כמשוי הוא ולא התירו חכמים משום בוין התפילין

מ"ב. ואם חשבת לו בדרך ותפילין בראשו נתבאר לעיל סי' רכו סכ"ז.

תקנב רמב"ם פ"ט ה"ב.
תקנב רש"י שם ד"ה המצא.

תקנב תוס' שם ד"ה מבינים מאוקימטא דנב' ביצה מו, א.
תקנב כמו אז מקום שרוב הדגים הנצוצים שם הם גוים (ראה לקמן סי' שח ס"ח).

תקנב מור וש"ע שם.
תקנב עירובין צ"א, א. מור וש"ע שם.

תקנב מור וש"ע שם.
תקנב כת"ק ד"ג במשנה הלעיל צ"ח, א. מור וש"ע שם.

תקנב רש"י שם ד"ה זוג זוג. רמב"ם שם.
תקנב ראה רש"י סכ, א ד"ה מבינים ביצה מו, סעי"א ד"ה מבינים. אבל ראה עירובין שם ד"ה מבינים.

רמב"ם שם.
תקנב ראה לקמן מ"ב וש"ע. וראה לעיל סי' ל ס"ד, סי' רכו סכ"ז.

תקנב רש"י עירובין צ"ח, א ד"ה זוג זוג. מור וש"ע שם.
תקנב תוס' יומא עירובין פ"א מ"א ד"ה מבינים. הובא

במ"א סקנ"ד. וראה לעיל סי' כט ס"א. סי' לא ס"א. סי' לר ס"ד.

תקנב מהר"ל מנהגים הל' שבת סי' לה. ב"ח ר"ה ונ"ש ול"ת. הובאו במ"א סוף סקנ"א.

תקנב רש"י גירסתו שם ד"ה אלא. הובא במור ופי"ז ריש סקנ"א.

תקנב פ"ז סוף סקנ"ז. מנשמעות ב"י מר"ה כובע, לישת רש"י קלח, ב ד"ה אלא.

תקנב לבוש סמ"א. מ"א סקנ"ב.
תקנב גמ' שם לפירוש רש"י שם. מור וש"ע סמ"א. מ"ז שם.

תקנב מימרא רב ששת בריה רב אדי שם מאוקימטא דנב' שם לפירוש רש"י שם. מור וש"ע שם. וראה

גם לעיל סמ"ג.
תקנב הנהגות מיומנות פכ"ח אות ת בשם אור זרוע הל' שבת סי' עה אות י. ש"ע שם.

תקנב רש"י עירובין קב, ב ד"ה אלא. תוס' שם ד"ה דא. ש"ע שם.

תקנב ש"ע שם.
תקנב משאת בנימין בדינים שבתחילת הפס' סי' ב. מ"א סקנ"ב.

תקנב משאת בנימין שם.
תקנב וראה גם לעיל סוף סקנ"א.

תקנב משנה רפ"י עירובין צ"ח, סעי"א. מור וש"ע

חלכות שבת שא

שעה

אלא זוג אחד שהוא כדרך לבישה בחול ואינו נראה כמשוי^{תקטז} ואין איסורו שלא במקום כיוון אלא משום גזירה שמה יביאו בידו כמו שנתבאר למעלה^{תקטז}:

גב ואם היו זוגות הרבה בענין שלא יספיק היום להכניס כולו זוג זוג דרך לבישה כיוון שיצטרך להכניס גם משתחשך לא יכניס כלל ביום אלא יישב כאן לשמן עד שתחשך ואז יכניס כולו בידיו^{תקטז}.

וכל זה באיש אבל אשה שמצאה תפילין^{תקפ} אפילו הן זוג אחד תשב ותשמרן עד הלילה ולא תכניסן לעיר דרך מלבוש שבין שאין הנשים מניחות תפילין בחול אינן מלבוש להן אלא משי גמור^{תקפא}.

ואם מתירא לישב כאן עד שתחשך מפני ליסמים^{תקפב} שורדי לילה^{תקפג} יטול כולו בידיו מיר ויוליכנ פחות פחות מד' אמות^{תקפד} כדרך שנתבאר בס' רס"י^{תקפה} עד שמגיע לחצר החיצונה^{תקפו} או נותן כולו לחבירו^{תקפז} שאצלו בתוך ד' אמות^{תקפח} וחבירו לחבירו שאצלו עד שיגיעו לחצר החיצונה^{תקפט} של עיר שהוא מקום המשמר הראשון^{תקצ} וכשגיע לפני החצר ההוא יושב אותן לחבירו העומד בחצר^{תקצא} וחבירו יטלן מידו בשעה שהוא הולך^{תקצב} שנמצא הוא עושה עקידה מרשות הרבים וחבירו עושה הנחה ברשות היחיד^{תקצג} או יכניסו אותן זוג זוג דרך לבישה אם יש שהות ביום להכניס כולו אבל לא יורקם לחצר כלאחר יד כמו שנתבאר בס' רס"י^{תקצד} מפני כיוון התפילין כמ"ש ב"ר ס' רפ"ב^{תקצה}:

גג ואם הוא בימי הגזירה שגזרו שלא להניח התפילין שיש בו סכנה^{תקצו} אפילו לישב עליהן לשמור^{תקצז} וכל שכן להביאן בידיו^{תקצח} שיאמרו שהוא מניח תפילין מכסן במקומן והולך ל^{תקצט} בין שהם הרבה בין שהם מעט^ת:

גד וכן אם מצא ספר תורה כשרה בימי הגזירה שגזרו שלא ללמודו מכסהו במקומו והולך לו ואם אינו זמן הגזירה צריך לישב ולשמרו עד שתחשך ואז יביאנו לביתו ואם היו הגשמים יורדים שמתקלקל הספר אם יהיה כאן עד הלילה יתעטף בהספר כעין מלבוש וחזור ומכסה עליו בבגדיו ומביאו לביתו מיד^{תקדא} שאף שאינו דרך מלבוש גמור^{תקדב} התירו לו מפני כבוד התורה^{תקדג}:

תקעז מהרש"א שם צו, ב ד"ה לא ס"ד, הובא כמ"א שם. וראה קובץ דברי תורה יב ע' גז.	תקצ רש"י שם ד"ה לחצר. וראה גם לעיל ס' רסו סכ"א.
תקעה ס"ג. וראה לקמן ס' שח ס"ט.	תקצא ראה לקמן ס' שש ס"ה.
תקעט משנה עירובין צה, סע"א. מור וש"ע סכ"ב.	תקצב ראה תהליך סק"ג.
תקפ ס"א סק"ד מסנניא רנ"ג סב, א.	תקצג ראה לקמן ס' שמו ס"א.
תקפא ראה תוס' שם ד"ה וכל. וראה לעיל סכ"ה. וראה מ"מ צנינים.	תקצד ס"ה זה כשע"ר לא יגיע לדינן, וראה ש"ע שם ס"ה.
תקפב עירובין צז, סע"א. מור וש"ע שם.	תקצו במשנה עירובין צז, רע"ב, ובדאקומה בנ"ב שם ד"ה רש"י צז, ב ד"ה הכי נרסנין. אבל בשורדי יום – ראה לעיל ס' רסו ס"ג (לענין כיס של מעות).
תקפג ראה רש"י צז, ב ד"ה הכי נרסנין. אבל בשורדי יום – ראה לעיל ס' רסו ס"ג (לענין כיס של מעות).	תקצז רש"י שם ד"ה רע"ב, ובדאקומה בנ"ב שם ד"ה רש"י צז, ב ד"ה הכי נרסנין. אבל בשורדי יום – ראה לעיל ס' רסו ס"ג (לענין כיס של מעות).
תקפד ברייתא שם. מור וש"ע שם. וראה לקמן ס' שש סק"א.	תקצח רש"י שם. וראה לקמן ס' שש סק"א.
תקפה סק"ה יא.	תקצט משנה שם. מור וש"ע שם.
תקפו ראה לעיל ס' רסו ק"א סק"ט.	תד רש"י שם.
תקפז כ"ב שמוע' במשנה דלעיל עירובין צז, רע"ב. מור וש"ע שם.	תקדא רמב"ם פ"ח הכ"ה, מוטפתא דעירובין פ"ח ה"י. ש"ע סכ"ג.
תקפח רש"י שם ד"ה נותן. רמב"ם פ"ח הכ"ה.	תקדב ראה לעיל ס"ו וסמ"א.
תקפט רבי שמעון שם. מור וש"ע שם.	תקדג לבוש סכ"ג.

הלכות שבת שא

נה הבא להציל כליו מפני הדליקה האך יוציאם דרך רשות הרבים יתבאר בסי'
של"ד חדד:

גז המלכן את הצמרת^ה או את הפשתן וכן כל כיוצא בהן ממה שדרבן להחליט^ה חייב והוא מאבות מלאכות^ה שכן במשכן היו מלכנים הצמרת^ה והפשתים והעשויים למלאכות המשכן והמכבס בגדים הרי הוא תולדת מלכן והחייב^ה והסוחט את הבגד עד שיוציא המים שבו הרי זה כמכבס בגדים וחייב משום מלכן^ה.

לפיכך אסור לילך בשבת במקום שיכול להחליק ולפול במים שמא ישרו בגדיו במים ויטעו ויסתוהו^ה ואם חלז ונפל ושברו בגדיו במים^ה וכן מי ששנשו בגדיו בגבשושמים^ה הרבה^ה שידרו עליהם אינו צריך לפושטן מיד אלא יוכל לחלק בהן (כל היום^ה) ואין להששין שמא ישבת ויחסמם^ה בחלוקי (בהם) אבל לא יערום מן המים^ה כמו שיתבאר בס' ש"תרוי.

ובשמיטתן מעלו לא ישתם לנגם בשבת מפני מראית העין שזרואה אותם שמוחים לנגם יאמר שכבסן בשבת ^{הרי} ואילו לשמסן בחדר שאין שם רואה אמר ^{הרי} שכל דבר שאסור חכמים ממני מראית העין שלא יחשדוהו שעשה איסור של תורה ^{הרי} אסור אפילו בחדרי הדרים ^{הרי} מפני שיש לחוש שמה יארע פעם אחת שיבא אחד תפאוס אליו ויחזוהו ויחשדוהו ^{הרי} עקב על דברי תורה לפיכך לא רצו לחלק בגזירתם ואסרו בכל ענין אף אם הוא בענין שאין לחוש לכך ^{הרי};

בן ולא אסרו אלא לשטחם בשבת אבל אם היו שטוחים מערב שבת אינו חייב לסלק בשבת מפני מראית העין ^{חריבה} אבל לשטוח בשבת אסרו בכל ענין אפילו לא נשרו כמים אלא מן הויעה ^{חריבו}:

בַּחֲבֵד בְּגֵד הַשְּׂרָוּי בָּמִים אֲפִילוֹ אֵין שֵׁם אֱלֹא שְׂרִייה מוֹעֲטַת חֲסִידוֹ אֲסוּד לִנְגְבוֹ סִמּוֹךְ לֹא־שׁוֹרֵכִים אַעֲפִי שְׂאִינוֹ שׁוֹמְחוֹ שֵׁם אֱלֹא מִנְגְבוֹ שֵׁם כִּשְׁהוּא לְבוֹשׁ בּוֹחֲרֵכֶם שְׂאִין כֹּאֵן מֵרֵאֵית הָעֵין אַעֲפִי אֲסוּד מִשּׁוֹם בִּישׁוֹלֵחֵךְ שְׁהִמִּים הַבְּלוֹעִים מִתְבַּשְׁלִים שֵׁם אִם הוּא

[illegible]

הלכות שבת שא

שעז

סמוך לאש כל כך עד שהבגד יכול להתחמם שם כל כך עד שהיד סולדת בו אבל אם אינו סמוך כל כך מותר לנגבו שם^{הרמב"א} כל שאינו שומחו:

נפ כגד השרוי במים אסור לטלטלו^{הרמב"א} לאחר שפשטו מעליו^{הרמב"א} שמא ישבת ויסחטנו^{הרמב"א} אלא אם כן הוא כגד שאינו מקפיד על מימיו^{הרמב"א} ואף בחול לא היה סוחטו או שאין בו אלא שריה מועטת^{הרמב"א} שאין דרך להקפיד עליה לסוחטה.

ואם נשרו בשכר או ביין אדום או בשאר משקין שאינם מלבנים^{הרמב"א} מותר לטלטלו^{הרמב"א} אע"פ שנשרו הרבה ואף לכתחלה מותר להשרותו בהם כגון לסננם עליו כמו שיתבאר בס"י^{ה"ט} הרמב"א^{ה"ט} ושי"ב^(ה) הרמב"א:

ס הרוחץ פניו ידיו ורגליו בחמין שהוחמו מערב שבת או אפילו כל גופו בחמין טבירא או בצונן^{הרמב"א} התירו לו להסתגל במטפחת או בסדין וכיוצא בהן^{הרמב"א} אע"פ שמקפיד על מימיהם לסוחטם בהם בחול לא חששו שמא ישבת ויסחטם בשבת^{הרמב"א} לפי שזהו דבר שאי אפשר לגזור עליו שכין שכל הרוחצין מסתפגין אם אתה אוסרו להסתגל אף אתה אוסרו ברחיצה וזהו דבר שאי אפשר^{הרמב"א} שפעם אחת גזרו שלא לרחוץ מפני הבלינים שהיו מחמין חמין בשבת ואמרו מערב שבת הוחמו^{הרמב"א} ואח"כ^{הרמב"א} ראו שאין הדבר עומד וחזרו והתירו^{הרמב"א}.

ומותר לו גם כן להביא המטפחת בידו מכית המרחץ לביתו^{הרמב"א} אם יש שם עירוב^{הרמב"א} ואין חוששין שמא ישבת ויסחטנו בהליכתו (שאם נחשו לכך ונאסרו לו להביאו הרי אנו אוסרים להסתגל שאי אפשר לו להפקירו ולהניחו בבית המרחץ^{הרמב"א}) ואסור לו למסורו להבלן מפני שהבלנים חשודים על הסחיטה^{הרמב"א} לסחוט בידים.

ואף עכשיו בזמן הזה שאפשר לעמוד בלא רחיצה בשבת וא"כ אפשר למונעו מלהסתגל אע"כ אין איסור בדבר^{הרמב"א} מאחר שלא נאסר מעולם במזמן החמנים^{הרמב"א} ומכל מקום טוב להסתגל בדבר שאינו מקפיד על מימיו לסוחטו אף בחול^{הרמב"א}:

סא מותר לעמוד על שפת הנהר ולרחוץ ידיו בנהר^{הרמב"א} ואין בזה איסור במה שמוציא המים שעל ידיו מן הנהר אל שפתו לפי שהנהר הוא כרמלית ושפת הנהר הוא ג"כ כרמלית ומותר להוציא מכרמלית לכרמלית בפחות מדי' אמות^{הרמב"א} רק שיחדר לנגב

תרמז ר"ן (כב, ב) מורה"ד ודא. הובא במ"א סקנ"ה.
תרמח ראה גם לקמן סי' שכו ס"א.
תרמט ראה קונטרס השלחן אות נח שנתנה: ואח"כ גזרו גם על חמין מבריא שהיו רוחצין בחמין האור ואמרו בדמין מבריא רחצנו ואח"כ כו'.
תרמז ר' שמעון בן פאי משום רבי'ל משום בר קפרא שם מ, א.
תרמח בממרא הרמב"א שם קטו, ב. מור ושע"ע שם.
תרמט רש"י קטו, א ד"ה אפילו.
תרנ משמעות המ"א סקנ"ה וראה תהליך סקנ"ה.
תרנא ברייתא שם. מור ושע"ע שם.
תרנב מ"א סקנ"ה.
תרנג ראה לקמן סי' תסח ס"ב.
תרנד מ"א שם.
תרנה תשב"ץ סי' לה. רבנו ירוחם ה"ז נ"ב צ, ג.
שע"ע סקנ"ט.
תרנו ראה תשב"ץ שם. מ"א סקנ"ט.

תרלא מ"א שם. וראה לעיל סי' רנח סכ"א.
תרלב מורכבי רמז תנב בשם רמ"א ביראים (קלו, א).
ומ"א סמ"ז.
תרלג משא"כ כשהן עליו, ברלעיל סמ"ז.
תרלד ויראים ומורכבי ורמ"א שם.
תרלה ויראים ומורכבי ורמ"א שם. וכ"ה לקמן סי' שכו סכ"א.
תרלו ראה הרמ"א סי' שא סמ"ט. לקמן שם.
תרלז ברלעיל סי' שכו סמ"ג וש"נ.
תרלח ראה אליה וזמא סקנ"ז.
תרלט סקנ"ז יג.
תרמ סקנ"ז כא.
תרמא ראה לקמן סי' שכו ס"א וש"נ.
תרמב ר' הריא בר אבא א"ר יוחנן קמו, ב. מור ושע"ע סמ"ח.
ויראה גם לקמן סי' שכו סקנ"ז.
תרמג אפילו אם יש עליו רבוי מים (לקמן סי' שכו קי"א סק"א במסגרת).

הלכות שבת שא"ש

שעה

ידיו יפה מיד שהוציאם מהנהר קודם שילך ד' אמות^ה וכן הרוחץ בנהר צריך לנגב גופו יפה כשעולה מהנהר שלא ישארו עליו מים וימלטנו ד' אמות בכרמולת^ה. אבל ההולך בדרשות הרבים ומטר סוחף עליו ועל לבושו לא הקפידו חכמים על זה^ה לפי שהוא דבר שאי אפשר לעמוד עליו שלפעמים אדם הולך בדרשות הרבים ופתאום ירד הגשם עליו^ה לכן התירו לו בכל ענין (אף לצאת מביתו בשעת הגשם שאין לאסור דבר להצאין):

כב בעלי הקרחה שמניחין על ראשיהם פשתן סרוק או צמר מנופץ^ה שיהא נראה כשער בראשיהם^ה מותרים להניחו בראשיהן בשבת ולצאת בו לדרשות הרבים שתכשית שלהם הוא^ה ובלבד שהוכנו מבעוד יום כענין שאין בו איסור משום טלטול מוקצה^ה וע"ד שיחבאר בס"י ש"ח תרס"ז:

כג מותר לתלות מצנפת בצוארו למי שיש לו מכה בראשו^ה או כוורו וליצאת בו לדרשות הרבים וכן לברך סמרטוטין על היד או על האצבע שיש בו מכה ולצאת בהם לדרשות הרבים^ה וכל שכן אם כרוכים על המכה ממש^ה כמו שנתבאר למעלה^ה (ע"ש הטעם):

שב דיני ניקוי וקיפול הבגדים בשבת ובו כ"ה סעיפים:

א המנער טלית חדשה שחורה^ה מן הטל שעליה^ה חייב מפני שניעורה מן הטל הוא מיפה ומועיל לה כמו כיבוש^ה והוא שמקפיד עליה^ה שלא ללבשה בלא ניעור^ה אבל אם אינו מקפיד עליה שאף אם לא היה מנערה לא היה נמנע מללבשה אין יעור^ה וזה חשוב אצלו ככיוס^ה ומותר לו לנערה קודם שילבשה אבל אם היא לבנה או אדומה או שאר מיני צבעונים או שאינה חדשה אין הניעור יפה לה כמו כיבוש^ה ולכן מותר לנערה אף אם מקפיד עליה שלא ללבשה בלא ניעור^ה ועד אימתי נקראת חדשה כל זמן שלא נשתמשו בה כל כך אלא עדיין היא בחידושה^ה:

ב במה דברים אמורים בטל אבל אם ירדו גשמים^ה (הרבה^ה) על שום בגד בין לבן

תרנ"ז תשכ"ן ורבינו יצחק שם. שו"ע שם.

תונח מור ושליש ס"י שבו ס"ז מצינרא דר' הורדה קמא, א. וראה גם לקמן שם ס"ז.

תרנ"ט רא"ש פ"ב סי' יג. מור ושליש שם.

תרס"ו ס"ז שם סק"ב.

תרס"א ברייתא ג, א לפירוש ר"ח שם, הובא בתוס' שם ר"ח בפקוקין. וכ"פ הרמב"ם פ"ח הל"ו ושליש ס"ז.

תרס"ב ר"ח שם. מ"ט שם. מ"א סק"ס.

תרס"ג הנהיג מצינוניות שם אית ג.

תרס"ד ראה תוס' שם ר"ח אבל מ"א סק"א.

תרס"ה וראה גם לעיל ס"ח.

תרס"ו בקול השלחן הגדול: ברוך.

תרס"ז כל בו ס"י לא (כמ, ג) בשם הראב"ד. שו"ע מ"א.

תרס"ח מ"א סק"ב.

תרס"ט סק"ה יח.

סימן ש"ב

א רב הונא שם קמא, א. מור ושליש ס"א.

ב תוס' שם ר"ח המנער בשם פירוש ר"ח. מ"ג ל"ה פ"ה

(יד, ג) בשם ר"ת (ס' הישר חידושים סי' רפג). רא"ש

פ"ב ס"ז. מור ושליש שם.

ג מור ושליש שם. וראה לעיל סי' ש' סנ"ז שהביכוס

הוא תולדת מלכך.

ד נגמא שם. מור ושליש שם.

ה רש"י שם ר"ח והוא מקפיד. מור ושליש שם.

ו כ"ז ר"ח ומ"ש והוא.

ז ראה כ"ז ר"ח ומה שכתב ודוקא. לבוש ס"א.

ח משמעות הדב' ודמור וחש"ע שם. וראה ברי השלחן

ס"י קמא ס"ק ג.

ט כ"ז ר"ח ומ"ש והוא, ממשמעות הרמב"ם פ"ה הל"ח.

י כ"ז ר"ח ומ"ש שאין נחלת צבי ס"ק ג. מ"א ס"ק א.

י' כל בו ס"י לא (כו, ג). רמ"א ס"א.

יא ראה סמ"ג שם בשם ר"ח, שפירש דברי הגמ' שם –

בגשמים. וראה לעיל סי' שא סנ"ז, רמב"ם מנעמת

אין דרך להקפיד עליה למחמת ושל"ג. וראה גם לעיל שם

סנ"ז דתכ"ב 'נשמים דרבה'. וראה תהלה לדור ס"י שא

אות מנ.